
dr. Kun Emese, dr. Kerék Viktória, Papp Péter

**Az EUROPASS bevezetése, alkalmazásának nemzetközi
és hazai tapasztalatai**

Kutatási zárótanulmány

Budapest, 2006

Sorozatszerkesztő: Lada László
Szerkesztette: Kerékgyártó László

Kiadja: Nemzeti Felnőttképzési Intézet
Felelős kiadó: Zachár László igazgató

A kutatást a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium támogatta
a Munkaerő-piaci Alap felnőttképzési célú keretéből

Bevezetés	5
I. Az EUROPASS létrehozásának előzményei	7
I.1. A személyek szabad mozgása és a tanulási-oktatási célú mobilitás	7
I.2. A képesítések kölcsönös elismerése és a transzparencia	9
I.2.1. A képesítések kölcsönös elismerése	9
I.2.2. A transzparencia	12
II. Az EUROPASS keretrendszer alapját képező portfólió elődei	15
II.1. Az Europass gyakornoki igazolás	15
II.2. Az Európai Önéletrajz	16
II.3. Az Oklevélmelléklet	16
II.4. A dokumentumok reformja	17
III. Az EUROPASS hatályos jogi szabályozása és bevezetésének végrehajtása	19
III.1. A Határozat célja	19
III.2. Személyi hatály	19
III.3. Alkalmazási kör	20
III.4. Az EUROPASS portfólió	20
III.4.1. Az EUROPASS Önéletrajz	21
III.4.2. Az EUROPASS Mobilitási Igazolvány	22
III.4.3. Az EUROPASS Oklevél-kiegészítés	25
III.4.4. Az EUROPASS Idegennyelv-ismereti Dosszié	27
III.4.5. Az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés	28
III.4.6. A portfólió elemeinek közös szabályai	30
III.4.7. A portfólió elemeinek összehasonlítása	31
III.5. A Határozat végrehajtása	31
III.5.1. A Nemzeti Europass Központok szerepe a végrehajtásban	32
III.5.2. A Bizottság szerepe a végrehajtás során	33
III.5.3. A szociális partnerek és más érdekelttek szerepe a végrehajtásban	34
III.5.4. A végrehajtás hazai intézményrendszere	34
III.5.5. A végrehajtás finanszírozása	36
IV. Az EUROPASS működésének tapasztalatai	37
IV.1. Pozitív tapasztalatok	37
IV.2. Negatív tapasztalatok	39
IV.2.1. Az EUROPASS ismertségének hiánya	39
IV.2.2. Az egyes dokumentumokban foglalt adatok hitelességének kérdése	41
IV.2.3. Az EUROPASS dokumentumok hamisíthatóságának kérdése	42

IV.2.4. A portfólió használata diszkriminációt eredményezhet	42
IV.2.5. A szakképesítések bizonyos csoportjainak elismerésével kapcsolatos nehézségek	43
IV.2.6. Az EUROPASS dokumentumok tartalmára vonatkozó észrevételek.....	43
IV.3. A dokumentumok továbbfejlesztésének igénye az egyes ágazatok speciális elvárásainak megfelelően	50
V. Az EUROPASS értékelésére vonatkozó magyar felmérés	51
V.1. A felmérés célja és módszertana	51
V.2. A felmérés eredménye	52
V.2.1. A mobilitási hajlandóság	52
V.2.2. Az EUROPASS ismertsége	60
V.2.3. Az EUROPASS dokumentumok használata.....	63
V.2.4. Az EUROPASS dokumentumok formai és tartalmi értékelése.....	68
VI. Következtetések.....	75
VII. Javaslatok	77
Mellékletek	81
1. számú melléklet: az Európai Önéletrajz mintája.....	82
2. számú melléklet: az EUROPASS Önéletrajz mintája	84
3. számú melléklet: az EUROPASS Mobilitási Igazolvány mintája	87
4. számú melléklet: az EUROPASS Oklevél-kiegészítés mintája	91
5. számú melléklet: az EUROPASS Nyelvi Útlevél mintája.....	100
6. számú melléklet: az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés.....	102
7. számú melléklet: az EUROPASS-ra vonatkozó hazai felmérés kérdőíve	103
8. számú melléklet: EUROPASS kalauz fiatalok és felnőttek számára	107
Irodalomjegyzék	115

Bevezetés

Az európai integráció történetében a kezdetektől központi helyen szerepel a munkaerő tagállamok közötti szabad áramlásának és az ezzel kapcsolatos hiányosságok, nehézségek felszámolásának elősegítése. Az Unió célként tűzte ki, hogy 2010-re a világ legversenyképesebb régiója legyen. E cél elérésének eszközeként meghatározásra került, hogy növelni kell a munkavállalói mobilitást, amellyel kapcsolatban az Unió feladata a mobilitás akadályainak elhárítása. Ezen akadályok közül mindenekelőtt azt kell kiemelnünk, hogy az Unió tagállamainak oktatási és képzési rendszerei számos szempontból különböznek egymástól: a végzettségek és a hozzájuk kapcsolódó elméleti és gyakorlati tudás számos esetben mást és mást takar.

Az említett akadályok elhárítására szolgáló formális megoldás a képzések és végzettségek egységesítése egész Európában, mely – az eddigi tapasztalatok szerint – lényegében kivitelezhetetlen és lassú folyamat.

Mindez felvetette egy informális megoldás kidolgozását és bevezetését, melynek érdekében az elmúlt években számos lépés történt. Ennek egyik elemeként 2003. december 17-én az Európai Bizottság javaslatot tett, melynek célja, hogy az addig történt lépéseket összehangolják, keretrendszerbe foglalják. E keretrendszer a képesítések és szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi kerete, azaz az EUROPASS: a szakmai képzés európai útlevele. Az EUROPASS arra hivatott, hogy javítsa az európai munkavállalók kompetenciáinak, képzettségeinek átláthatóságát – az Európai Unió, illetve az Európai Gazdasági Térség valamennyi országában – azonos szabályozás szerint működjön, és ezáltal növekedjen a munkavállalási és az oktatási célú mobilitás.

A tanulmány elkészítése során (1) az EUROPASS kialakulása előzményeinek bemutatására; (2) a vonatkozó hatályos jogi szabályozás és végrehajtásának áttekintésére; (3) a közösségi és hazai tapasztalatok, észrevételek szemléltetésére; végül ez utóbbi témakörrel összefüggésben (4) az EUROPASS keretrendszerrel kapcsolatban összeállított kérdőívek adatainak átfogó elemzésére kerül sor.

I. Az EUROPASS létrehozásának előzményei

I.1. A személyek szabad mozgása és a tanulási-oktatási célú mobilitás

Az Egységes Európai Okmánnyal 1987-ben az Európai Unió tagállamai megalkották a belső piac alapjait, amelyen belül többek között a személyek szabad mozgása – így a más tagállamban történő munkavállalás, tanulás szabadsága-alapelvek megvalósulását tűzték ki célul. A mobilitás gazdasági, szociális és kulturális jelentősége megkérdőjelezhetetlen: a személyek szabad mozgása gazdasági megfontolások alapján került meghatározásra annak érdekében, hogy a munkaerő közösségen belüli optimális allokációja biztosítva legyen.¹

A "személy" fogalmát az Európai Unióban sajátosan értelmezik, a jogosultságok szintjén minden uniós polgár értendő alatta, a mozgás gyakorlati kivitelezése tekintetében azonban a csoportok szerinti megközelítés elve érvényesül.

Az Európai Unió polgárának fogalmát és jogait a Római Szerződés definiálta: *"Ezennel megalapítjuk az uniós polgárságot. Az Unió polgárának minősülnek a tagállamok állampolgárai ... Minden uniós polgárnak joga van szabadon mozogni és letelepedni a tagállamok területén, a Szerződés rendelkezéseinek és azok végrehajtási szabályainak a figyelembevételével."*²

Kezdetben csak az Európai Unió vagy az Európai Gazdasági Térségen belüli (a továbbiakban együttes említésük esetén: tagállamok) – munkavállalók és családtagjaik, majd a későbbiekben a tagállami vállalkozók és családtagjaik is beletartoztak a "személyek" fogalomba. A 90-es évektől kezdődően már a diákok, a nyugdíjasok, a magukat önréből eltartók és családtagjaik is bekerültek a "szabadon mozgó személy" kategóriába.

A szabad mozgás jogosultságának egyik eleme a formalitások nélküli határátlépés, amely az 1993. évtől minden kategória számára egyformán megvalósult, eszerint mindenki (akár uniós polgár akár nem uniós polgár, de az Unió külső határát jogszerűen átlépő személy) szabadon mozoghat a tagállamok között. A "szabad mozgás" fogalmát azonban más aspektusból is értelmezhetjük – amelyet jelen tanulmány szempontjából meg kell említenünk –, aszerint, hogy a fent említett különböző csoportok (tagállami munkavállalók, vállalkozók, diákok, nyugdíjasok) milyen feltételek fennállása esetén telepedhetnek le egy tagállamban. Ezen a szinten már vannak különbségek a

1 Hermándy-Berencz Judit: A mobilitás szerepe az Európai Unióban; <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2003-01-te-Hermandy-Mobilitas>

2 Az Amszterdami Szerződéssel módosított Római Szerződés 17. cikke és 18. cikkének (1) bekezdése

különböző kategóriákba tartozó személyekre vonatkozó szabályok között. A tagállami munkavállaló esetén a "szabad mozgás" egyben jogot testesít meg a tagállamokban való munkavégzésre, illetve a diákok esetében jogot jelent a tanulásra, a nyugdíjasok és magukat önerőből eltartók esetén pedig a "szabad mozgás" egyben jog a más tagállamokban való letelepedésre. A szabad mozgásnak azonban vannak korlátai, a közösségi jog meghatározza azokat az eseteket, amikor a tagállamok nem kötelesek a személyek szabad mozgását biztosítani.

Az Unió azon túlmenően, hogy alapvető szinten rögzítette a személyek szabad mozgását, ezen alapvető gyakorlati megvalósítása érdekében olyan konkrét tennivalókat határozott meg a tagállamok számára, hogy – a mobilitást korlátozó tényezők sokféleségét figyelembe véve – minden európai polgár számára ténylegesen elérhetővé váljon a szabad mozgás. Így az Unió az elmúlt évtizedekben cselekvési terveket fogalmazott meg és ehhez kapcsolódóan közösségi programokat hozott létre oktatáspolitikája, valamint a munkavállalási és oktatási célú mobilitás előmozdítására.

A tagállamok a mobilitás elősegítése érdekében speciális pályázati rendszert alakítottak ki, amelynek révén – a munkavállalók egyik legmobilabb rétegét alkotó – fiatal munkavállalók más tagállami állásajánlatokra, képzésekre is jelentkezhetnek.

A közösségi programoknak két nemzedékét különböztethetjük meg.

Az első közösségi oktatási programok a 1980-as évek végén indultak és 1994-ben zárultak le. Ezek közül a legfontosabbak a Commett, az Erasmus és a Tempus programok voltak, amelyek egyrészt az oktatási szervezetek közti együttműködést támogatták, másrészt pedig a hallgatók és oktatók cseréjét, valamint a közös programfejlesztést erősítették.

A közösségi programok második nemzedékét az 1994-1999 közötti ötéves periódusra alakította ki az Unió, ezen programok lebonyolításába 1997-től már Magyarország is aktív partnerként bekapcsolódhatott, azaz az alábbi programokban való részvételre a magyar iskolák, kutatócsoportok, hallgatók is pályázhatnak, ezáltal a programok a magyar célcsoportok számára is elérhetőek. A programok második nemzedékén belüli programok három főcsoportba és azokon belül több alcsoportba oszthatók:

- A Socrates program, amelynek legfontosabb célja az európai identitástudat növelése az oktatásban. Három alprogramot foglal magába:
 - az Erasmus programot, mely a hallgatói mobilitást, az intézmények közötti hálózatépítést és az intézményi szerződések megkötését támogatja;
 - a Comenius programot, amely az alap- és középfokú oktatást célozza, és ezen belül közös európai projekteket támogat, valamint
 - a horizontális akciókat, amelyek – többek között – a nyelvtanítást, a távoktatást, az oktatásirányítók és -kutatók cseréjét támogatják.
- A Leonardo da Vinci program, mely az Unió szakképzési akcióinak összefoglaló

neve, ezen belül is több alprogramot említhetünk meg, amelyek egyrészt a szakképzés tartalmi és szervezeti modernizálását szolgálják, másrészt a képzésben résztvevők – oktatók és hallgatók – cseréjét segítik elő, illetve harmadrészt az információcseré előmozdításával a szakképzési lehetőségekről való közösségi ismereteket kívánják erősíteni.

- A Tempus program, mely kifejezetten a felsőoktatási rendszerek támogatására került létrehozásra.

A közösségi programok ellenére az Unióban a munkavállalói mobilitás alacsonynak tekinthető, melynek indokát Vladimír Spidla, a foglalkoztatáspolitikáért, szociális ügyekért és esélyegyenlőségért felelős európai biztos a következőkben látja: „A munkavállalói mobilitás még mindig törvényi, igazgatási és nyelvi akadályokba ütközik, amihez hozzájárul az elérhető információk vagy segítség ismeretének hiánya, és sok munkavállaló nincs meggyőződve a külföldön vagy más ágazatban vállalt munka előnyeiről. Ezzel foglalkoznunk kell”. A fentiekre tekintettel az Európai Bizottság a 2006. évet a munkavállalói mobilitás Európai Événak nyilvánította, melynek hivatalos meghirdetésére az Európai Bizottság elnöke, José Manuel Barroso, valamint több európai biztos jelenlétében került sor Brüsszelben 2006. február 20-21. napján. A mobilitási év célja, hogy felhívja a figyelmet a külföldi munkavállalásból származó előnyökre: az ismeretlen kultúrákban való munkavállalás új gyakorlati tudást és tapasztalatokat nyújt a munkavállalóknak, amely előnyökkel jár mind saját maguk, mind a munkáltatók számára, hozzájárul a nyelvtudás, az alkalmazkodás, és tolerancia-képesség fejlődéséhez.³

1.2. A képesítések kölcsönös elismerése és a transzparencia

1.2.1. A képesítések kölcsönös elismerése

Valamely tagállamban szerzett diploma és szakképesítés elismerése előfeltételét képezi a tagállamokon belüli munkavállalási és oktatási célú mobilitás megvalósulásának. A munkaerő szabad áramlásának megfelelő érvényre jutását akadályozta, hogy a tagországok valamelyikéből érkező szakember egyébként tökéletesen adekvát iskolai végzettségét, szakképesítését és megszerzett szaktudását igazoló dokumentumokat a fogadó ország adminisztratív okokból nem fogadta el. Ez anyagi és erkölcsi veszteséget okozott az egyénnek, valamint a képzést végző és a fogadó államnak is. Ezért – már húsz évvel ezelőtt – jogosan merült fel ezen probléma megoldásának igénye, melynek érdekében az alábbi lépések történtek.

A 90-es évek elején a tagállamok kétoldalú kormányközi megállapodásokkal igyekeztek rendezni a képzési rendszereik közötti megfeleltetést, a képesítések összehasonlíthatóságát, melyekben megpróbálták egy-egy szakma területén, egy-egy szakképesítés esetében a kölcsönös elismerést deklarálni.

3 2006 – az Európai Mobilitás Éve, 2005. augusztus 22.; <http://www.europass.hu>

Közösségi szinten megoldásként a képesítések kölcsönös elismerése kínálkozott, ennek hiánya ugyanis önmagában korlátot szabott a munkaerő szabad mozgásának, mert így a munkavállalóknak a célállam szabályai szerint újra képesítést kellett szerezniük. Az Unió változtatni akart ezen a helyzeten, és ennek érdekében több irányelvet is elfogadott, melyek azért különösen jelentősek, mert alapelvek előírásával lehetővé teszik az adott tagállamban megszerzett képesítés és gyakorlati idő közösségi szintű alkalmazhatóságát. Az oklevelek és a bizonyítványok elismerését szabályozó európai közösségi jog az Európai Unió Tanácsa és a Parlament által kibocsátott irányelveken nyugszik, amelyeket az egyes tagállamok átültettek a saját belső jogukba.⁴ Az irányelvek által kialakított szabályozás két csoportra bontható:

- Az első csoportba tartoznak az ágazati irányelvek, amelyek szakmák szerint biztosítják a diplomák elismerését. Ez a szabályozási technika érvényesül az általános orvos, fogorvos, állatorvos, ápolónő, gyógyszerész, szülésznő és építész, valamint az ügyvédi szakma esetén, azaz az elismerés automatikus, mivel ezek esetében valamennyi részes államban megtörtént a képzés összehangolása. Az automatikus elismerés azt jelenti, hogy a hatóságok nem vizsgálják és nem is vizsgálhatják az

4 Ezen irányelvek közül külön kiemelés érdemelnek az alábbiak:

- a Tanács 89/48/EGK irányelve a legalább hároméves felsőoktatási képzésben szerzett oklevelek kölcsönös elismerésének általános rendszeréről,
- a Tanács 92/51/EGK irányelve a szakmai képzés elismerésének második, a 89/48/EGK irányelvet kiegészítő általános rendszeréről,
- a Tanács 99/42/EK irányelve a liberalizált és az átmeneti irányelvek szabályozása alá eső foglalkozásokhoz kapcsolódó, szakmai képzésben megszerezhető bizonyítványok elismerésének szabályairól,
- a Tanács 77/452/EGK irányelve az általános ápolók bizonyítványainak kölcsönös elismeréséről, beleértve a letelepedés jogának és a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlását elősegítő intézkedéseket; valamint a Tanács 77/453/EGK irányelve a tagállamok az ápolók tevékenységére vonatkozó jogszabályainak az összehangolásáról,
- a Tanács 93/16/EGK irányelve az orvosok szabad mozgásáról és az oklevelek kölcsönös elismeréséről,
- a Tanács 78/686/EGK irányelve a fogszakorvosi oklevelek kölcsönös elismeréséről, beleértve a letelepedés jogának és a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlását elősegítő intézkedéseket; valamint a Tanács 78/687/EGK irányelve a tagállamok a fogorvosok tevékenységére vonatkozó jogszabályainak az összehangolásáról,
- a Tanács 80/154/EGK irányelve a szülésznői bizonyítványok kölcsönös elismeréséről, beleértve a letelepedés jogának és a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlását elősegítő intézkedéseket; valamint a Tanács 80/155/EGK irányelve a tagállamok a szülésznők tevékenységére vonatkozó jogszabályainak az összehangolásáról,
- a Tanács 85/432/EGK irányelve a tagállamok meghatározott gyógyszerési tevékenységekre vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról; valamint a Tanács 85/433/EGK irányelve a gyógyszerész oklevelek kölcsönös elismeréséről, beleértve a gyógyszerészeti tevékenység gyakorlása céljából történő letelepedést elősegítő intézkedéseket,
- a Tanács 85/384/EGK irányelve az építészek okleveleinek kölcsönös elismeréséről, beleértve a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlását elősegítő intézkedéseket,
- a Tanács 78/1026/EGK irányelve az állatorvosi oklevelek kölcsönös elismeréséről, beleértve a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlását elősegítő intézkedéseket,
- a Tanács 81/1057/EGK irányelve az orvosok, általános ápolók, fogorvosok és állatorvosok okleveleinek, végbizonyítványainak és bizonyítványainak kölcsönös elismeréséről szóló 75/362/EGK, 77/452/EGK, 78/686/EGK és 78/1026/EGK irányelvek kiegészítéséről.

adott diplomához vezető képzés milyenségét, mert az Unióból származó oklevelet az ágazati irányelveknek megfelelően az elismerést végző ország oktatási intézményeiben megszerzett oklevéllel automatikusan azonosnak kell tekinteni.

- A második csoportba tartozó szabályok a horizontális megközelítés jegyében általános elvek szerint a koordináció eszközt alkalmazták (olyan szakmákra, amelyekre ágazati szabályt nem fogadtak el), mellyel könnyített elismerési eljárás lefolytatására van lehetőség. Megvizsgálják a képzés idejét, tartalmát, valamint azt, hogy az adott országban milyen tevékenységi kört lehet ellátni az oklevél birtokában. A jogszerűen kiállított oklevél elismerését arra hivatkozva, hogy nem megfelelő képzés után szerezték, nem lehet elutasítani, legfeljebb kiegészítő feltételként szakmai gyakorlat igazolását, alkalmazkodási időszak teljesítését vagy alkalmassági/különbözeti vizsga letételét lehet előírni. Az elismerést kérő döntheti el, hogy a vizsgát vagy az alkalmazkodási időszakot választja-e. Az alkalmazkodási időszak lényegében szakmai felügyelet alatt történő munkavégzést jelent.⁵ A tapasztalatok szerint az esetek 90%-ban ilyenkor is elfogadják az uniós okleveleket kiegészítő bizonyítási intézkedések nélkül.⁶

Az irányelveknek megfelelő szabályozást a tagállamok kötelesek a nemzeti jogba átültetni, Magyarországon a bizonyítványok és oklevelek elismerését a 2001. évi C. törvény szabályozza.

Megjegyzést érdemel, hogy az előzőekben említett irányelvek tekintetében az általános és az ágazati szabályozás kettőssége a jövőben megszűnik. A szakmai képesítések elismeréséről szóló, az Európai Parlament és Tanács 2005. szeptember 7. napján kelt 2005/36/EK irányelve rögzíti: „...az ágazati irányelvek által létrehozott különböző elismerési rendszerek és az általános rendszer irányítása nehézkesnek és bonyolultnak bizonyult... A tudományos és műszaki fejlődésre figyelemmel az irányítást ezért egyszerűsíteni ... kell... a szakképesítések elismerésére egyedüli bizottságot kell létrehozni ...” Erre tekintettel az irányelv előírja, hogy a szakmai képesítések elismerésének általános rendszerére vonatkozó irányelvek, továbbá az általános ápolói, a fogorvosi, az állatorvosi, a szülésznői, az építésmérnöki, a gyógyszerészeti, illetve az orvosi szakmára vonatkozó tanácsi irányelvek 2007. október 20. napjától hatályukat veszítik, és „azok helyébe ezeket egyesítő, egyetlen szövegnek kell lépnie”. A tagállamok legkésőbb 2007. október 20. napjáig kötelesek megfelelni az irányelvben foglaltaknak.

5 http://www.euvonal.hu/index.php?op=kerdesvalasz_reszletes&kerdes_valasz_id=242

6 Diplomák és szakképesítések elismerése az EU-ban; <http://www.euvonal.hu/index.php?op=magazin&id=291>

A képesítések kölcsönös elismerése

- ☞ Jogi / adminisztratív megközelítés
- ☞ Hosszadalmas
- ☞ Multilaterális környezetben nehézkes
- ☞ Rugalmatlan, nem képes követni a változásokat
- ☞ Csak bizonyos szakmák esetében alkalmazható

1. ábra

1.2.2. A transzparencia

A képesítések kölcsönös elismerése azonban – a fenti ábrában foglaltakra is tekintettel – nem elegendő az előzőekben említett munkavállalási és oktatási célú mobilitás megvalósulásához, illetve növeléséhez, mivel ahhoz, hogy a képesítéseket kölcsönösen el lehessen ismerni, szükséges volt, hogy ezeket egymással össze tudják hasonlítani. Ez azért elengedhetetlen, mert egyrészt a hivatalos dokumentumok nem árulják el teljes körűen, hogy egy munkavállaló milyen gyakorlati kompetenciákkal, készségekkel rendelkezik, másrészt a munkáltatónak nem feltétlenül nyújtanak pontos képet a képzés valódi tartalmáról. Jogosan merült fel tehát az igény, hogy a különböző programok keretében megszerzett tapasztalataikat, tudásukat a munkavállalók igazolni is tudják. Ennek az elvárásnak egy magasabb foka, hogy az igazolás ne szoruljon országhatárok közé, valamennyi tagállamon belül érvényesíthető legyen. Felmerült azonban a kérdés: hogyan lehet ennyi ország különböző irányban fejlődő, eltérő hagyományokkal rendelkező, más és más felépítésű oktatási és szakképzési rendszerét, az azok által kínált végzettségeket, képesítéseket és kompetenciákat összehasonlítani? Megoldásként az elmúlt évek során számos eszközt fejlesztettek ki, mind közösségi, mind nemzetközi szinten azzal a céllal, hogy a különböző tagállamokban szerzett képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóvá és ezáltal összehasonlíthatóvá – azaz „transzparenssé” – válhasson.

Így 2000. január 1. napjától bevezetésre került az Europass gyakornoki igazolás, ezt követően a 2002. március 11-i 2002/236/EK bizottsági ajánlás által javasolt Európai Önéletrajz, valamint a felsőoktatási képesítéseknek az európai régióban történő elismeréséről szóló, 1997. április 11-én Lisszabonban elfogadott egyezmény által javasolt Oklevélmelléklet. Ezt követően ezen dokumentumok alapul vételével az Unió – módosított formában és kibővített tartalommal, nevezetesen az Európa Tanács által kidolgozott EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítéssel, valamint az Idegennyelv-ismereti dossziéval kiegészítve – létrehozta az egységes EUROPASS keretrendszert.

Transzparencia : a képesítések és végzettségek átláthatóvá tétele

- ☞ nem jogi, hanem tartalmi megközelítés
- ☞ önkéntes
- ☞ rugalmas, bővíthető

2. ábra

A fenti, valamint az 1. számú ábrákat tekintve látható, hogy a transzparencia biztosítása a képesítések kölcsönös elismerésével szemben a jogi megközelítés helyett a tartalmi megközelítésre helyezi a hangsúlyt, valamint rugalmas rendszer, amely így képes a felmerülő igényeknek megfelelő változásokhoz való alkalmazkodásra, továbbá valamennyi szakma esetében alkalmazható.

II.

Az EUROPASS keretrendszer alapját képező portfólió elődei

II.1. Az Europass gyakornoki igazolás

Annak felismerését követően, hogy a munkavállalók részéről – az előzőekben említetteknek megfelelően – felmerült az igény a különböző programok keretében megszerzett tapasztalataik igazolására, amely valamennyi tagállamon belül érvényesíthető, nyilvánvalóvá vált, hogy új közösségi stratégiára van szükség: az oktatásfejlesztési célok kiemelt területévé ennek megfelelően egyrészt a tanulás elismerése, másrészt ehhez kapcsolódóan a képzési rendszerek átláthatóságának megteremtése vált. Az ehhez vezető folyamat főbb állomásai a következők voltak:

- a Tanács 63/266/EKG határozatában⁷ elfogadta a közös szakképzési politika általános elveit és számos alapvető célkitűzést rögzített végrehajtására,
- a fiatalok viszonyossági alapú gyakorlati képzéséről szóló, 1979. december 18. napján kelt tanácsi állásfoglalás⁸ szorgalmazta, hogy a tagállamok ösztönözzék a tényleges kapcsolatok kifejlesztését a képzés és a szakmai gyakorlat között,
- a szakoktatás és szakképzés minőségéről és vonzerejéről szóló, 1994. december 5. napján kelt tanácsi állásfoglalás⁹ a viszonyossági alapú képzés fontosságát és azt az igényt hangsúlyozta, hogy ösztönözzék a más tagállamban töltött szakképzési időszakokat, és hogy ezeket az időszakokat illesszék be a nemzeti szakképzési programokba,
- a Tanács a 94/819/EK határozattal¹⁰ elfogadta a Leonardo da Vinci programot az Európai Közösség szakképzési politikájának végrehajtására,
- az 1996. július 15. napján kelt tanácsi állásfoglalás¹¹ a tagállamokat a szakképzési bizonyítványok átláthatóságának elősegítésére hívta fel,
- az 1998. december 21. napján kelt 1999/51 EK Tanácsi határozat létrehozta, majd 2000. január 1. napjával bevezetésre került Europass gyakornoki igazolás intézménye,
- az Európai Bizottság 2002. március 11. napján kelt 2002/236/EK bizottsági ajánlása az Európai Önéletrajzzal kapcsolatban,
- az Európai Parlament és a Tanács 2004. december 15. napján megalkotta 2241/2004/EK határozatát „a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi keretéről (EUROPASS)”, amely 2005. január 1. napján lépett hatályba.

A jelen tanulmány a fentiekben felsorolt közösségi jogi aktusok közül részletesen csak az EUROPASS-rendszer alapját képező portfólió elődeire tér ki.

⁷ HL 63. szám, 1963.04.20., 1338/63. o.

⁸ HL C 1. szám, 1980.01.03., 1. o.

⁹ HL C 374. szám, 1994.12.30., 1. o.

¹⁰ HL L 340. szám, 1994.12.29., 8. o.

¹¹ HL C 224. szám, 1996.08.01., 7. o.

Az Europass gyakornoki igazolás bevezetésére az Unióban 2000. január 1. napjával került sor, mely a csatlakozást követően 2004. október 1. napjától Magyarországon is alkalmazásra került.

Az Europass gyakornoki igazolás azzal a céllal jött létre, hogy a tagállami polgároknak segítséget nyújtson képesítéseik és szakmai alkalmasságuk jobb ismeretében a munkakeresés, illetve valamely oktatási programra való jelentkezésük során. E célját azáltal valósítja meg, hogy közösségi szinten nyilvántartja azt a gyakorlati képzési időszakot, amelyet a viszonyossági alapú képzésben részesülő személy – aki bármilyen életkorú, bármilyen szintű szakképzésben (ideértve a felsőoktatást is) részesülő személy lehet – egy másik, nem a saját alapképzése szerinti tagállamban töltött (a továbbiakban: „európai út”). A nyilvántartás használata és az „európai út”-on való részvétel önkéntes és a 1999/51/EK határozatban meghatározottakon kívül semmilyen egyéb kötelezettséget nem ró, illetve joggal nem jár.

Az Europass gyakornoki igazolás azért kiemelkedő jelentőségű az oktatási-képzési ágazat számára, mert lehetőséget biztosít mind a tanulás elismerésére, mind a képzési rendszerek átláthatóságának megteremtésére.

II.2. Az Európai Önéletrajz

Az Európai Unióban már 1992. óta napirenden volt az egységes önéletrajzi minta kidolgozása, ám a terv csak 2002. márciusára valósult meg, amikor elfogadásra került az Európai Bizottság 2002. március 11. napján kelt 2002/236/EK bizottsági ajánlása, amely tartalmazta a javasolt önéletrajz mintát.¹² E minta képezte alapját a későbbiekben részletesen ismertetésre kerülő EUROPASS Önéletrajznak. (Az Európai Önéletrajz mintája a jelen tanulmány 1. számú mellékletét képezi.)

II.3. Az Oklevélmelléklet

Az Európa Tanács és az UNESCO már a 80-as évektől foglalkozott az Oklevélmelléklet, azaz egy olyan dokumentum létrehozásával, amely a tanulmányi kötelezettségek legfontosabb adatairól és a tanulmányi eredményekről nyújt tájékoztatást.

E folyamat eredményeként az Európai Régió Kongresszusa 1989-ben elfogadta az Oklevélmelléklet első változatát. Ezt követően 1994-ben elkészült az Oklevélmelléklet egységes, angol nyelvű változata.

A dokumentum továbbfejlesztésére és véglegesítésére csak az 1997. április 11. napján, az „Egyezmény a felsőoktatási képesítések elismeréséről az Európai Régióban” címmel (a továbbiakban: Lisszaboni Egyezmény) elfogadott egyezményt követően

¹² www.consultationmagazin.hu/index.php?menu=cikk&id=259; www.jobpilot.hu/content/journal/EU/eue-letrajz.html

került sor, melyet több mint 30 ország, közöttük Magyarország is aláírt. A feladatot az Európai Bizottság, az Európa Tanács és az UNESCO felsőoktatási szervezete, a CEPES képviselőiből álló munkacsoport végezte el, akik 1997-98-ban egy PHARE program keretében tesztelték a dokumentumot, amely több országra, közöttük Magyarországra is kiterjedt. Az egyezmény hangsúlyozta az Oklevélmelléklet fontosságát: „A Felek területükön nemzeti információs központjaik révén vagy más módon támogatják az UNESCO/Európa Tanács Oklevélmellékletének vagy más hasonló, felsőoktatási intézmény által kiállított dokumentumnak a használatát.” (IX. bekezdés 3. cikk). Ez a kötelezettségvállalás jelentős előrelépést eredményezett a dokumentum európai modelljének kidolgozásában.

Az 1999-ben kelt Bolognai Nyilatkozatban rögzített feladatok között első helyen szerepelt a jól áttekinthető és összehasonlítható képzési rendszerek bevezetése, azzal a céllal, hogy könnyebb legyen a felsőoktatási képesítések és tudományos fokozatok elismerése.

A 2001-ben tartott Prágai Konferencián ismételten megerősítésre került a diplomák összehasonlíthatóságának jelentősége, majd az oktatási miniszterek 2003. szeptemberében Berlinben tartott konferenciáján az Oklevélmellékletéről határidőt is tartalmazó állásfoglalás született, melyben „Azt a célt tűzik ki, hogy 2005-től minden felsőoktatási intézményben végző diák automatikusan és ingyenesen kapja meg az oklevélmellékletet. Ezt elterjedten használt európai nyelven kell kiállítani.”¹³

II.4. A dokumentumok reformja

A képesítések és kompetenciák átláthatóságának megteremtésében jelentős mérföldkövet képeztek a fentiekben tárgyalt dokumentumok, azonban azok még csak korlátozottan szolgálták az Unión belüli transzparencia-célokat, így erre, valamint az Európai Unió kibővülésére is tekintettel szükségessé vált a dokumentumok megújítása. Erre a reformra a „Foglalkoztatás, gazdasági reform és szociális kohézió-úton egy európai alapú innováció és tudás felé” címmel 2000. március 23-24-én Lisszabonban összehívott csúcsertekezleten megfogalmazott stratégia keretében került sor. A lisszaboni stratégia megvalósítása érdekében 2001-ben az Oktatási Miniszterek Tanácsa az „Oktatás és Képzés 2010” elnevezésű európai stratégiai programban meghatározta az oktatási és képzési rendszereket érintő, 2010-ig megvalósítandó konkrét jövőbeli célkitűzéseket, miszerint 2010-re az állampolgárokat képessé kell tenni szakképesítésük és szakértelmük egész Európára vonatkozó „közös pénznemként” való használatára, hogy ezáltal növekedjen a szakoktatás és szakképzés státusza, elismertsége, jó hírneve. Ezek megvalósulásához az oktatási és képzési rendszerek alapvető átalakítására van szükség egész Európában.

13 Dr. Kissné Pap Margit: Oklevélmelléklet: útlevél a tanulási és munkavállalási célú mobilitáshoz; http://www.europass.hu/img/nyitokonf/050920kissne_eloadas2.doc

A fentiek alapján a lisszaboni stratégiának, illetőleg ezen belül „Oktatás és Képzés 2010” stratégiai programnak megfelelően az Európai Bizottság 2003. decemberében kidolgozta az EUROPASS keretrendszerre vonatkozó javaslatát a képesítési rendszerek, bizonyítványok és kompetenciák átláthatóságának megújítása és a tagállamok közötti munkavállalási és tanulmányi célú mobilitás növelése érdekében. A Bizottság hivatkozott javaslatáról 2004. május 27-28-án az Oktatási, Ifjúsági és Kulturális Miniszterek Tanácsán megállapodás született és elfogadásra került a javaslat módosított verziója. Ezt követően 2004. novemberében a módosított verziót az Európai Unió Munkaügyi és Kulturális Bizottsága megtárgyalta, majd a 3.1. pontban foglalt folyamat végső állomásaként az Európai Parlament és a Tanács 2004. december 15. napján megalkotta „a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi keretéről (EUROPASS)” szóló, 2005. január 1. napjától hatályos 2241/2004/EK határozatát

III.

Az EUROPASS hatályos jogi szabályozása és bevezetésének végrehajtása

Az EUROPASS keretrendszerre vonatkozó hatályos jogi szabályozást az Európai Parlament és a Tanács 2241/2004/EK határozata „a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi keretéről (Europass)” (a továbbiakban: Határozat) tartalmazza, mely kötelező erejű a tagállamokra nézve, annak a nemzeti jogba való „átültetésére” nincsen szükség. A Határozat végrehajtása azonban a tagállamok kötelezettsége. *(Az alábbiakban a Határozat, valamint ahhoz kapcsolódóan a hazai jogi szabályozás ismertetésére és elemzésére kerül sor.)*

III.1. A Határozat célja

A Határozat Preambulumában rögzítést nyert, hogy a képesítések és a szakmai alkalmasság nagyobb fokú átláthatósága megkönnyíti Európán belül az életen át tartó tanulást célzó mobilitást, és ezzel hozzájárul a minőségi oktatás és a szakképzés fejlődéséhez, valamint elősegíti a foglalkozási célú mobilitást mind az egyes országok, mind az ágazatok között. Az EUROPASS rendszer kialakítását megelőző, a fentiekben már ismertetett eredményeket a továbbiakban szorosabb együttműködés keretében tovább kell erősíteni a közösségi fellépés meg erősítése érdekében.

III.2. Személyi hatály

Külön kiemelést érdemel, hogy a Határozat a részvételt lehetővé kívánja tenni az Unió tagállamain túlmenően,

- az Európai Gazdasági Térségnek az Unión kívüli országai (Norvégia, Izland és Liechtenstein),
- az Európai Unió tagjelölt országai (a Közösség és az ezen országok közötti kapcsolatokra irányadó jogi eszközök vonatkozó rendelkezéseivel összhangban), valamint
- harmadik országoknak az Európai Unióban lakóhellyel rendelkező állampolgárai számára is.

Tekintettel arra, hogy a Határozat tagállamokat átfogó keretrendszer létrehozásának megvalósítását célozza, a szabályozás a Határozatban rögzítettek szerint – az arányosság elvét szem előtt tartva – közösségi szinten hatékonyabban kivitelezhető.

III.3. Alkalmazási kör

A Határozat alkalmazási körét tekintve hangsúlyozza egyrészt, hogy az általa bevezetett ún. EUROPASS portfóliót az állampolgárok önkéntes alapon használhatják képesítéseik és szakmai alkalmasságuk jobb közlése és bemutatása céljából Európaszerte, másrészt, hogy a Határozatban foglaltakon kívül annak használata nem keletkeztet jogokat és kötelezettségeket.

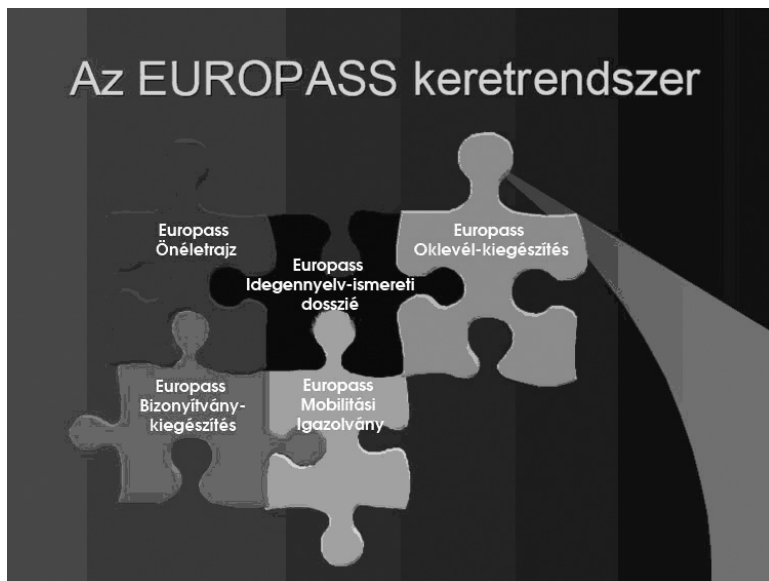
III.4. Az EUROPASS portfólió

A Határozat az EUROPASS portfólió keretében az alábbi dokumentumokat nevesíti:

- EUROPASS Önéletrajz (ebben rögzítik az állampolgár külföldi /EU, vagy Európai Gazdasági Térségbeli/ tanulmányaival kapcsolatos adatokat),
- EUROPASS Mobilitás (vagy EUROPASS Mobilitási Igazolvány, mely a külföldi szakmai gyakorlat, valamint a külföldön teljesített tanulmányi időszak igazolására alkalmas dokumentum),
- EUROPASS Oklevél-kiegészítés (az állampolgár saját országában folytatott felsőoktatási tanulmányaival kapcsolatos adatokat rögzíti),
- EUROPASS Idegennyelv-ismereti dosszié (vagy Nyelvtanulási Napló, mely az állampolgár nyelvi készségeiről tartalmaz adatokat),
- EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés (az állampolgár szakképzéssel kapcsolatos végzettségeiről és kompetenciáról ad információt).

A fentieken túlmenően azonban a Határozat lehetőséget ad arra, hogy a Bizottság az EUROPASS portfóliót további EUROPASS dokumentumokkal bővítse, mely során – az érintett dokumentum(ok) természetétől függően

- a Bizottság munkáját a Socrates- és/vagy a Leonardo-bizottság segíti, feltéve, hogy az alábbi feltételek teljesülnek:
 - *relevancia*: az EUROPASS dokumentumok kifejezett célja a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának növelése;
 - *európai dimenzió*: az EUROPASS dokumentumok felhasználásának – önkéntes jellegüket nem sértve – valamennyi tagállamban lehetségesnek kell lennie;
- *nyelvi lefedettség*: az EUROPASS dokumentumok mintáinak legalább az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén hozzáférhetőnek kell lenniük;
- *alkalmasság*: az EUROPASS dokumentumoknak – adott esetben az odaítélő szerveken keresztül – papír és elektronikus formában egyaránt alkalmasnak kell lenniük a hatékony terjesztésre.

3. ábra

Az EUROPASS dokumentumokat az állampolgárok önkéntes alapon használhatják végzettségeik, illetve az oktatásban és képzésben szerzett kompetenciáik elismertetésére, továbbá munkavállalás esetén a munkaadók tájékoztatására. Az EUROPASS portfólióban foglaltak alapján az Unió mind a 25, valamint az EGT ezeken kívüli további három tagállamában azonosítani tudják a munkahelyek betöltésére jelentkező személyek diplomáit és egyéb képzettségeit, mivel az egyén teljesítményeiről összesítő minősítést ad, illetve közös formátumban ismerteti nem csak a szakképzés, de nyelvtanulás, a külföldön végzett tanulmányok terén elsajátított ismereteket, azok eredményét, továbbá a szakmai pályafutás során megszerzett gyakorlatot. Az alábbiakban az EUROPASS portfólió elemeinek részletes ismertetésére kerül sor.

III.4.1. Az EUROPASS Önéletrajz

Az EUROPASS Önéletrajz a 3.2. pontban ismertetett Európai Önéletrajzot felváltó dokumentum, mely az EUROPASS portfólió alapját, gerincét képezi, a portfólió többi eleme ehhez kapcsolható. Célja a tulajdonos tanulmányairól, képzettségeiről, munkahelyi tapasztalatairól, egyéni készségeiről és képességeiről, nyelvi kompetenciáiról való világos és átfogó módon történő tájékoztatás, információnyújtás.

Használata önkéntes, a felhasználó maga tölti ki a mintát. Az EUROPASS Önéletrajzot elektronikus módon kitöltő személyek számára lehetővé kell tenni bármely olyan mező kitöltését, amelyet nem szándékoznak kitölteni. Az Önéletrajz elektronikus formájának az adott részeknél a vonatkozó EUROPASS dokumentumokkal való elektro-

nikus kapcsolat – például az oktatási és szakképzési résznél az Oklevél-kiegészítéssel vagy a Bizonyítvány-kiegészítéssel való elektronikus kapcsolat – megteremtésére is lehetőséget kell adnia.

Az EUROPASS Önéletrajz minta a következőket tartalmazza: a személyi adatokat a betölteni kívánt munkakör (foglalkozási terület) megjelölése követi, majd a szakmai tapasztalatok, tanulmányok, valamint az egyéni készségek és kompetenciák – ez utóbbin belül a nyelvi-, társas-, szervezési-, műszaki-, számítógép-felhasználói-, művészi-, végül az egyéb készségek és kompetenciák – kerülnek ismertetésre. Ezeken túlmenően további kiegészítő információk megjelölésére, valamint a fentiek igazolására szolgáló mellékletek csatolására is lehetőséget ad.

A fentiek alapján megállapítható, hogy – ahogyan az a Határozat mellékletében is rögzítésre került – a minta meglehetősen részletes, ugyanakkor az adott állampolgár dönti el, hogy mely mezőket tölti ki. (Az EUROPASS Önéletrajz minta a tanulmány 2. számú mellékletét képezi.)

III.4.2. Az EUROPASS Mobilitási Igazolvány

Az EUROPASS Mobilitási Igazolvány célja, hogy egy egységes európai formanyomtatvány segítségével életkortól, végzettségtől és foglalkozástól függetlenül részletesen nyilvántartsa tulajdonosa valamely tagállamban töltött ún. tanulmányi útjának részleteit, különös tekintettel annak tartalmára, az elsajátított készségekre és kompetenciákra, illetve a tanulmányi eredményekre. Az európai tanulmányi út az az időszak, amelyet valamely – bármilyen korú, képzettségű és foglalkozású – személy tanulmányi céllal egy másik országban tölt.

A korábban ismertetett Europass gyakornoki igazolást, mint a szakmai gyakorlatok igazolására szolgáló "útlevelet" felváltó és az átláthatóságot jobban szolgáló EUROPASS Mobilitási Igazolvány annyiban több elődjénél, hogy nemcsak a szakképzés jellegű kiküldetéseket foglalhatja magában, hanem az oktatási célú mobilitást is. „A korábban postai úton eljuttatott Europass gyakornoki igazolás – a kis kék füzet – helyett az EUROPASS Mobilitási Igazolvány elektronikus úton kerül a küldő, illetve tőlük a fogadó intézményekhez, így „földrajzi korlátok nélkül elérhetővé válik az EUROPASS Mobilitási Igazolvány, egyszerűbbé válik a kitöltése is.”¹⁴

Az Igazolvány azoknak a mobilitási tevékenységeknek az igazolására alkalmazhatók, amelyek az Európai Unió oktatási és képzési programjai, nevezetesen:

- a Leonardo da Vinci program esetében a mobilitási projektek;
- a Socrates programon belül az Erasmus és a Comenius 1 Nyelvi projektek ;
- az Ifjúság 2000-2006 Európai Önkéntes Szolgálat alprogram keretén belül valósulnak meg.

¹⁴ Kerekes Gábor: EUROPASS a magyar szakképzésben; http://www.om.hu/letolt/szakke/tanevnyito_2005_2006/europass_a_magyar_szakkepzesben.pdf

Amennyiben nem Unió program keretében zajlik az igazolni kívánt mobilitási tevékenység, a programnak meg kell felelnie az alábbi minőségi kritériumok mindegyikének:

- a másik országban eltöltött időszaknak az anyaországbeli tanulmányok részét kell képeznie;
- az anyaországbeli képzésért felelős intézmény (küldő intézmény) írásbeli megállapodást köt a fogadó intézménnyel az európai képzés/gyakorlat tartalmáról, céljairól és időtartamáról, és azt benyújtja a Nemzeti Europass Központnak vagy a származási országban az Europass mobilitás kezelésére felhatalmazott szervnek.
- a programban részt vevő összes országnak az Európai Unió tagállamai vagy Izland, Liechtenstein, illetve Norvégia közül kell kikerülnie;
- szükség esetén a küldő és a fogadó intézmény együttműködik az érintett személy tájékoztatásában a fogadó ország hatályos munkahelyi egészségre és biztonságra, munkajogra, egyenlő bánásmódra vonatkozó, valamint egyéb, munkavégzéssel kapcsolatos előírásai tekintetében.

Az EUROPASS Mobilitási Igazolványt egyének *nem, csak intézmények* igényelhetik az egyének nevében. Az igazolvány továbbra is önkéntesen és ingyenesen, a kiutazó életkorától függetlenül igényelhető, amennyiben az egyén a 2005. évtől vesz részt nemzetközi mobilitási programban, függetlenül attól, hogy a gyakorlat szakképzéshez kapcsolódik-e vagy sem.

A későbbiekben ismertetésre kerülő nemzeti europass központ felelős azért, hogy az EUROPASS Mobilitási Igazolvány kizárólag európai tanulmányi utak nyilvántartása céljából kerüljön kibocsátásra.

Az EUROPASS Mobilitási Igazolvány kiállításának folyamata a következő:

Az első lépés az Európai Unión belüli fogadó intézmény megjelölése. Ezt követően az igénylő vagy más néven küldő intézmény, amely legtöbb esetben az anyaországbeli képzőintézmény – az igazolvány leendő tulajdonosa érdekében – megállapodást köt a fogadó intézménnyel, amelyben rögzítésre kerülnek a kitűzött célok, módszerek, a képzés időtartama és értékelése, valamint az igazolvány kitöltésekor használatos nyelv.

A küldő intézmény saját országának nemzeti europass központjától kérvényezi az űrlap elektronikus változatát, amely – az azonosíthatóság és a megfelelő nyilvántartás érdekében – számmal és névvel ellátva küldi ki a megigényelt számú dokumentumot abban az esetben, ha a küldő intézmény kitöltötte az erre a célra szolgáló, megfelelő adatbázist. (Az igazolvány kitöltése alapvetően elektronikus úton történik, azonban azok számára, akik nem rendelkeznek személyi számítógéppel és/vagy internetkapcsolattal, a dokumentum külön kérésre elküldhető nyomtatott változatban.)

A Nemzeti Europass Központ elküldi az EUROPASS Mobilitási Igazolványokat a küldő intézménynek. A küldő intézmény ezt követően kitölti az igazolvány meg-

határozott, egyes részeit (tulajdonos, kibocsátó, partnerintézmények, valamint a mobilitási tevékenység bemutatása). Az igazolvány személyes adatokat tartalmaz, azonban az egyetlen kötelezően kitöltendő személyes adat az Europass-mobilitásban részesülő személy neve. Az Europass-mobilitást kitöltő szervezetek kizárólag az érintett személy engedélyével tölthetik ki a személyes adatokra vonatkozó egyéb mezőket.

A küldő intézmény ezt követően elküldi az igazolványt a fogadó intézménynek. Az előre megtervezett tanulási idő alatt a fogadó intézmény mentort bíz meg, az érintett személy figyelemmel kísérése, irányítása, tájékoztatása, valamint a részére történő segítségnyújtás céljából.

A tanulmányi út időtartamának lejártát követően a fogadó intézmény kitölti az EUROPASS Mobilitási Igazolvány többi részét az alábbiak szem előtt tartásával "Az EUROPASS mobilitási tevékenység során elsajátított készségek és kompetenciák bemutatása" (pl. munkavállalás esetén) vagy "A teljesített kurzusok és a megszerzett minősítések/osztályzatok/kreditek felsorolása", ha az EUROPASS mobilitási tevékenység a formális oktatás, ill. képzés (pl. Erasmus program) keretében kreditátviteli rendszer használatával történik. (A „Képesítések” mező kitöltése nem kötelező, annak elismeréseként, hogy nem valamennyi oktatási és szakképzési kezdeményezés jár képesítéssel.)

Ezt követően a fogadó intézmény bélyegzővel és/vagy aláírással ellátja az EUROPASS Mobilitási Igazolványt, majd visszaküldi a kitöltött EUROPASS Mobilitási Igazolványt a küldő intézménynek.

A küldő intézmény ezt követően bélyegzővel és/vagy aláírással ellátja az EUROPASS Mobilitási Igazolványt és a tulajdonos rendelkezésére bocsátja azt mind elektronikus, mind nyomtatott változatban, utóbbit – a Bizottsággal együttműködésben kifejezetten erre a célra készített – mappában. Az igazolványt a tulajdonos is aláírja. A tulajdonos ezen eljárást követően jogosult az EUROPASS Mobilitási Igazolvány felhasználására. Az egymást követő mobilitási tevékenységek esetében ugyanaz az EUROPASS Mobilitási Igazolvány használható.

A küldő intézmény az adott országban érvényes szabályokkal összhangban a Nemzeti Europass Központtal együttműködve gondoskodik az EUROPASS Mobilitási Igazolvány megfelelő nyilvántartásáról.

Az EUROPASS Mobilitási Igazolvány tulajdonosa jogosult kérni a teljes dokumentum lefordítását a küldő vagy a fogadó intézmény valamelyik nyelvére, vagy egy harmadik, széles körben elterjedt nyelvre. Amennyiben egy harmadik nyelvre történő fordításról van szó, a fordításért a felelősség a küldő intézményt terheli.

Az Europass gyakornoki igazolást Magyarországon 2005. június 1. napjától a gyakorlatban is felváltotta az EUROPASS Mobilitási Igazolvány.¹⁵ Kerekes Gábor, a Nemzeti Europass Központ vezetője elmondta: „Várakozásaink szerint már a bevezetést követő első évben elérheti akár a hatezret is a kibocsátott EUROPASS Mobilitási Igazolványok száma”¹⁶. (Az *EUROPASS Mobilitási Igazolvány mintája a tanulmány 3. számú mellékletét képezi.*)

III.4.3. Az EUROPASS Oklevél-kiegészítés

III.4.3.1. Az Oklevél-kiegészítés közösségi szabályozása

Az EUROPASS Oklevél-kiegészítés az Európa Tanács és az UNESCO kezdeményezésére kifejlesztett, a tulajdonos felsőfokú okleveléhez csatolt dokumentum, melynek célja, hogy megkönnyítse az oklevél tartalmának megértését a megszerzett tudás és szakmai alkalmasság tekintetében. Az EUROPASS Oklevél-kiegészítés ismerteti az oklevél tulajdonosa által folytatott és sikeresen befejezett tanulmányok jellegét, szintjét, körülményeit, tartalmát és típusát.

Az Oklevél-kiegészítés nem helyettesíti az eredeti oklevelet és nem jogosít fel az eredeti oklevél más országok felsőoktatási szervei által történő hivatalos elismerésére, ugyanakkor megkönnyíti az eredeti oklevél elismerését. Az Oklevél-kiegészítés nem tartalmazhat értékítéletet, nem tartalmazhatja az ekvivalencia, az egyenértékűség megállapítását, és nem sugallhatja az elismerés tényét. Kellően tárgyyszerű információt kell tartalmaznia és „csupán” információs értéke van.

Az EUROPASS Oklevél-kiegészítést az illetékes nemzeti hatóság állítja ki az Európai Bizottság – Európa Tanács – UNESCO közös munkacsoport által kidolgozott minta alapján. Az Oklevél-kiegészítés hitelesítésére az intézményeknek ugyanazt a hitelesítési eljárást kell alkalmazniuk, mint magára a képesítés hitelesítésére.

Az EUROPASS Oklevél-kiegészítés nyolc részből áll, amelyek

- azonosítják a képesítés tulajdonosát és magát a képesítést,
- tájékoztatnak a képesítés szintjéről, a képzés tartalmáról és az elért eredményekről, valamint a képesítés rendeltetéséről,
- lehetővé teszik további adatok beillesztését,
- hitelesítik az oklevél-kiegészítést, és végül
- tájékoztatnak a nemzeti felsőoktatási rendszerről.

15 Nagy Krisztina: *EUROPASS Mobilitási Igazolvány*, 2005. október 11.; <http://www.bokik.hu/index.php?id=601>

16 Kerekes Gábor: *EUROPASS a magyar szakképzésben*; http://www.om.hu/letolt/szakke/tanevnyito_2005_2006/europass_a_magyar_szakkepzesben.pdf

Az Oklevél-kiegészítés rugalmas, nem előíró jellegű eszköz, amelyet gyakorlati céllal fejlesztettek ki, így hozzáigazítható a helyi igényekhez. Erre tekintettel a Határozat rögzíti, hogy a dokumentum rendszeres felülvizsgálatot igényel.

III.4.3.2. Az Oklevél-kiegészítés magyar jogi szabályozása

- A magyar jogi szabályozás során első alkalommal a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: felsőoktatási törvény) 97. §-ának (5) bekezdésében történt említés az Oklevél-kiegészítésről (Oklevélmellékletéről): *„Külföldi felhasználásra, kérelem alapján idegen nyelvű oklevélmelléklet adható ki, amely a tanulmányi kötelezettség legfontosabb adatairól és a tanulmányi eredményekről ad tájékoztatást.”*
- A 2003. évi XXXVIII. törvény 23. §-ának (2) bekezdésével módosított felsőoktatási törvény 97. §-a 2003. július 1. napjától újabb, (8) bekezdéssel került kiegészítésre: *„A hallgató kérésére a felsőoktatási intézmény magyar nyelvű oklevélmellékletet állít ki az Európai Bizottság és az Európa Tanács által kidolgozott oklevélmelléklet szerint. A hallgató kérésére és költségére az oklevélmellékletet angol nyelven is ki kell adni.”*

A törvény hivatkozott módosítására tekintettel megjegyzést igényel, hogy az Oklevélmelléklet kiadása nem visszamenőleges hatályú, az intézményeknek az Oklevélmellékletet csak a 2003/2004-es tanévben végzettek számára kell először kiállítani. Amennyiben a 2004. évet megelőzően diplomázottak igénylik az Oklevélmelléklet utólagos kiállítását, arra – a jelenlegi körülmények között – csak a dokumentum kézi előállításával kerülhet sor. Az igény kielégítésére jogszabályi kötelezettség nincs, annak teljesítéséről az intézmények saját hatáskörben döntenek. Távlati tervekben szerepel, hogy Magyarországon is általánossá és ingyenessé váljon az idegen nyelvű Oklevélmelléklet kiállítása. Nem kötelező minden végzett hallgatónak Oklevélmellékletet kiadni, a magyar és angol nyelvű dokumentum kiállítása egyaránt a hallgató kérésére történik. A magyar nyelvű Oklevélmelléklet ingyenes, azonban az angol nyelvű dokumentum költségtérítés ellenében kerül kiadásra.

- Mindenképp említést érdemel, hogy az Országgyűlés által 2005. november 29. napján elfogadott, 2006. március 1. napján hatályba lépő új felsőoktatási törvény 63. § (2) bekezdése rögzíti, hogy *„az alapképzésben és mesterképzésben szerzett oklevél mellé ki kell adni az Európai Bizottság és az Európa Tanács által meghatározott oklevélmellékletet magyar és angol nyelven, valamint nemzeti vagy etnikai kisebbségi képzés esetében – a hallgató kérésére – az érintett kisebbség nyelvén. Az oklevélmelléklet közokirat.”*

Az Oklevélmelléklet kiadása tehát a jövőben kötelezővé válik mind magyar, mind angol nyelven.

Az EUROPASS Oklevél-kiegészítést maguk a felsőoktatási intézmények állítják ki, a szükséges adatokat az Oktatási Minisztérium által kidolgoztatott, a felsőoktatási

intézmények számítógépes rendszere mellé telepített program biztosítja. A Nemzeti Europass Központ feladata, hogy mindehhez az intézmények számára eszközöket biztosítson. Az oklevélmelléklettel kapcsolatban az Oktatási Minisztérium 2005-ben folytatni kívánja a korábban megkezdett előkészítő munkákat, így az Oklevélmelléklet-készítő szoftver hibáinak kiküszöbölését, használatának megkönnyítését és általánossá tételét, valamint a szoftver fejlesztését.¹⁷

- Az Oklevél-kiegészítésre vonatkozó hazai és a nemzetközi szabályozás egymáshoz való viszonyát tekintve megállapítható, hogy a hazai szabályozás abban tér el a nemzetközi gyakorlattól, hogy míg külföldön az idegen nyelvű oklevélmelléklet kiállítása a cél, addig a felsőoktatási törvény 2003. július 1. napjától hatályos szövege a magyar nyelvű oklevélmelléklet hallgatói kérésre történő ingyenes kiállítását teszi az intézmények feladatává, és emellett rendelkezik az angol nyelvű oklevélmelléklet ugyancsak kérésre történő, költségtérítéses kiadásáról. (Az EUROPASS Oklevél-kiegészítés mintája a tanulmány 4. számú mellékletét képezi.)

III.4.4. Az EUROPASS Idegennyelv-ismereti Dosszié

Az EUROPASS Idegennyelv-ismereti Dosszié (vagy más néven: EUROPASS Nyelvtanulási Napló) lehetőséget nyújt az állampolgárok számára idegennyelvi ismereteik bemutatására, nyilvántartására. Kifejlesztésére több európai ország – köztük Magyarország – részvételével került sor.

Az EUROPASS Idegennyelv-ismereti Dosszié kettős – pedagógiai és nyilvántartási – funkcióval rendelkezik. Pedagógiai funkciójának célja, hogy erősítse a nyelvtanulók motivációját, javítsa idegennyelvi kommunikációs képességüket, valamint, hogy a tanulók új tanulási és interkulturális tapasztalatokat szerezzenek. A nyilvántartási funkció célja, hogy átfogó, informatív, átlátható és megbízható módon rögzítse tulajdonosa nyelvtudását, függetlenül attól, hogy annak megszerzésére formális oktatás keretében került-e sor. Segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felmérjék egy adott idegen nyelv elsajátításában szerzett ismereteik szintjét, egyúttal lehetőséget ad arra, hogy erről részletes és nemzetközileg összehasonlítható módon tájékoztatást nyújtson harmadik személyeknek. Az EUROPASS Idegennyelv-ismereti Dosszié a nyelvtanuló tulajdona, melyet önállóan tölt ki.

Az EUROPASS Idegennyelv-ismereti Dosszié három elemből áll. Tartalmazza egyrészt az Európa Tanács kezdeményezésére létrehozott, az Idegennyelv-ismereti dosszié központi elemét képező ún. Nyelvi Útlevelet, amelyben tulajdonosa az Európa-szerte elfogadott, egységes kritériumok alapján minél részletesebben, sokoldalúbban ismerteti idegen-nyelvi ismereteit (azokat is, amelyek nem jutnak érvényre az egyéb hivatalos dokumentumokban), másrészt az ún. nyelvi biográfiát (más néven:

¹⁷ Dr. Kissné Pap Margit: Általános tájékoztatás az oklevélmellékletéről; www.om.hu/letolt/ds/kissne_pap_margit_altalanos_tajekoztatás_az_oklevelmellekletrol_szoveges.pdf,

Nyelvi életrajz), amely rögzíti a tulajdonos egyes nyelvekre vonatkozó ismereteit, a nyelvtanulás útjának összegzésére szolgál (pl. nyelvtanulási tervek, tapasztalatok, kapcsolatok), harmadrészt tartalmazhatja az ún. Nyelvi Dossziét, azaz tulajdonosa személyes munkájának – különböző hivatalos és nem hivatalos, nyelvtanulással kapcsolatos dokumentumok – egy-egy példányát, segítve ezáltal tulajdonosa idegen-nyelvi ismereteinek illusztrálását. (Az EUROPASS Nyelvi Útleveél mintája a tanulmány 5. számú mellékletét képezi.)

III.4.5. Az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés

III.4.5.1. A Bizonyítvány-kiegészítés közösségi szabályozása

Az Unió először a '90-es évek folyamán kölcsönös elfogadási egyezmények megkötésével próbálta feloldani a tagállamok oktatási rendszereinek különbözőségéből fakadó ellentmondást, azonban idővel nyilvánvalóvá vált, hogy ez a megoldás nem vezet eredményre, tekintettel az egyes tagállamok eltérő hagyományaira. Ezért új megoldásként fokozatosan a munkáltatók informálására helyezték a hangsúlyt, mely során a munkavállalók tényleges szakmai ismereteiről, szakképzésükről kívántak részükre – átlátható és egységes formátumú – tájékoztatást adni. E felismerés, valamint a különbségek csökkentésének igénye hívta életre 1998-ban az Európai Fórumot, amelynek fejlesztésében elkészült az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés.

Az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés a szakképzési bizonyítványhoz csatolt dokumentum, mely ismerteti a szakképzési bizonyítványnak megfelelő szakmai alkalmasságot és képesítéseket: a megszerzett szakképesítéshez, illetve bizonyítványhoz kapcsolatosan leírja a képesítés megszerzője által folytatott és sikeresen lezárt tanulmányok jellegét, szintjét, tartalmát.

Fontos megjegyezni, hogy a többi EUROPASS dokumentummal ellentétben nem egyénre, hanem szakképesítésre vonatkozik, így nem névre szól.

A Bizonyítvány-kiegészítés hat szakaszból áll: a szakképesítés megnevezése (eredeti nyelven), a szakképesítés megnevezésének fordítása (a fordítás tájékoztató jellegű), a bizonyítvány tulajdonosa által megszerzett készségek és kompetenciák leírása, a bizonyítvány tulajdonosa által betölthető foglalkozások köre, a bizonyítvány hivatalos alapja (a bizonyítványt kiállító szerv neve és státusza; a bizonyítvány elismeréséért felelős nemzeti hatóság neve és státusza; a bizonyítvány szintje, továbblépés az oktatás/képzés következő szintjére; nemzetközi megállapodások; osztályzási skála; egyéb információ; jogi alap), valamint a bizonyítvány megszerzésének hivatalosan elismert módjai (szakmai elmélet és gyakorlat aránya, időtartama).

A Bizonyítvány-kiegészítés nem helyettesíti az eredeti bizonyítványt, önmagában véve nincs jogi hatálya, csak a szakképzést igazoló dokumentummal együtt érvényes, tehát nem jogosít fel az eredeti bizonyítvány más országok oktatási szervei által történő hivatalos elismerésére, azonban megkönnyíti az eredeti bizonyítvány jogos elismerését.

A dokumentumot az országban hivatalosan bejegyzett vizsgaszervezők bocsátják a hallgató rendelkezésére, ingyenesen, az adott képesítés, bizonyítvány megszerzésének időpontjában. Európai szinten a Bizonyítvány-kiegészítő gondozásáért a Nemzeti Referencia Központok felelősek.¹⁸

III.4.5.2. A Bizonyítvány-kiegészítésre vonatkozó magyar jogi szabályozás

A szakképesítés megszerzését igazoló bizonyítványról, illetve ennek keretében a szakmai bizonyítvány kiegészítőlapról a szakmai vizsgáztatás általános szabályairól és eljárási rendjéről szóló 26/2001. (VII. 27.) OM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2004. augusztus 4. napjától hatályos 37. § (2)-(4) bekezdéseiben rendelkezik.

Ha a vizsgázó a szakmai és vizsgakövetelménynek megfelelően eredményes szakmai vizsgát tett, a Magyar Köztársaság címerével ellátott szakképesítés megszerzését igazoló bizonyítványt kap. A Rendelet hivatkozott §-ának (2) bekezdése értelmében a vizsgázó kérésére a bizonyítvány kiadásával egyidejűleg, vagy azt követően magyar, angol, német vagy francia nyelven kiállított szakmai bizonyítvány kiegészítőlapot kell a vizsgaszervező vezetőjének kiadnia, amelynek az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a bizonyítványt kiállító intézmény nevét és jogi státuszát,
- a bizonyítvány sorozatjelét, sorszámát,
- a bizonyítvány kiállításának időpontját,
- a kötelező szakmai elméleti és gyakorlati tantárgyak megnevezését, illetőleg a szakmai elméleti és gyakorlati vizsga osztályzatait, valamint
- a szakképzés folyamatára vonatkozó információkat.

A Bizonyítvány-kiegészítő általános felépítését a Rendelet 4. számú melléklete tartalmazza. Bizonyítvány kiegészítőlapként Magyarországon csak az oktatási miniszter által jóváhagyott nyomtatvány használható. A bizonyítvány kiegészítőlap vizsgaszervező által kitöltendő nyomtatványa a szakmai és vizsgakövetelményektől függő tartalommal kerül kiadásra. A bizonyítvány kiegészítőlap nyomtatványt a szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye tartalmazza, vagy a nyomtatvány a Nemzeti Szakképzési Intézet internetes honlapján található „Nemzeti Referencia Központ”-ról tölthető le. A kitöltött bizonyítvány kiegészítőlapot a vizsgaszervező vezetője aláírásával és az intézmény bélyegzőjével hitelesíti.

¹⁸ https://www.nive.hu/hirek/tanevnyito_2005_2006/europass.pdf

A kérelmező a jogszabályban meghatározott mértékű térítési díjat köteles fizetni a vizsgaszervező részére a bizonyítvány kiegészítőlap kiadásáért.¹⁹

- A szakmai vizsgáztatás általános szabályairól és eljárási rendjéről szóló 26/2001. (VII. 27.) OM rendelet módosításáról szóló 20/2004. (VII. 27.) OM rendelet 9. § (1) bekezdése értelmében az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítőket a 2005. július 1. napját követően megkezdett szakmai vizsgák esetében kell alkalmazni, a hivatkozott § (4) bekezdése pedig rögzíti, hogy az iskolarendszeren kívüli szakképzésben – ha a képzési program a felnőttképzésről szóló 2001. évi C. törvény (a továbbiakban: Fktv.) 16. §-a és 19. §-a alapján akkreditált program – az akkreditált program lajstromszámát a bizonyítvány kiegészítőlapon fel kell tüntetni.
- A Magyarországon megszerzett bizonyítványok külföldön történő elismerése érdekében az Országos Képzési Jegyzékben (OKJ) szereplő, illetve Magyarországon korábban megszerezhető, államilag elismert szakképesítést tanúsító bizonyítványokról és mesterlevelekről állítható ki Bizonyítvány-kiegészítés. (Az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés mintája a tanulmány 6. számú mellékletét képezi.)

III.4.6. A portfólió elemeinek közös szabályai

A Határozat mellékletei tartalmazzák az EUROPASS portfólió öt elemének részletes leírását és kialakításuk, használatuk szabályait. Ezen szabályok között – az EUROPASS Bizonyítvány kiegészítés esetét kivéve – egységesen megtalálható a dokumentumok bevezetésével és kezelésével kapcsolatban az a követelmény, hogy az illetékes hatóságoknak megfelelő intézkedéseket kell hozniuk a személyes adatok feldolgozására és a magánélet védelmére vonatkozó közösségi és nemzeti jogszabályok betartása érdekében.

Ugyancsak a Határozat mellékletei tartalmazzák az egyes dokumentumok szerkezetének és szövegének mintáját, azonban az egyes tagállamokban bevezetésre kerülő minták papír, illetve az elektronikus formájának elrendezésére, valamint szerkezetére és a szövegére vonatkozó módosítások a Bizottság és az illetékes nemzeti hatóságok együttes megállapodása keretében jön létre.

Az Unió az EUROPASS Oklevél-kiegészítéshez, az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítéshez, valamint az EUROPASS Mobilitási Igazolványhoz EUROPASS Mappát biztosít, a dokumentumot ezen dossziében kell átadni a képzés befejezésekor.

Minden dokumentum esetében opcionális, hogy a Nemzeti Europass Központ kiala-

¹⁹ A térítési díj összeg a bizonyítvány kiegészítőlap kiadásával kapcsolatos igazolt költség fedezetéül szolgál, amelynek összege a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított, az adott naptári év január 1-jén érvényes legkisebb munkabér (minimálbér) havi összegének öt százaléka kiegészítőlaponként.

kítja-e az informatikai rendszert, mert az uniós előírások szerint ez nem kötelező feladat. Külön értékelendő azonban Magyarországnak azon törekvése, hogy ezen informatikai rendszer kiépítését meg kívánja valósítani, ily módon is elősegítve a dokumentumok felhasználhatóságát.

III.4.7. A portfólió elemeinek összehasonlítása

Az alábbiakban az EUROPASS portfólió egyes elemeinek összehasonlítására kerül sor, az alábbi szempontok szerint:

A portfólió elemeinek a kiállítója az Önéletrajz és az Idegennyelv-ismereti Dosszié esetében a felhasználó, az Oklevél-kiegészítés esetében a felsőoktatási intézmény, a Bizonyítvány-kiegészítés esetében regisztrált vizsgaszervező, míg az EUROPASS Mobilitási Igazolványt a küldő és a fogadó intézmény

Az Oklevél-kiegészítés és a Bizonyítvány-kiegészítés rövid összehasonlítása is szükséges, tekintettel arra, hogy a felhasználók körében sok esetben a felmerült a két dokumentum közötti különbség kérdése. Az Oklevél-kiegészítés névre szóló, felsőfokú végzettséghez kapcsolódó dokumentum, mely 2005. január 1. napjától adható ki, míg a Bizonyítvány-kiegészítés szakképesítésre vonatkozik – nem egyénre –, a szakképzést igazoló dokumentumhoz kapcsolódik, azonban csak a 2005. július 1. napját követően végzett tanulók részére állítható ki.

Minden dokumentum esetében felmerül a kérdés, hogy azok használatát jogszabályi előírás, illetve egyéb rendelkezés kötelezővé teszi-e? Az egyes elemek bemutatásánál már elmondottakat tehát a következők szerint összegezhetők: az Önéletrajz, az Idegennyelv-ismereti Dosszié és a Mobilitási Igazolvány esetében nincs olyan szabály, mely kötelezné a tanulókat, munkavállalókat ezek használatára, azonban a Mobilitási Igazolvány esetében az Európai Unió képzési programjainál indokolt a kiállítása; az Oklevél-kiegészítést a felsőoktatási intézmény a hallgató kérésére állítja ki, a Bizonyítvány-kiegészítés esetében szintén nincs kötelezettség, azt az adott vizsgaszervező kiállíthatja.

III.5. A Határozat végrehajtása

A Határozat kötelező erejű a tagállamokra nézve, annak a nemzeti jogba való „átültetésére” nincsen szükség, azaz nemzeti jogalkotást nem igényel. A Határozat rögzíti, hogy az EUROPASS nemzeti szinten való végrehajtásáért a tagállamok felelnek.

Magyarországon ennek megfelelően általános jelleggel rögzítést nyert az EUROPASS bevezetése: A szakképzés-fejlesztési stratégia végrehajtásához szükséges intézkedésekről szóló 1057/2005. (V. 31.) Kormány Határozat rögzíti, hogy „a szakképesítések nemzetközi átláthatóságának biztosítása érdekében be kell vezetni az EUROPASS rendszert, javítani kell a munkaerő mobilitási képességét és ennek részeként további

kétoldalú tárgyalásokat kell kezdeményezni az EU tagállamaival a bizonyítványok kölcsönös elismerése, továbbá a már hatályban lévő megállapodások új szakképesítésekkel történő kiegészítése érdekében.” A feladat végrehajtásáért az oktatási miniszter felelős, a megvalósítás határidejeként 2005. december 31. napja került meghatározásra.

Ezen túlmenően hazánkban kifejezetten a felnőttképzés vonatkozásában is szabályozásra került az EUROPASS rendszerhez való csatlakozás szükségessége: A felnőttképzés fejlesztésének irányelveiről és cselekvési programjáról szóló 1069/2004. (VII. 9.) Kormány Határozat – amely a tudásalapú, versenyképes gazdaság megteremtése érdekében meghatározza felnőttképzés fejlesztésének irányelveit és cselekvési programját – hangsúlyozza, hogy „ennek megvalósításához a társadalmi változásokhoz és a munkaerőpiac új kihívásaihoz alkalmazkodni képes munkaerő szükséges, hiszen a képzettségnek meghatározó szerepe van az esélyek kiegyenlítésében, a társadalmi felemelkedésben”. A Határozat a fentiekben rögzített célok és feladatok megvalósítása érdekében előírja, hogy csatlakozni kell az EUROPASS rendszer kifejlesztését szolgáló közösségi kezdeményezéshez. A feladat végrehajtásáért az oktatási, valamint a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszterek felelősek, a megvalósítás határideje a határozat szerint folyamatos, a Humán Erőforrás Operatív Programjának megfelelő intézkedések keretében.

III.5.1. A Nemzeti Europass Központok szerepe a végrehajtásban

A Határozat nemzeti szinten történő végrehajtása érdekében valamennyi tagállam kijelöl egy nemzeti europass központot, e szervek tevékenységének Bizottság általi összehangolására a Nemzeti Europass Központok Európai Hálózatán keresztül kerül sor, amelyben valamennyi nemzeti europass központ részt vesz.

A Nemzeti Europass Központ létrehozásának célja

- egyrészt, hogy megismertesse az EUROPASS keretrendszert és dokumentumait azok sikeres felhasználása érdekében, továbbá, hogy az oktatási intézmények is megfelelő ismerettel rendelkezzenek, tekintve, hogy részben kiállítói is lesznek ezen dokumentumoknak,
- másrészt az elérhetőség biztosítása, vagyis ezeket a dokumentumokat mind elektronikus, mind papíralapon hozzáférhetővé kell tenni az állampolgárok számára,
- harmadrészt annak biztosítása, hogy a dokumentumok megfelelő kitöltéshez, illetve munkáltatói felhasználáshoz elegendő információ álljon rendelkezésre.

Az előzőekben ismertetett célokat a Nemzeti Europass Központ a Határozatban rögzített alábbi feladatok ellátásával valósítja meg:

- **Koordináció**

- az EUROPASS dokumentumok rendelkezésre bocsátásához vagy kiállításához kapcsolódó tevékenységek más érintett nemzeti szervekkel együttműködve tör-

ténő összehangolása, illetve adott esetben történő elvégzése, valamint

- a Határozathoz kapcsolódó valamennyi tevékenység közösségi pénzügyi támogatás nemzeti szinten irányítása.
- **Tájékoztatás és promóció**
 - ösztönzi az EUROPASS használatát,
 - az EUROPASS rendszerrel és az EUROPASS dokumentumokkal kapcsolatban az állampolgárok részére információkat szolgáltat, felvilágosítást ad az érintett szervezetekkel együttműködve, továbbá
 - elősegíti az Európa-szerte nyitva álló tanulmányi célú mobilitáshoz kapcsolódó kérdésekre vonatkozó információ és iránymutatás biztosítását.
- **Együttműködés**
 - a Nemzeti Europass Központ valamennyi többi tagállam nemzeti europass központjával folyamatosan együttműködik, e tevékenységet a Bizottság hangolja össze a Nemzeti Europass Központok Európai Hálózatán keresztül.
- **Informatikai támogatás**
 - az alábbiakban részletesen ismertetettek szerint Nemzeti Europass Központ létrehozza és működteti a nemzeti információs rendszert.

Az informatikai támogatás megvalósítása érdekében a Bizottság és az érintett nemzeti hatóságok együttműködnek egymással az EUROPASS közösségi és nemzeti szinten kezelt elemeit magában foglaló, internet-alapú információs rendszerének felállításában és működtetésében.

A Határozat szerinti felhatalmazott szervek által kibocsátott valamennyi EUROPASS dokumentumot – így az EUROPASS Oklevél-kiegészítést, az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítést és az EUROPASS Mobilitást – elektronikus formában kell kitölteni, és tulajdonosaik számára elérhetővé kell tenni.²⁰ Az előzőekkel ellentétben a felhasználók által kitöltendő EUROPASS dokumentumok (EUROPASS Önéletrajz, EUROPASS Idegennyelv-ismereti Dosszié) kitöltését lehetővé kell tenni interneten keresztül is.

III.5.2. A Bizottság szerepe a végrehajtás során

A Határozat rögzíti egyrészt a Bizottság, másrészt a Bizottság és a tagállamok közös feladatait a Határozat végrehajtását illetően.

A Bizottság

- a tagállamokkal együttműködve biztosítja a Határozat végrehajtásához kapcsolódó valamennyi tevékenység egységességét az egyéb közösségi politikákkal, eszközökkel és fellépésekkel, így az oktatás, a szakképzés, az ifjúság, a foglalkoztatás, a társadalmi integráció, a kutatás és a technológiai fejlesztés területén,
- biztosítja az Európai Szakképzés-fejlesztési Központnak (Cedefop) a Határozat végrehajtásával kapcsolatos szakértelmét,

- irányítása alatt koordináció kerül kialakításra az érintett területeken az Európai Képzési Alapítvánnyal vonatkozó közösségi előírásoknak megfelelően,
- a Határozat végrehajtásáról rendszeresen tájékoztatja az Európai Parlamentet és a Tanácsot, valamint a többi érintett szervet (különösen a szakképzési tanácsadó bizottságot),
- 2008. január 1-jén, majd pedig négyévente a Bizottság egy független szervezet által végzett értékelésen alapuló értékelő jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a Határozat végrehajtásáról,
- összehangolja a Nemzeti Europass Központok Európai Hálózatának tevékenységét,
- a Határozat sikeres végrehajtásának érdekében jogosult szemináriumok, kollokviumok és egyéb szakértői találkozók szervezésére, valamint megfelelő tájékoztatói, kiadvány megjelentetési és terjesztési célú intézkedések meghozatalára.

A Bizottság és a tagállamok közösen együttműködve biztosítják:

- közösségi és nemzeti szinten a megfelelő figyelemfelhívó és tájékoztatói tevékenységet (amely kiterjed többek között az állampolgárokra, az oktatást és szakképzést biztosítókra, a szociális partnerekre, valamint a vállalkozásokra), és e tekintetben a szükséges mértékben támogatják és integrálják a nemzeti europass központok tevékenységét;
- az érintett szolgáltatásokkal – különösen az EURES szolgáltatással és egyéb közösségi szolgáltatásokkal – való együttműködést;
- az érdekelteknek – ideértve az oktatási és szakképzési szervezeteket és szociális partnereket is – a Határozat végrehajtásában való részvételét;
- a Határozat végrehajtásához kapcsolódó valamennyi tevékenység során a személyes adatok feldolgozására és a magánélet védelmére vonatkozó közösségi és nemzeti rendelkezések maradéktalan tiszteletben tartását;
- az esélyegyenlőség megteremtésének megkönnyítéséhez szükséges lépéseket.

III.5.3. A szociális partnerek és más érdekeltek szerepe a végrehajtásban

A Határozat kiemelt szerepet szán annak, hogy a szociális partnerek és más érdekeltek (a továbbiakban: érdekeltek) – ideértve az oktatási és szakképzési szervezeteket is – a Határozat végrehajtásába bevonásra kerüljenek, melynek során ezen érdekeltek, valamint a Bizottság között konzultáció szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a Határozat bizottsági feladatként határozza meg az érdekelteknek a Határozat végrehajtásával kapcsolatos rendszeres tájékoztatását. A Bizottság és a tagállamok közös feladatai közé tartozik annak biztosítása, hogy az érdekeltek részt vehessenek a Határozat végrehajtásában.

III.5.4. A végrehajtás hazai intézményrendszere

Magyarországon az Oktatási Minisztérium a Nemzeti Europass Központ feladatainak ellátására a Minisztérium háttérintézményeként működő Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaságot – ezen belül is az Országos Felsőoktatási Felvételi

Irodát – jelölte ki, mely az EUROPASS-t érintően 2005. május 1. napján kezdte meg működését. E szerv már hosszú ideje munkakapcsolatban áll azokkal a felsőoktatási intézményekkel, amelyekkel az EUROPASS kapcsán is együtt kell működni, továbbá rendelkezik azokkal a képességekkel mind informatikai, mind ügyfélszolgálati, mind tájékoztatási területen, amelyek szükségesek a nemzeti europass központok által elvégzendő, a Határozatban rögzített feladatok hatékony megvalósításához.

A Nemzeti Europass Központ munkájában a – szintén az Oktatási Minisztérium által kijelölt – Tempus Közalapítvány és a Nemzeti Szakképzési Intézet, valamint a felsőoktatási intézmények működnek közre, szoros kooperációban a magyarországi munka- és tanácsadó, valamint az Unióról tájékoztatást nyújtó szervezetekkel.

A magyar Nemzeti Europass Központ éves munkaterve a Határozatnak megfelelően került meghatározásra, melynek értelmében a feladatok az alábbiak:

- az Europass portfólió központi információs rendszerének létrehozása,
- magyar nyelvű internetes honlap létrehozása,
- az EUROPASS dokumentumok promóciója,
- tájékoztatás és tanácsadás,
- a dokumentumok kiállítását végző szakmai szervezetek munkájának koordinálása,
- kapcsolattartás, együttműködés az európai szintű hálózattal.

Az EUROPASS dokumentumsablonok véglegesítése hazánkban 2005. márciusában fejeződött be, ezt követően májusban kezdte meg hivatalos működését a Nemzeti Europass Központ által létrehozott www.europass.hu honlap, ahol az érdeklődők naprakész információkat kaphatnak az EUROPASS magyarországi működésével kapcsolatos hírekről és a portfólió dokumentumairól, s közvetlenül innen érhető el az az internetes oldal is, ahonnan az önként kitölthető dokumentumok (EUROPASS Önéletrajz, EUROPASS Idegennyelv-ismereti Dosszié) megtalálhatók.²¹ A promóciót illetően, ezen feladatok ellátása keretében rendezvények szervezésére, előadások tartására, szóróanyagok biztosítására és terjesztésére, illetve az Európai Unió projektjeiben érintett (hazai) szervezetekkel történő kapcsolatfelvétel és együttműködés megvalósítására kerül sor. Az EUROPASS tárgyában a hivatalos bevezető konferencia és médiakampány 2005. szeptemberében került megtartásra.

Az EUROPASS Önéletrajzzal és az Idegennyelv-ismereti Dossziéval kapcsolatos feladatokat a Nemzeti Europass Központ látja el.

Az EUROPASS Oklevél-kiegészítést érintő feladatokat az Országos Kredittanács Irodája végzi el.

²¹ Az EUROPASS Önéletrajz és az EUROPASS Nyelvi Útlevelel Nyelvi biográfia ingyenesen letölthető a www.europass.hu weboldalról, vagy kézzel kitölthető verzió igényelhető a Nemzeti Europass Központban.

Közösségi szinten az *EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés* gondozásáért a nemzeti referencia központok felelősek. A magyar Nemzeti Referencia Központ a Nemzeti Szakképzési Intézet keretein belül működik. A Nemzeti Europass Központ az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés népszerűsítése érdekében együttműködik a Nemzeti Referencia Központtal. Hazánkban már 2004. március 3-án megalakult az a tárcaközi bizottság, amely a magyar Bizonyítvány-kiegészítés kifejlesztését, szakmai tartalommal való feltöltését tűzte ki célul. A Nemzeti Referencia Központ bizottsági tagjai az adott szakképesítésekért felelős minisztériumok delegáltjaiból áll, s ez a 30 tagú testület biztosítja Magyarországon a megfelelő szakmai háttérrel a Referencia Központ működéséhez.²²

Az Oktatási Minisztérium az *EUROPASS Mobilitási Igazolvánnyal* kapcsolatos hazai feladatok ellátására a Tempus Közalapítványt jelölte ki.

A Tempus Közalapítvány felelőssége többek között annak biztosítása, hogy EUROPASS Mobilitási Igazolványokat csak olyan európai tanulmányok igazolására bocsássanak ki, amelyek megfelelnek a 4.2. pontban említett feltételeknek, továbbá, hogy az igazolványokat a hivatalos útmutatónak megfelelően töltsék ki, és nyomtatott, valamint elektronikus formában is bocsássák a tulajdonos rendelkezésére az EUROPASS dossziében. A Tempus Közalapítvány biztosítja a küldő partnereknek a dokumentum elektronikus űrlapjához való hozzáférést (illetve az űrlapot kérésre nyomtatott formában elküldi, amennyiben a kérelmező nem rendelkezik személyi számítógéppel és/vagy internetkapcsolattal).

III.5.5. A végrehajtás finanszírozása

A nemzeti végrehajtási tevékenységek közösségi pénzügyi támogatását a Nemzeti Europass Központnak nyújtott éves működési támogatás keretében biztosítják, amelyre vonatkozóan a Határozat rögzíti a mellékletében, hogy a nemzeti szintű végrehajtás társfinanszírozásának mértéke nem haladhatja meg a vonatkozó tevékenységek teljes költségének 50%-át. E támogatáson túlmenően a Nemzeti Europass Központ a közösségi költségvetésből semmilyen más működési támogatásban nem részesülhet.

22 A Nemzeti Referencia Központ elsődleges célja a különböző oktatási rendszerek közötti átláthatóság megteremtése. A központ valójában egy internet alapú portál.

IV. Az EUROPASS működésének tapasztalatai

Az EUROPASS keretrendszer bevezetését követően mind a nemzetközi, mind a hazai visszajelzések alapján elmondható: a közösségi kezdeményezést többnyire helyénvalónak tartják, a rendszer használata során azonban bizonyos – főként a dokumentumsablonokat érintő – kritikák is felmerültek. Az alábbiakban ezen észrevételek ismertetésére kerül sor.

IV.1. Pozitív tapasztalatok

Az EUROPASS rendszerrel kapcsolatos pozitív észrevételeket összegezve az alábbi megállapítások tehetők:

- Az EUROPASS dokumentumok értéke leginkább abban rejlik, hogy a tagállamok mindegyike által elfogadott, közös alapelveken nyugszik a használatuk, Európa-szerte azonos a minták formátuma és tartalmi elemei. Bár a dokumentumokat tekintve nem hagyományos értelemben vett hivatalos iratokról van szó „az Európai Unió jellegből fakadó presztízst azonban nem is annyira a dokumentumok alkalmazásának jogalapja jelenti, hanem az, hogy egy nyílt, széles körben alkalmazott európai szabvány áll mögöttük. Hitelessé az teszi igazán, ha általánosan elterjedté és elfogadottá válnak.”²³
- Az EUROPASS rendszer megfelelő áttekinthetőséget biztosít, és sokrétű európai együttműködéssel, partneri viszonyok kialakításával elősegíti az elméleti, illetve gyakorlati képzés résztvevőinek Európai Unión belüli elhelyezkedését. Megteremt Európában a lehetőséget a külföldön szerzett szakképzési szintek egységes igazolására.²⁴
- Az EUROPASS rendszer egyaránt előnnyel jár az egyén és a munkaadó szempontjából, valamint nemzeti és közösségi szinten.²⁵
 - Általánosságban rögzíthető, hogy a dokumentumok segítségével az egyén, mint munkavállaló lehetőségei kibővülnek mind a nemzeti, mind a nemzetközi munkaerőpiaci verseny során: a képzés, a szakmai kompetenciák tartalmának átláthatósága ugyanis fokozza az egyén munkaerőpiaci versenyképességét és mobilitását. A mobilitás azon túlmenően, hogy a különböző országokban, régiókban található jobb munkalehetőségek kihasználását jelenti, egyúttal egyéb olyan jelentős készségekkel is felruházza a munkavállalót, mint az interkulturális készségek, az önállóság, a jó kapcsolatteremtő-készség, és nem utolsósorban a kommunikatív nyelvtanulás. Egy, a fiatal álláskereső körében készített felmérés

23 <http://www.tka.hu/upload/docs/rendezvenyek/leonardo/2004/koszonto.doc>

24 www.jobpilot.hu/content/journal/EU/euvalaszok.html

25 <http://www.tka.hu/upload/docs/rendezvenyek/leonardo/2004/koszonto.doc>

alapján az alábbi következtetés vonható le: a fiatalok szerint az EUROPASS portfólió jó lehetőség önmaguknak a munkáltatók számára történő bemutatására, az támogatja őket a munkahely megszerzésében, továbbá kompetenciáik továbbfejlesztésére ösztönzi őket.²⁶

- A dokumentum jelentősége a *munkaadók* szemszögéből abban nyilvánul meg, hogy felmérhetővé válik azon munkavállalók képzettsége és tudása, akik szakképesítésüket és szakmai gyakorlatukat egy másik tagállamban szerezték. A munkaadók számára így segít beazonosítani mindazt, ami a bizonyítványból nem derül ki.

Érdemes az előzőekben foglaltak alapján kiemelni az EUROPASS *Bizonyítvány-kiegészítéssel* kapcsolatban, hogy a munkáltatók számára valószínűleg ez lesz az egyik leginkább mérvadó irat, mert a képesítés mögött a teljesített tantárgyak tényleges tartalmát írja le, még hozzá európai szabványban: nem az egyénre, hanem a szakképesítésre vonatkozóan. Fontos megjegyezni, hogy ezen dokumentum egyik fő értéke abban lehelhető, hogy szabványszerűen részletezi a szakképesítés ténylegesen mit takar, hiszen azok tényleges tartalma tagállamonként eltérő lehet.

A fentebb már hivatkozott, Hollandiában készített felmérés tapasztalatai szerint az *Önéletrajz* formáját, tartalmát és használatát illetően a munkaadók részéről általában pozitív volt a vélemény, mivel nagyban segítséget nyújt számukra ahhoz, hogy hatékony bepillantást nyerjenek a jelentkezők képességeibe.

Ugyanakkor megjegyzésre került, hogy az EUROPASS Nyelvtanulási Napló és az Önéletrajz kitöltésével kapcsolatos tanácsadás és segítségnyújtás fenntartása feltétlenül szükséges a határozat sikeres végrehajtásához.²⁷

- Az EUROPASS-rendszer révén megvalósuló transzparencia előnyei *nemzeti* szinten abban rejlenek, hogy lehetővé válik az ágazati, regionális és országos rendszerek közötti különbségek és hasonlóságok azonosítása, továbbá elősegíti a képzési befektetésekre vonatkozó racionális döntéshozatalt. „Mindez elsősorban esélyt, lehetőséget jelent, hiszen a szakmai gyakorlatok hazai rendszerének adekvát fejlesztésével egyrészt a magyar munkaerő versenyképességét növeljük, másrészt megteremtjük az ország vonzerejét azoknak a külföldieknek a számára, akik nemzetközi szinten kívánnak szakmai tapasztalatot szerezni. További, igen gyakorlatias előny, hogy az Europass dokumentumok kibocsátása nagymértékben decentralizált, nem függ semmiféle központi, bürokratikus szerv nehézkes döntéshozatalától. A küldő és fogadó intézmények, valamint a mobilitásban részt vevő személyek maguk gondoskodnak a dokumentum kiállításával és kezelésével összefüggő teendőkről. Ennyiben is függetlenek maradunk hát,

26 Labour market passport, based on the European CV: „In essence, there are only two essential actors: the job seeker and the employer”; <http://www2.trainingvillage.gr/download/Cinfo/Cinfo12005/C15M4EN.html>

27 Labour market passport, based on the European CV: „In essence, there are only two essential actors: the job seeker and the employer”; <http://www2.trainingvillage.gr/download/Cinfo/Cinfo12005/C15M4EN.html>

ha netán valaki attól félt volna, hogy egy újabb brüsszeli adminisztratív teher korlátozná nemzeti szuverenitásunkat.”²⁸

- Az Európai Unió létrehozása során az egyik kiemelkedő célként került megfogalmazásra a munkaerő szabad áramlása, mely hozzájárul Európa fejlődéséhez. E cél megvalósításában az EUROPASS-rendszer jelentős lépést jelent, így előnyei közösségi szinten is nyilvánvalóak.

IV.2. Negatív tapasztalatok

Az EUROPASS működésével kapcsolatban negatív tapasztalatok és észrevételek is megfogalmazásra kerültek, melyek egyrészt magát a rendszer a hasznosságát (és ezáltal szükségességét) kérdőjelezi meg, másrészt – szinte kivétel nélkül – a felhasználók által önállóan kitöltendő dokumentumok, nevezetesen az EUROPASS Önéletrajz, illetve az EUROPASS Nyelvtanulási Napló tartalmára, szerkezetére vonatkoznak.

Ezen felismerés által vezérelve, valamint abból a célból, hogy a felmerült észrevételek alapján sor kerüljön a rendszer felülvizsgálatára, majd ezt követően hiányosságainak kiküszöbölésére, mind nemzetközi, mind nemzeti felmérések elkészítésére került sor.

Az elkészített felmérések, kutatások rámutattak arra, hogy a dokumentumok alkalmazása során több megoldásra váró kérdés merül(t) fel, melyek az alábbiakban kerülnek részletesen ismertetésre.

IV.2.1. Az EUROPASS ismertségének hiánya

Általánosságban elmondható, hogy a nyilvánosság körében igen kevésbé ismert az EUROPASS rendszere. Az EUROPASS portfólió egységes keretrendszerbe történő foglalása az ezt megelőző kezdeményezések – így különösen az Európai Önéletrajz, illetve az Europass gyakornoki igazolás – fő problémájának azon tanulságát vonta le és próbálta meg kijavítani, miszerint azok ismertsége nem volt kielégítő.²⁹ A könnyebb hozzáférhetőség és használat, továbbá a szélesebb körű tájékoztatás megvalósítása érdekében az EUROPASS elemeit egységes keretrendszer szintjére emelték az „EUROPASS” megjelölés és közös logó alatt. Arra számítanak, hogy ezen egységesítésre tekintettel szélesebb körben ismertté fog válni, ezáltal sokkal hatékonyabban fog működni a rendszer. Ján Figel európai biztos elmondta: „a célunk, hogy 2010-re kb. hárommillió polgár használja az EUROPASS-t”.³⁰ Mivel legalább 300.000 ember vesz

28 <http://www.tka.hu/upload/docs/rendezvenyek/leonardo/2004/koszonto.doc>

29 Mid-term Evaluation of the Decision of the Council 1999/51/EC on the promotion of European Pathways for work-linked training, including apprenticeship (“EUROPASSTraining”) An Executive Summary to the Directorate General Education and Culture of the European Commission; http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/evalreports/training/2003/europass_training/europasstrainintsum_en.pdf

30 Three million “Europass” by 2010: Ján Figel’ calls for more transparency in qualifications and competences during Luxembourg Conference; http://www.noticias.info/Archivo/2005/200502/20050201/20050201_46848.shtm

részt a közösségi mobilitási programokban évente, még szintén legalább 300.000 polgár számításaink szerint megkapja az oklevél kiegészítést és a bizonyítvány kiegészítés valamelyikét. Ezen adatokat ismerve nem irreális az az elvárás, miszerint 2010-ig az EUROPASS dokumentumokat megközelítően hárommillióan fogják használni. Ezen túlmenően számolni kell azokkal az igen nagyszámú felhasználókkal is, akik csak az EUROPASS Önéletrajzot és a Nyelvi Útlevelet fogják használni letöltve azokat a honlapokról.³¹

Mindezen törekvések ellenére úgy tűnik, hogy az EUROPASS ismertségének szintje napjainkban sem kielégítő. Ennek egyik okát képezheti az a tény, hogy az EUROPASS 2005. januárjában, mindössze egy éve lépett hatályba és ezt követően kezdte meg működését, továbbá az EUROPASS portfólió elemeiken elődei sem tekintetek vissza hosszú működésre. Ezzel kapcsolatban a CEDEFOP igazgatója, Johan van Rens rávilágított, hogy az EUROPASS kiváló példa annak igazolására, miszerint legalább 7-8 év szükséges ahhoz, hogy valamely közösségi kezdeményezés a megvalósulás szintjére fejlődjön, ekkor azonban a folyamat még mindig nem tekinthető befejezettnek: az EUROPASS-nak egy olyan eszközzé kell továbbfejlődnie, amely lehetővé teszi a munkaerőpiacon fennálló kereslet-kínálat egyensúlyának kialakulását.³²

A fentieket alátámasztják az alábbi felmérések, illetve egyéb tapasztalatok:

- Az Unió integrált cselekvési programjával – és ezen belül az EUROPASS keretrendszerrel – kapcsolatban az Egyesült Királyság főiskoláinak szövetsége kifejezte elismerését és üdvözölte annak bevezetését, különös tekintettel a Nyelvi Útlevél, az Oklevél-kiegészítés és a Bizonyítvány-kiegészítés vonatkozásában. Ugyanakkor hangsúlyozták, hogy sokkal jobb promócióra van szükség az új EUROPASS rendszer végrehajtása során, majd ezzel összefüggésben megjegyezték, hogy az EUROPASS rendszer elődjének promóciója teljesen inadekvát volt, különösen az Egyesült Királyságban, ahol csak a Leonardo mobilitási programokban résztvevők számára került automatikusan kiadásra az Europass gyakornoki igazolás. Annak ellenére, hogy a nevezett program a rendszerrel kapcsolatos tájékoztató anyagokat és egyéb segítséget nyújtott az EUROPASS gyakornoki igazolás megismertetésére, mégis csak igen kis mértékben vált ismertté.³³
- A finnországi Åbo Akademi University által végzett kutatás során a megkérdezettek 7,7%-a hallott az EUROPASS Önéletrajzról, míg egy másik felmérés szerint – azt követően, hogy a hallgatók részére tájékoztatást nyújtottak az

31 Europass: Frequently Asked Questions; <http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/05/31&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

32 Interview with Johan van Rens, Director of Cedefop: ... it takes 7 to 8 years to develop an idea into something useful; <http://www2.trainingvillage.gr/download/Cinfo/Cinfo22005/C25A5EN.html>

33 House of Lords EU Committee – Sub Committee G, Proposed European Union Integrated Action Programme for Lifelong Learning, Joint response by the Association of Colleges (England), Fforwm (Wales), Association of Northern Ireland Colleges and the Association of Scottish Colleges to the call for evidence on the EU integrated action programme for lifelong learning 17 January 2005, <http://www.ascol.org.uk/papers/details.asp?ID=1115>

EUROPASS dokumentumokról – a hallgatók mindössze 20,2 %-a használta az EUROPASS Önéletrajzot.³⁴

- Az EUROPASS ismertségét illetően megfogalmazásra került, hogy a rendszere vonatkozó tájékoztatás mind nemzetközi, mind nemzeti szinten elsősorban internet-alapú, azonban ezen túlmenően a tájékoztatás egyéb formája vagy elhanyagolható mértékű, vagy nincs megfelelően publikálva. Erre tekintettel hátrányba kerülhetnek azok, akik nem rendelkeznek internet hozzáféréssel. Ezzel összefüggésben még nagyobb hangsúlyt kap a személyes tanácsadás iránti igény, különös tekintettel arra, hogy a fiatal diákok általában nincsenek tisztában tényleges képességeikkel, amely az önállóan kitöltendő EUROPASS dokumentumok használatát illetően okoz problémát.³⁵
- A magyarországi helyzetet tekintve, annak ellenére, hogy a rendszer népszerűsítése érdekében számos kezdeményezés történt (a teljesség igénye nélkül: 2004. november 19. napján Europass Nyitókonferencia, 2005. április 20-án Diáknapi, 2005. május 1. napjától működő honlap, plakátok elhelyezése, szórólapok terjesztése, kitöltési útmutató elkészítése és rendelkezésre bocsátása), úgy tűnik e téren fokozottabb fellépésre van szükség annak érdekében, hogy a rendszer beteljesítse célját, mint azt a IV. Fejezet 2.2. pontjában kutatócsoportunk által készített felmérés eredményei is alátámasztják.

A magyar humán erőforrás-szakemberek szerint az EUROPASS Önéletrajzot egyelőre Brüsszelen és Hollandián kívül csak kevés országban alkalmazzák, a külföldi állásra pályázóknak viszont érdemes megismerkedniük a mintával. „Hazánkban egyelőre továbbra is az amerikai típusú önéletrajzot kéri a munkáltatók, eddig egyetlen cég sem jelezte, hogy európai típusú cv-re tartana igényt”- fejtette ki a Telkes Tanácsadó Rt. munkatársa. „Eddig egyetlen munkáltató próbálkozott az európai típusú önéletrajzzal a kiválasztáskor. Mivel azonban a jelentkezőknek elég nagy problémát okozott a kitöltése, inkább feladta a próbálkozást. A pályázók közül 100-ból egy jelentkező ad le ilyen típusú cv-t” – erősítette meg a fentieket a Grafton Recruitment munkaerő-toborzó vállalat vezető tanácsadója.³⁶

IV.2.2. Az egyes dokumentumokban foglalt adatok hitelességének kérdése

Fejvadászok szerint a portfólió akkor lenne „igazán használható”, ha minden benne foglalt adat hiteles és ellenőrizhető volna. Az Önéletrajzot, valamint az Idegennyelv-ismereti Dossziét a jelentkező maga állítja ki, ezért a munkáltató vagy a fogadó oktatási intézmény továbbra is „vakon tapogatózhat”, mindez pedig főként a más tagál-

³⁴ A finnországi Åbo Akademi University által 2005. februárjában kérdőívek elemzése alapján elkészített tanulmány az EUROPASS Önéletrajzzal kapcsolatban; *Promoting Employability and International Competitiveness Cultural, Linguistic and Technological Issues in CV Writing in English*; <http://www.businesscommunication.org/conventions/Proceedings/2005/PDFs/05ABCEurope05.pdf>

³⁵ *The full Bridges report, Good practice in Recognition of Youth Work*; Leuven, 19-23 January 2005; http://www.jugendpolitikineuropa.de/static/common/jp_download.php/308/BridgesGoodPractices.pdf

³⁶ Oroszi Babett: *Európai önéletrajz, bemutatás és tippek a kitöltéshez*; www.jobpilot.hu/content/journal/csucs/2005/eucv.html

lamból érkezett jelentkezők esetében jelent nagy kockázatot. Az Idegennyelv-ismereti Dosszié tekintetében e probléma további kifejtését a tanulmány jelen Fejezetének IV.2.6.2. pontja tartalmazza.

IV.2.3. Az EUROPASS dokumentumok hamisíthatóságának kérdése

A magyar Nemzeti Europass Központ Brüsszelben felvetette a dokumentumok hamisításának kérdését, amelyre azt a választ kapta, hogy „miután ezeknek a dokumentumoknak nincs jogi tartalma, jogi konzekvenciája, ezért ettől nem kell tartani.”

Igaz, hogy a végzettséget a diploma igazolja, az oklevélmelléklet csak leírása annak, hogy mit is tanult konkrétan az illető, de ha ezt valaki hamisítja, ez ellen védekezni kell. Az Oktatási Minisztériummal együttműködve olyan informatikai rendszert tervezünk megvalósítani, amin keresztül a Magyarországról származó dokumentumok valódisága ellenőrizhető, és ezáltal az – egyébként a Határozat értelmében nem kötelezően létrehozandó – adatbázis megvédheti a kibocsátó és a fogadó intézményt attól, hogy hamis iratok kerüljenek forgalomba.³⁷

IV.2.4. A portfólió használata diszkriminációt eredményezhet

A diszkrimináció kérdéskörét felvetették már Nemzeti Europass Központ részére is, mely a következő választ adta: „a 2005 előtt végző vagy végzett hallgatóknak nem jár az Europass. Azt, hogy ez hátrányosabb helyzetbe hozza-e a „porosabb” diplomát szeretteket a felvételiztető cégeknél, valószínűleg csak a gyakorlat dönti majd el. Mindenesetre a vállalatok, különösen a multik számára várhatóan megkönnyítik a formalizált papírok a jelentkezők adatainak áttekintését és megértését, ezért elképzelhető, hogy a szabványosított önéletrajzokat részesítik majd előnyben.”³⁸

A hazai Nemzeti Europass Központ ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a végrehajtás során mind nemzeti mind közösségi szinten kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy ne érje hátrány azokat, akik nem rendelkeznek azokkal a dokumentumokkal, amelyekkel életkoruknál fogva nem is rendelkezhetnek.³⁹

A diszkrimináció felvetésével kapcsolatban Carlo Scatoli európai bizottsági tag is kifejtette, az EUROPASS célja, hogy segítsen az embereknek, különösen a fiataloknak, azáltal, hogy a képességek és kompetenciák bemutatását és összehasonlítását megkönnyíti, és semmiféle előnyben nem részesülhet az, aki EUROPASS Önéletrajzot használ, azzal szemben, akik az önéletrajzok más típusát használják,

37 Kerekes Gábor: az „Europass – Útlevel Európába” témában tartott előadása, a Miniszterelnöki Hivatal EU Kommunikációs Főosztálya szervezésében

38 Dózsa Kata: Europass: a kérdéseket egyelőre passzolják; <http://www.nol.hu/cikk/340397/>

39 Kerekes Gábor: az „Europass – Útlevel Európába” témában tartott előadása, a Miniszterelnöki Hivatal EU Kommunikációs Főosztálya szervezésében

mindaddig, amíg az általuk használt önéletrajz megfelelően és világosan mutatja be végzettségeiket és képességeiket.⁴⁰

IV.2.5. A szakképesítések bizonyos csoportjainak elismerésével kapcsolatos nehézségek

Az EUROPASS rendszerrel kapcsolatban ugyanakkor megoldatlan marad a kérdés: a szakképesítések bizonyos csoportjait – mint ahogyan az már korábban kifejtésre került – egyelőre nem ismerik el automatikusan egy másik tagállamban. Az EUROPASS rendszer célja, hogy kiegészítse és megkönnyítse az eredeti oklevél hivatalos elismerését, nem pedig pótolja azt: ha valaki külföldön akar munkát vállalni, bizonyítványát továbbra is el kell fogadtatnia a helyi hatóságokkal. A személyes utánjárást igénylő feladatok, például egy középiskolai érettségi, vagy egy egyetemi diploma másik állambeli honosítása így sajnos továbbra is hosszadalmas és jelentős költséggel járó folyamat.⁴¹

IV.2.6. Az EUROPASS dokumentumok tartalmára vonatkozó észrevételek

IV.2.6.1. Az EUROPASS Önéletrajz

Az egyes országokban kialakult „önéletrajz-írási” szokások

Igen széles azon álláspontot képviselő tábor, akik szerint a standard segíti az egyetemes munkaerőpiac kialakulását: megkönnyíti a pályázó dolgát, hogy azután személyesen kapjon lehetőséget kvalitási igazolására, továbbá a munkaadók számára is könnyebb lesz a kiválasztás, mert pontosabb képet kaphatnak így a más tagországból való jelölt kvalifikációjáról. Álláspontjuk szerint szükség volt a munkaerő szabad áramlásának elősegítése érdekében egy standard önéletrajz elfogadására, mivel az országok hagyományai eltérőek, s az ország szülöttei sokkal jobban ismerik a helyi szokásokat és elvárásokat, így az adott esetben elméletileg azonos feltételekkel induló EU állampolgárok akaratlanul diszkrimináció áldozatai a kiválasztás első lépcsőjében. Ezt a nem szándékolt megkülönböztetést hivatott megszüntetni az önéletrajz minta.

Azonban az Önéletrajz tartalmát és formáját illetően több kritika is megfogalmazásra került: széles azon álláspontot képviselő tábor is, akik szerint „az az álláskereső, aki az EUROPASS Önéletrajzzal pályázik, jól strukturált életrajzi anyagot tesz le az asztalra. Ennek ellenére azt tanácsolják, hogy a pályázók inkább a megcélzott ország pályázási szokásait tartsák szem előtt.” Ennek oka, hogy a tagállamokban különböző és ma is élő hagyományok alakultak ki az önéletrajz-készítéssel kapcsolatban, s a nemzeti jellegzetességek, megszokások adott esetben erősebbnek bizonyulhatnak a brüsszeli egységesítő törekvésnél.

40 The full Bridges report, Good practice in Recognition of Youth Work; Leuven, 19-23 January 2005; http://www.jugendpolitikineuropa.de/static/common/jp_download.php/308/BridgesGoodPractices.pdf

41 Oktatási-szakmai útleveél az EU-ba; http://www.felvi.hu/index.ofi?mfa_id=39&hir_id=3856

Fontos megjegyezni azonban, hogy a minta csupán ajánlás, melyet Európa-szerte lehet használni, arra vonatkozóan nincs törvényes kötelezettsége sem a pályázónak, sem a munkaadónak, így „a piac dönt a mintáról.”⁴²

- Angliában például a gondosan összeállított referencialista összeállítása a „követelmény”. Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy az EUROPASS Önéletrajz elődjét, az Európai Önéletrajzot Angliában a kezdetektől kétkedéssel fogadták: „nem követ el hibát az, aki az új sablont kitöltve pályázik, de előnybe kerül, ha itteni szabályok (és szokások) szerint adja le anyagát. Például ha referencia listát is mellékel önéletrajzához, és nem csak a megfelelő rubrikák kitöltésén fáradozik.”⁴³
- Németországban a fényképes és – a mintával ellentétben – a kronologikus időrendi sorrendet követő, a szakmai sikereket és a képzettséget lényegre törően bemutató önéletrajz az elfogadott.
- Magyarországon az amerikai típusú önéletrajz a jellemző, amely terjedelmét tekintve egy, – nagyobb szakmai tapasztalat esetén – legfeljebb két oldal terjedelmű, felépítését tekintve pedig az alábbi sémát követi: személyes adatok, iskolai végzettség, tanfolyamok, munkahelyek, mellékállások és egyéb projektek időrendben visszafelé haladva; számítástechnikai ismeretek; nyelvtudás; jogosítvány, továbbá elmaradhatatlan részét képezi a hobbi, érdeklődési kör (szabadidős tevékenység) megjelölése. Ez utóbbiak megjelölése szempontjából nincs jó vagy rossz válasz, azonban sok mindent elárul a jelentkezőről, így fontos szerepet játszhat a megfelelő jelölt kiválasztása során. Ennek megfelelően néhány példa a hobbik megítélésével kapcsolatban:
 - sakk: logikai gondolkodás, előre gondolkodás, erőteljes koncentráció hosszú időn keresztül,
 - csapatjáték: csapatmunka, odafigyelés másokra, önzetlenség, koncentráció, a siker a csapat egészétől függ. (A hobbikra azonban az Unióban egyáltalán nem kíváncsiak.)

A Magyarországi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hazai humán erőforrás-szakemberek idegenkednek az EUROPASS Önéletrajztól, azt több ponton bírálják, és alig-alig találkoznak a formátummal, azonban elismerik, hogy nyugat-európai pályázásnál hasznos lehet. Álláspontjuk szerint az Önéletrajz: „két oldal, nem túl jó felépítéssel ... A HR-esek szempontjából a szakmai múlt és az iskolák felcserélése eléggé kellemetlen. Ha ugyanis a pályázónak háromnál több munkahelye volt, a tanulmányaihoz kapcsolódó, a munkahelyekkel azonos fontosságú információk a második oldalra csúsznak. Véleményem szerint azonban jobb, ha ez a két információ egy oldalon látható, a kettő ugyanis egyben ad képet a jelentkezőről, ezek nem egymástól függetlenül kezelendők” – mondta el a Grafton Recruitment munkaerőtoborzó vállalat vezető tanácsadója.⁴⁴

42 <http://www.jobpilot.hu/content/journal/EU/eueletrajz.html>

43 Európai Önéletrajz; <http://hvg.hu/karrier/00000000004ECBBB.aspx>

44 Oroszi Babett: Európai önéletrajz, bemutatás és tippek a kitöltéshez; www.jobpilot.hu/content/journal/csucs/2005/eucv.html

Előnyösebb a munkaadókra „szabott” önéletrajz

Az önéletrajz-írással kapcsolatban az az általános tapasztalat, miszerint előnyösebb egy állás megpályázása a munkaadóra szabott, az elvárt képességeket és tapasztalatokat kihangsúlyozó önéletrajz készítése, mint az egységes nyomtatvány használata.

Az Önéletrajz terjedelme

Kritika érte az Önéletrajz terjedelmét is: egyesek azt túlságosan hosszúnak tartják, optimálisnak az egyoldalas önéletrajzot tekintik. Ezen túlmenően sokan feleslegesen részletesnek, komplikáltnak találják, álláspontjuk szerint rendezetlen képet nyújt a felépítése.

Ezzel összefüggésben kiemelést nyert, hogy a humán erőforrás-szakemberek három-négy percet szánnak egy önéletrajz, motivációs levél átolvasására. Nem juthat rá több idő, hiszen akár több ezer pályázatot is el kell olvasniuk egy-egy álláshirdetés kapcsán. Így minden jelöltnek három-négy perce van arra, hogy az önéletrajzzal meggyőzze a kiválasztási szakértőt, felhívja a figyelmet a kulcsinformációkra, a túl hosszú önéletrajz ebből a szempontból hátrányos lehet.⁴⁵

Személytelen és bürokratikus

Egyesek az Önéletrajzot ridegnek és merevnek, kitöltését pedig bürokratikusnak és bonyolultnak tartják. Továbbá álláspontjuk szerint túlságosan személytelen, ezáltal olyan érzést kelt, mintha egy „űrlap”-ot töltenének ki. Erre tekintettel került megfogalmazásra az az igény, hogy az Önéletrajz sokkal személyesebb legyen.⁴⁶

A hátrányos helyzetű felhasználók speciális szempontjai

A hátrányos helyzetű személyek (mint pl. a halláskárosultak, mozgáskorlátozottak) esetében felmerült a kérdés, hogy egy specifikusabb minta megalkotására lenne szükség képességeik bemutatására. Bár az Önéletrajz minta kidolgozása során ilyen szempontok nem kerültek részletesen megtárgyalásra, Carlo Scatoli európai bizottsági tag válaszában rávilágított, hogy lehetőség van az Önéletrajz ilyen szempontok szerinti továbbfejlesztésére. Egyben hangsúlyozta, hogy mivel az EUROPASS még új kezdeményezés és szükséges annak továbbfejlesztése és

45 A finnországi Åbo Akademi University által 2005. februárjában kérdőívek elemzése alapján elkészített tanulmány az EUROPASS Önéletrajzzal kapcsolatban; *Promoting Employability and International Competitiveness Cultural, Linguistic and Technological Issues in CV Writing in English*; <http://www.businesscommunication.org/conventions/Proceedings/2005/PDFs/05ABCEurope05.pdf>

46 A finnországi Åbo Akademi University által 2005. februárjában kérdőívek elemzése alapján elkészített tanulmány az EUROPASS Önéletrajzzal kapcsolatban; *Promoting Employability and International Competitiveness Cultural, Linguistic and Technological Issues in CV Writing in English*; <http://www.businesscommunication.org/conventions/Proceedings/2005/PDFs/05ABCEurope05.pdf>

időszakonként történő felülvizsgálata, ezért úgy kell tekinteni, mint a fejlődés – és nem a diszkrimináció – egyik eszközét.⁴⁷

Az információnyújtás és a tanácsadás szükségessége

Több fórumon felmerült az a kérdés, hogy az EUROPASS dokumentumok felhasználásával kapcsolatban a Nemzeti Europass Központok segítséget fognak-e nyújtani az Önéletrajz és a Nyelvtanulási Napló kitöltésében. A fiatalok többsége ugyanis nem tudja megfelelően megítélni saját képességeit, és emiatt a dokumentumok által kínált lehetőségekkel nem tudnak élni. Ezzel kapcsolatban Carlo Scatoli európai bizottsági tag kifejtette: úgy tűnik, hogy a Nemzeti Europass Központok feladata az Önéletrajz, illetve a Nyelvtanulási Napló tekintetében főként az információnyújtás és a népszerűsítés, míg a személyes tanácsadást egyéb szervezetek fogják elvégezni.⁴⁸ Megfogalmazásra került továbbá, hogy a Nemzeti Europass Központ egyik kiemelkedő feladata a tanácsadás elősegítése érdekében az együttműködés kialakítása a könyvtárakkal, munkaügyi központokkal, szakszervezetekkel, oktatási intézményekkel, továbbá a kamarákkal, személyzeti tanácsadókkal, munkaerő-közvetítőkkal, fejevadászokkal.⁴⁹

A 'kéességek és kompetenciák': „eltúlzott” kategória

Az Önéletrajz az általában használt önéletrajzokhoz képest sokkal nagyobb hangsúlyt helyez a képességekre és kompetenciákra. A magyarországi humánerőforrás-szakemberek megítélése szerint az Önéletrajz mintának az egyéni kompetenciák felsorolását tartalmazó része különösen bonyolultnak tűnik.⁵⁰

Általánosságban elmondható, hogy a tagállamokban nem vált bevett szokássá a képességek felsorolása egyrészt azért, mert ennek objektivitása erősen kérdéses, másrészt azért, mert a munkaadók nem csupán a beadott Önéletrajzokban feltüntetett kompetenciák alapján fognak dönteni egy jelentkező felvételéről vagy kizárásáról, így az új rész bevezetése fölöslegesnek bizonyulhat.⁵¹

Egy fejevadász cég munkatársa szerint az Önéletrajz minta első része teljesen elfogadható, a második részként kezelt 'egyéni készségek és szakmai alkalmasság' címszó alatti kategóriák létjogosultságát azonban kétségbe vonta, mivel a jelentkezők kompe-

47 The full Bridges report, Good practice in Recognition of Youth Work; Leuven, 19-23 January 2005; http://www.jugendpolitikineuropa.de/static/common/jp_download.php/308/BridgesGoodPractices.pdf

48 The full Bridges report, Good practice in Recognition of Youth Work; Leuven, 19-23 January 2005; http://www.jugendpolitikineuropa.de/static/common/jp_download.php/308/BridgesGoodPractices.pdf

49 Europass-mobilítás a munkavállalásban és az oktatásban; <http://www.edupress.hu/index.php?at=egycikk&HirID=12218>

50 Oroszi Babett: Európai önéletrajz, bemutatás és tippek a kitöltéshez; www.jobpilot.hu/content/journal/csucs/2005/eucv.html

51 Önéletrajz – mit várnak el az EU-ban?; www.fn.hu/index.php?id=24&cid=42574

tenciái és készségei a kiválasztás későbbi fázisaiban derülhet fény. Véleménye szerint a valóság és az emberek saját véleménye igen távol állhat egymástól, ehhez igen nagyfokú önismeretre lenne szükség minden munkavállaló részéről, ami Magyarországon nem a legjellemzőbb.⁵² Mindezt megerősíti a Telkes Tanácsadó Rt. munkatársa is: „A valóság és a pályázók saját véleménye igen távol állhat egymástól, a munkavállalók sokszor nem tudják objektíven megítélni hozzáértésüket, tehetségüket. Elképzelhető, hogy a pályázó úgy érzi, kiváló kommunikációs képességekkel rendelkezik, valójában – vagy a munkáltató szerint – viszont kommunikációs képességei nem érik el ezt a szintet. Ez a rész tehát véleményem szerint nem érdemel ilyen szintű kiemelést egy önéletrajzban”.⁵³

Számítógépes ismeretek: külön kiemelést igényel

Bár tény, hogy a számítógépes ismeretek az „egyéni készségek és szakmai alkalmasság” címszó alá tartozik tartalmát tekintve, mégis, jelentőségére tekintettel indokolt külön tárgyalása.

A „fejvadászok és HR-esek” szeme „hozzászokott már egy külön kiemelt részhez, mely kizárólag a számítógépes ismereteket taglalja”.⁵⁴ A Grafton Recruitment vezető tanácsadója is kiemelte, zavarónak tartja, hogy a számítástechnikai ismeretek egy külön rovat helyett az „egyéni készségek és szakmai alkalmasság” témakörön belül kaptak helyet, „ráadásul a nyelvtudásról is itt kell számot adniuk a pályázóknak”. Véleménye szerint „ezek a készségek ugyanannyira lényegesek a kiválasztás során, mint a szakmai tapasztalat vagy az iskolák, így ezeket nem ebben, hanem a szakmai tapasztalathoz hasonlóan egy külön rovatban kellene feltüntetni”.⁵⁵

Számos képesség kihangsúlyozását nem teszi lehetővé

A finnországi Åbo Akademi University által 2005. februárjában kérdőívek elemzése alapján elkészített tanulmányban az Önéletrajz tartalmával kapcsolatban negatívumként megfogalmazásra került, hogy számos képesség kihangsúlyozását nem teszi lehetővé, ezért a hallgatók jelentős része – ha egyáltalán ismerte az EUROPASS-t – önéletrajzában elkészítése során a saját „bevált” mintáját használta, azzal, hogy az EUROPASS Önéletrajzból használt fel bizonyos elemeket.⁵⁶

52 Önéletrajz – mit várnak el az EU-ban?; www.fn.hu/index.php?id=24&cid=42574

53 Oroszi Babett: Európai önéletrajz, bemutatás és tippek a kitöltéshez; www.jobpilot.hu/content/journal/csucs/2005/eucv.html

54 Önéletrajz – mit várnak el az EU-ban?; www.fn.hu/index.php?id=24&cid=42574

55 Oroszi Babett: Európai önéletrajz, bemutatás és tippek a kitöltéshez; www.jobpilot.hu/content/journal/csucs/2005/eucv.html

56 A finnországi Åbo Akademi University által 2005. februárjában kérdőívek elemzése alapján elkészített tanulmány az EUROPASS Önéletrajzzal kapcsolatban; *Promoting Employability and International Competitiveness Cultural, Linguistic and Technological Issues in CV Writing in English*; <http://www.businesscommunication.org/conventions/Proceedings/2005/PDFs/05ABCEurope05.pdf>

Fénykép alkalmazása

Az EUROPASS Önéletrajz mintája – elődjével, az Európai Önéletrajzzal ellentétben – megjelöli a fénykép helyét. Bár számos kutatás – így a brit Marketing Professionals fejlődéscég is a közelmúltban kiadott elemzésében – rámutat, hogy a fényképes önéletrajz diszkriminációhoz vezethet, mivel az önéletrajzhoz csatolt fénykép elősegíti a nem releváns szempontok alapján történő választást, amely egyes jelöltek hátrányos megkülönböztetését eredményezheti. Mégis, álláspontunk szerint helyeslendő az EUROPASS Önéletrajzban alkalmazott változtatás a fénykép használatát illetően, tekintettel arra, hogy egyes tagállamokban a fénykép az önéletrajz elmaradhatatlan kelléke (pl. Németország), miközben máshol ezt „túlzott magamutogatásnak” veszik (pl. Anglia). Ez utóbbi országban e „játékszabályok” olyannyira fontosak, hogy aki Angliában kíván munkát vállalni és „nem veszi figyelembe az angolszász szokásokat, vesztesre van ítélve”⁵⁷. Az angol(szász) önéletrajz egyik fő tényezője, hogy nem tartalmaz fényképet: az angolszászok az esélyegyenlőség és a külső megítélés elkerülése jegyében nem várnak el és nem küldenek fotót. Erre tekintettel éppen azok a jelentkezők es(het)nek a nem szándékolt diszkrimináció áldozatául, akik ezeket az apró szabályokat nem tartják be: a vállalat emberierőforrás-munkatársai ugyanis percek alatt döntenek az adott esetben sok száz önéletrajz sorsáról és saját elmondásuk szerint, „amelyik kilóg a sorból, a szemétkosárban végzi”.⁵⁸

Hasznossága kétséges?

Az EUROPASS rendszer felhasználói tapasztalatainak összegezését tartalmazó norvégiai felmérés tanúsága szerint erősen megoszlanak a vélemények az Önéletrajz használhatóságát illetően. A felmérés eredménye szerint mind a küldő szervezetek, mind a felhasználók számos esetben nélkülözhetőnek találták az Önéletrajz minta használatát, továbbá túlságosan komplikáltak ítélik a sablont. Ugyanakkor megjegyzést igényel, hogy jelentős azon álláspontot képviselők száma is, akik az egységesítés gondolatát jónak és szükségesnek tartják, továbbá könnyűnek ítélik a minta használatot.⁵⁹

IV.2.6.2. Az EUROPASS Idegennyelv-ismereti Dosszié

Az Idegennyelv-ismereti Dossziéra megfelelően irányadók azok az észrevételek, amelyek korábban az önbevallás hiányából eredően az adatok igazolhatóságának hiányára, mint problémára vonatkozóan kifejtésre kerültek. Ehhez kapcsolódóan, mint

57 Út a csúcsra: Pályázás az angolszász világban -Önéletrajz az értékesítés jegyében, 2003. szeptember 24.

Pályacsúcs Magazin; www.jobbpilot.hu/content/journal/csucs/angolszaszcvcv.html – 42k

58 Angolszász önéletrajz; <http://www.jobimpex.com/index.php?keret-cv-keszitesi-tanacs&id-17&lang-hu&sid->

59 Az Europass Szakképzés alkalmazása Norvégiában / Felhasználói tapasztalatok – gyakorlatok és munkaadók (Europass in Norway, Leonila V. Pílares, The National Institute of Technology, Norway); Útleveél a szakmai gyakorlatokhoz-Europass Szakképzés nyitókonferencia előadás, 2004. november 19.; http://www.tka.hu/upload/docs/rendezvenyek/leonardo/2004/Europass_in_Norway.ppt

ahogyan az fentebb az általános észrevételek között 'Az egyes dokumentumokban foglalt adatok hitelességének kérdése' címszó alatt is említést nyert a dokumentum használhatóságát növelni, ha a benne foglalt adatok hitelesek és ellenőrizhetők volnának, azonban az Idegennyelv-ismereti dossziét a felhasználó maga tölti ki, így a főként a más tagállamból érkezett jelentkezők esetében a munkáltató vagy a fogadó oktatási intézmény számára kockázatos az e dokumentumok alapján történő „kiválasztás”.

Mindezekon túlmenően „A nyelvtudás ... hazai viszonylatban is kétségeket vet föl: a felsőoktatási törvény 95. §-ának (7) bekezdése szerint „Ha e törvény másként nem rendelkezik, az oklevél kiadásának feltétele az alapképzési szakok és szakirányú továbbképzési szakok képesítési követelményeiről szóló kormányrendeletben, illetve miniszteri rendeletben a záróvizsgára bocsátás előfeltételeként előírt államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga követelmény teljesítése.”

„Azaz a törvényben nem szerepel a magyar állami nyelvvizsga diplomához szükséges letételének eltörlése, vagy a nemzetközivel való kiváltása. Egy magyar állampolgár tehát adott esetben hiába küldi el ezeket a nyelvvizsga-bizonyítványokat külföldre, ahol általában csak a nemzetközi vizsgák szabályrendszerében és hitelességében bízunk.”⁶⁰

Érdemes külön kitérni az idegennyelvi ismeretek rovat kitöltésének problematikájára is: az EUROPASS Önéletrajzban a nyelvtudás szintjének meghatározásához nem a szokásos alap- közép- és felsőfokú nyelvtudás kategóriák közül lehet választani, hanem egy összetettebb, hat fokozatú (A1, A2, B1, B2, C1, C2) értékelési rendszer alapján kell megjelölni a nyelvtudás szintjét, illetve kategóriáit (szövegértés, beszéd, írás) az alábbiak szerint:

Szintek	Kategóriák
(A1 és A2) alapszintű felhasználó,	Szövegértés (hallás utáni értés, olvasás),
(B1 és B2) önálló felhasználó,	Beszéd (társalgás, folyamatos beszéd),
(C1 és C2) mesterfokú felhasználó.	Írás

A fenti rendszer eredményeként alaposabb, azonban nehezebben érthető a nyelvtudás meghatározása: „Ha a HR-esek hozzászoknak ezen jelölésekhez, és megtanulják mely betűjel mit takar, jóval árnyaltabb képet kapnak majd a jelentkező nyelvtudásáról. Egyelőre azonban sok kellemetlenséget okoz ez a jelölési mód, hiszen rengeteg időt elvesz, míg beazonosítjuk a szintmegjelölést”.⁶¹

⁶⁰ Europass: a kérdéseket egyelőre passzolják; <http://www.nol.hu/cikk/340397/>

⁶¹ Oroszi Babett: Európai önéletrajz, bemutatás és tippek a kitöltéshez; www.jobpilot.hu/content/journal/csucs/2005/eucv.html

IV.3. A dokumentumok továbbfejlesztésének igénye az egyes ágazatok speciális elvárásainak megfelelően

Az EUROPASS portfólió elemei összességükben már alkalmasak arra, hogy lefedjék az egyén egész életében megszerzett valamennyi képesítését és kompetenciáját, ugyanakkor Ján Figel is hangsúlyozta az EUROPASS nyitott rendszer és további elemekkel egészülhet ki a jövőben, nevezetesen annak érdekében, hogy kiterjedjen speciális képességek és szektorok alkalmazási területére is.⁶² Érdemes megjegyezni, hogy egyes speciális ágazatok képviselői által már kidolgozás alatt állnak olyan dokumentumok, amelyek arra lesznek hivatottak, hogy ezen szektorok speciális elvárásainak megfelelő tartalmú okmányok is az EUROPASS rendszer részét képezzék.⁶³

62 Three million „Europass” by 2010: Ján Figel’ calls for more transparency in qualifications and competences during Luxembourg Conference; http://www.noticias.info/Archivo/2005/200502/20050201/20050201_46848.shtm

63 Europass: Frequently Asked Questions; <http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/05/31&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

V.

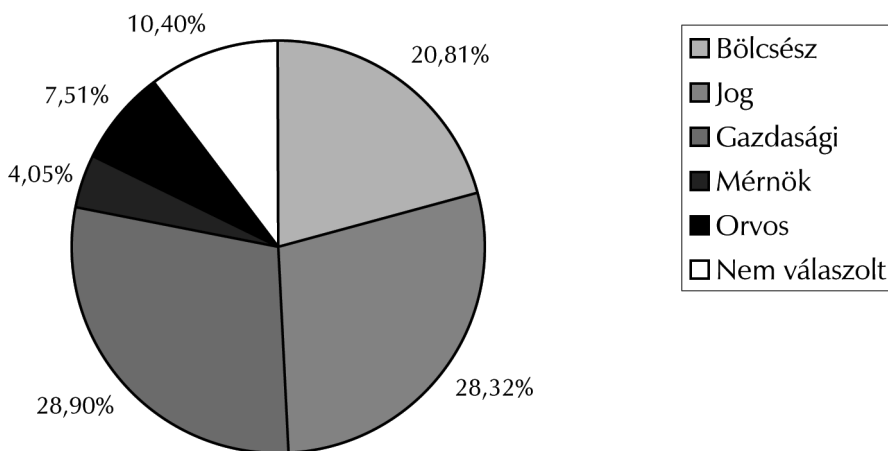
Az EUROPASS értékelésére vonatkozó magyar felmérés

V.1. A felmérés célja és módszertana

A jelen Fejezetben az EUROPASS rendszerre vonatkozó, Magyarországon, Budapesten végzett felmérés eredményének ismertetésére és elemzésére kerül sor.

A felmérés célja, hogy naprakész információkkal szolgáljon az EUROPASS keretrendszer hallgatók körében való ismeretségéről, az EUROPASS portfólió elemeivel kapcsolatos ismertségről, továbbá a felmérés résztvevőinek külföldi munkavállalási hajlandóságáról.

A felmérés módszertanát tekintve a kutatócsoportunk által összeállított kérdőívre (a továbbiakban: kérdőív) adott válaszok alapján készült. A kérdőívek mindösszesen 173 fő részéről kerültek kitöltésre 2005. decemberében, a kérdőívet kitöltő személyek (a továbbiakban: megkérdezettek) 18-30 év közöttiek, nemek szerinti eloszlásukat tekintve – a felmérés végadatai alapján – 41%-a férfi, 59%-a nő. A megkérdezettek felsőoktatási intézmények hallgatói, az alábbi szakirányok szerinti megoszlásban. Meg kívánjuk jegyezni, hogy a felmérés a megkérdezettek számára, illetve körére tekintettel nem minősül reprezentatív felmérésnek, azonban alkalmas arra, hogy néhány érdemi következtetést levonhassunk.

4. ábra

A megkérdezettek szakirány szerinti összetétele

A megkérdezettek körének kiválasztására alapvetően három fő tényezőre tekintettel került sor, melyek az alábbiak:

- e csoportok elérése a legegyszerűbb, leghatékonyabb,
- válaszadási hajlandóságuk magas, és alaposan töltik ki a kérdőíveket, valamint
- viszonylag tájékozottak, valószínű, hogy itt a legmagasabb azok aránya, akik ismerik az EUROPASS rendszert.

A Kérdőív 1-27. kérdései zárt kérdések, azaz a megkérdezetteknek „igen-nem” válaszokat kellett adniuk, míg a 28-31. számú nyitott+kérdések esetében a megkérdezettek álláspontjának rövid kifejtésére voltunk kíváncsiak. Ennek megfelelően az értékelés eredménye és azok elemzése az előbbi esetben diagramok formájában, míg az utóbbi esetben a megkérdezettek által kifejtett álláspontok, vélemények ismertetésével került összefoglalásra.

A Kérdőív tartalmát tekintve kiemelést érdemel, hogy a felmérés során – a Kérdőív mellékleteként – röviden tájékoztatást adtunk az EUROPASS rendszerről, továbbá bemutattuk a portfólióba tartozó dokumentumok mintáit. Ennek azért láttuk szükségét, mivel a témában végzett előzetes felmérésünk alapján, akik hallottak ugyan az EUROPASS-ról, azok a dokumentumok felépítését és tartalmát illetően nem rendelkeztek megfelelő ismertekkel, így a felmérés nem, vagy csak részben érte volna el célját. *(A felmérést SPSS 14.0 programmal került kielemezésre. A felmérés alapját képező kérdőív a jelen tanulmány 7. számú mellékletét képezi. A felmérés alapját képező kitöltött kérdőívek a jelen tanulmány 8. számú mellékletét képezik.)*

V.2. A felmérés eredménye

V.2.1. A mobilitási hajlandóság

Az Unió a személyek szabad mozgásának alapvető szinten való rögzítésén túlmenően a mobilitási programokkal kívánja elősegíteni a munkaerő Unión belüli optimális allokációját. A mobilitás szintje – mint ahogyan az már korábban említésre került – az Unióban e programok ellenére is igen alacsony, ezért szükségessé vált – többek között – a képesítések kölcsönös elismerése, amely azonban szintén nem volt elegendő a mobilitás jelentős növekedésének előmozdításához, mert ahhoz szükség volt a képesítések „tartalmának” átláthatóvá tételére, azaz a transzparencia megvalósítására. A transzparenciát hivatott biztosítani az EUROPASS. E keretrendszer bevezetésével az Unió többek között a mobilitás szintjének növekedését – és ezáltal a munkaerő közösségen belüli eloszlásának optimalizálását – kívánja elősegíteni. (I. Fejezet 1-2. pont). *(A mobilitás témaköre az előzőkre tekintettel került megfogalmazásra a Kérdőívben. A mobilitás témakörén belül a Kérdőív a külföldi munkavállalás iránti érdeklődést és a mobilitási programok ismertségét, illetve az azokban való részvételt érintette.)*

V.2.1.1. A külföldi munkavállalási szándék

A külföldi munkavállalási szándék felmérését azért láttuk szükségesnek, mivel az EUROPASS portfólió dokumentumainak használatára – mint az már az előzőekben is megfogalmazásra került a magyar humánerőforrás szakértők részéről – elsősorban a külföldi tanulmányok és -munkavállalás esetén kerül sor. Az EUROPASS dokumentumok ismertségére és használatára ezért főként azok körében lehetett számítani, akik – a korábban már ismertetett – mobilitási programokban kívánnak részt venni, illetve külföldön kívánnak munkát vállalni, amely utóbbi magában foglalja a tanulmányi időszak alatt folytatott munkavégzést is.

Az alábbi táblázat mutatja, hogy kiemelkedően magas azok aránya, akik a jövőben külföldön munkát kívánnak vállalni: a megkérdezettek 60,5%-a adott igenlő választ e kérdésre.

Válasz	(%)
Nem	39,5
Igen	60,5
Összesen	100,0

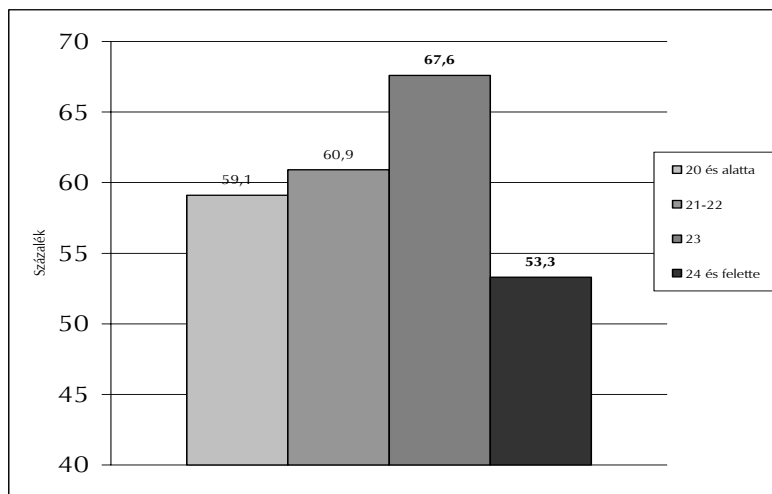
3. táblázat

A következőkben korcsoport és szakirányok, valamint motivációk szerinti megoszlás és a külföldi munkavállalási szándék közötti összefüggés vizsgálatára és elemzésére kerül sor.

Korcsoportok szerinti megoszlás

A külföldi munkavállalási szándék korcsoportok szerinti megoszlást tekintve az alábbiak szerint alakul: a 20 éves és annál fiatalabbak (59,1%), valamint a 21-22 évesek (60,9%) körében mutatott értékek közötti eltérés – bár növekvő tendenciát mutat – gyakorlatilag elhanyagolható, a 23 éves korosztály eredménye – 75% – kiugró érték, míg a 24 éves és annál idősebb korosztály esetében szignifikánsan csökken a külföldi munkavállalási szándék (5. számú ábra).

Mindezen eredményekből levonható azon következtetés, miszerint a hallgatók tanulmányaik megkezdését követően egyre inkább nyitottak a külföldön történő munkavállalásra, e hajlandóságuk azonban tanulmányaik befejezésekor, illetve azt követő 1-2 éven belül rohamosan csökken. Ez valószínűleg annak köszönhető, hogy a tanulmányok befejezése után a legtöbben elhelyezkednek, és ilyenkor már kevesebben gondolnak arra, hogy esetleg külföldön is szerencsét próbálnak.

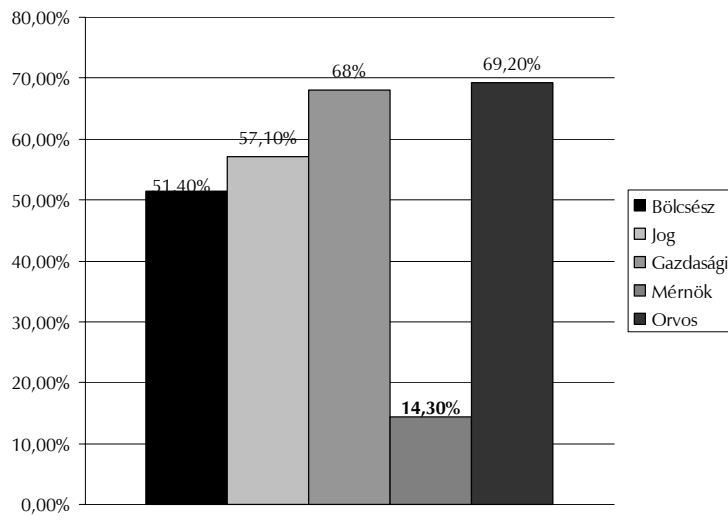

5. ábra

Külföldi munkavállalási szándék kor szerint

Szakirányok szerinti megoszlás

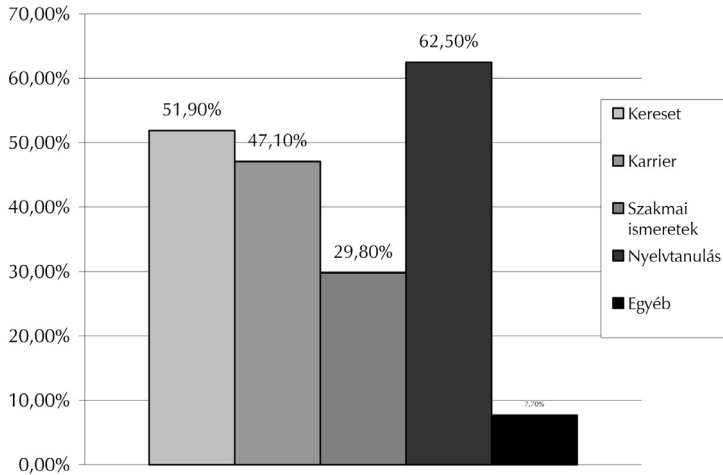
A külföldi munkavállalási szándék szakirányok szerinti megoszlását vizsgálva láthatjuk, hogy – a mérnöki kar hallgatóit kivéve – valamennyi szakirány esetében igen magas értékeket kaptunk (6. számú ábra).

6. ábra

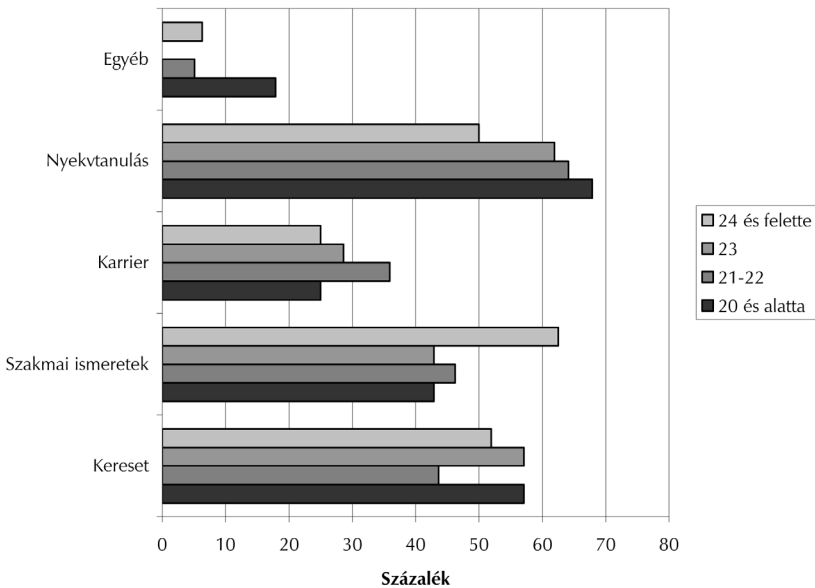
Külföldi munkavállalási szándék szakirányok szerint

A megkérdezettek több mint fele kíván tehát külföldön munkát vállalni, amelynek indokait a felmérésnek a motivációs tényezőkre vonatkozó eredményei mutatják (7-9. ábrák).

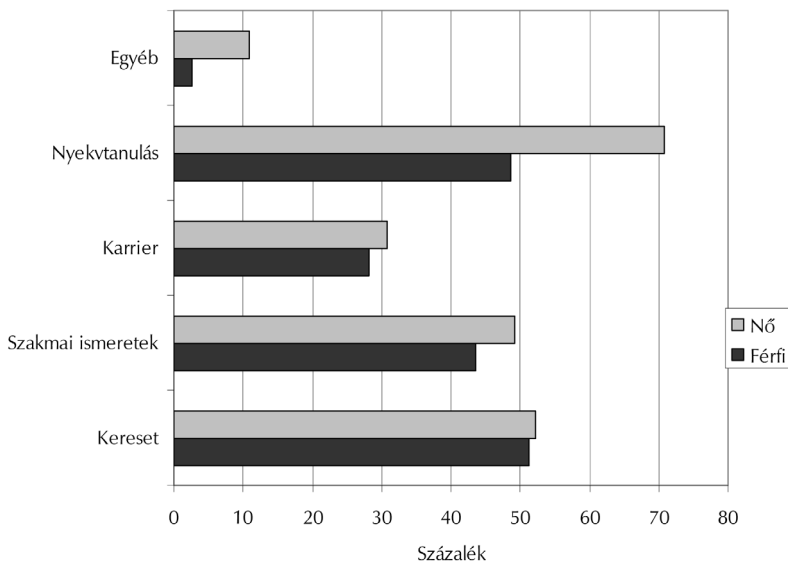
7. ábra

Motivációk a külföldi munkavállaláshoz

8. ábra

A külföldi munkavállalással kapcsolatos motivációk kor szerint

9. ábra

A külföldi munkavállalással kapcsolatos motivációk nem szerint

V.2.1.2. A külföldi munkavállalás motivációi

A külföldi munkavállalás motivációiként (7. számú ábra) a megkérdezettek több választ is megjelölhettek, melynek eredményeképpen a megkérdezettek első helyen (62,5%) a nyelvtanulási lehetőséget jelölték meg, ezt követte a kereset (51,9%) és a karrier (47,1%), majd a szakmai ismeretek (29,8%), végül az egyéb indokok (7,7%).

Arra vonatkozóan, hogy a nyelvtanulási lehetőség megelőzi mind a karriert, mind a szakmai ismeretek szerzését, mint motivációs tényezőket, magyarázatul szolgálhat, hogy a hallgatók a tanulmányok befejezését követő munkavállalás kezdetére – legyen az akár belföldi, akár külföldi – megfelelő nyelvismerettel kívánnak rendelkezni, amely a külföldi munkavállalás esetén szinte minden esetben, hazai viszonylatban pedig az esetek többségében előfeltétel.

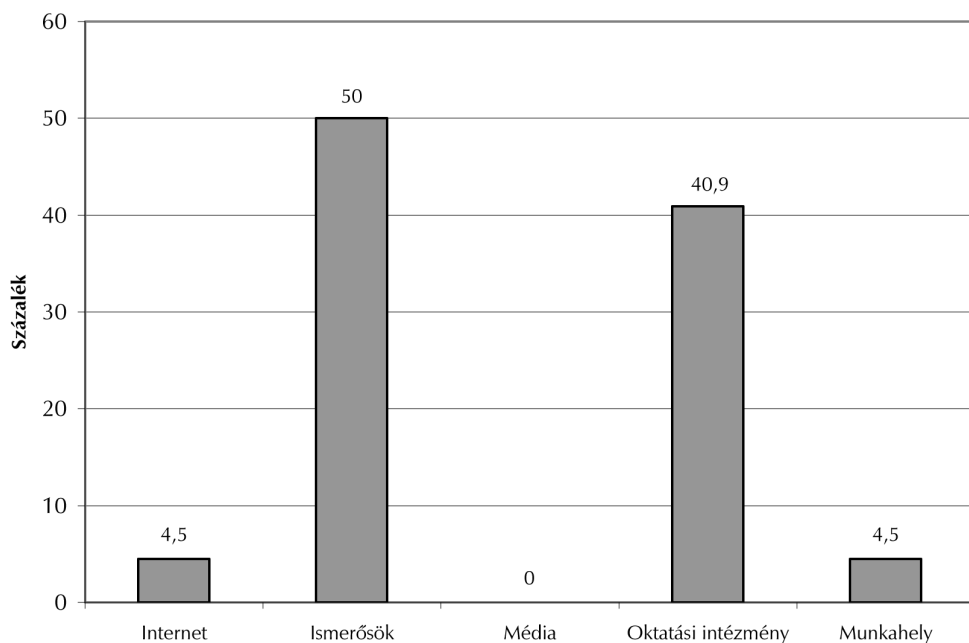
Ugyanakkor a nyelvtanulás, mint motivációs tényező a kor szerinti megoszlást tekintve (8. számú ábra) a kor előrehaladtával jelentősen csökken (20 éves és ennél fiatalabb korosztály: 67,9%, míg a 24 éves és annál idősebb korosztály esetében: 50%). Magyarázható e csökkenő tendencia azzal is, hogy hazánkban a felsőoktatási intézményekben a diploma megszerzését legalább egy, de egyre jellemzőbben két nyelvvizsga letételéhez kötik.

Megállapítható továbbá, hogy a nyelvtanulás a legfiatalabbaknál a legfontosabb, a karrier a következő korcsoportban, a szakmai ismeretek pedig a legidősebbeknél.

A külföldi munkavállalással kapcsolatos motivációkat nemek szerint vizsgálva, a megkérdezett nők csak a kereset, mint motivációs tényező esetében „maradtak le” a férfiak mögött, igaz, csupán elhanyagolható mértékben, mindössze 1%-kal. Kiugróan szembetűnő az eltérés a nyelvtanulásnál: a nők 70,8%-a, míg a férfiaknak csak 48,7% a jelölte meg ezt a motivációs tényezőt (9. számú ábra).

V.2.1.3. Információszerzés a külföldi munkavállalásról

A megkérdezettek közül a legtöbben ismerőseiktől és az oktatási intézményüktől szerezték a külföldi munkavállaláshoz szükséges információkat, amelyből az derül ki, hogy egy ilyen fontos döntéshez főként bizalmi forrásból szerzik az információkat. Figyelemre méltó adat, hogy mindössze 4,5%-uk szerezte az információt az interneten keresztül.

10. ábra

Honnan szerezted az információkat a külföldi munkavállaláshoz?

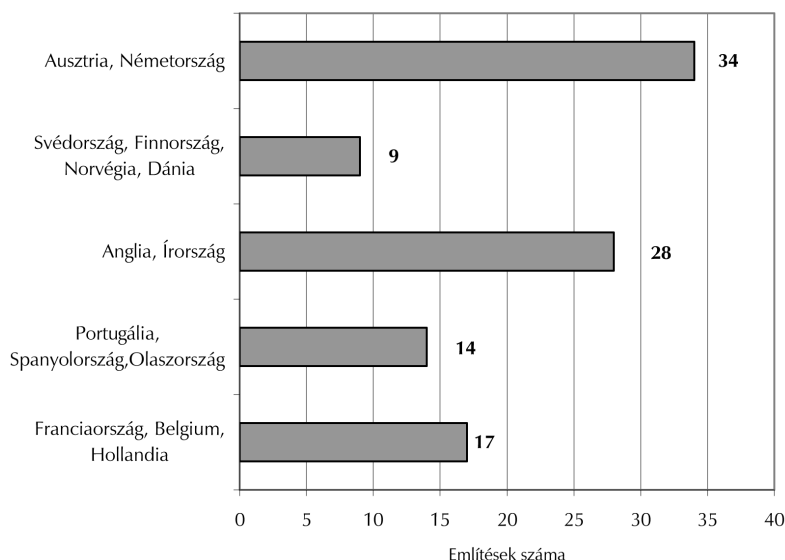
V.2.1.4. Célországok a külföldi munkavállalás terén

Mikor arra kérdeztünk rá, hogy az esetleges külföldi munkavállalásnál mely országokat preferálnák, a legtöbben az Európai Unió valamely tagállamát, vagy magát az Uniót említették, azonban mindössze 10 esetben fordult elő tengerentúli angol nyelvterület (Egyesült Államok, Ausztrália).

Ha az Unió tagállamait régiókba soroljuk, akkor jól látszik, hogy a német nyelvterület (Ausztria és Németország) a legkedveltebb a megkérdezettek között: mintegy 34%-uk nyilatkozott úgy, hogy ezen országokban vállalna munkát. Ez érthető, hiszen a német nyelv preferált és ezek az országok viszonylag közel vannak hazánkhoz.

A megkérdezettek szintén jelentős hányada – 28% – vállalna munkát az angol nyelvterületen (Anglia, Írország).

A munkavállalás célországát tekintve legkevésbé vonzóknak a Skandináv államok bizonyultak (11. számú ábra).

11. ábra

Melyik országban szándékozol munkát vállalni?

V.2.1.5. A mobilitási programok

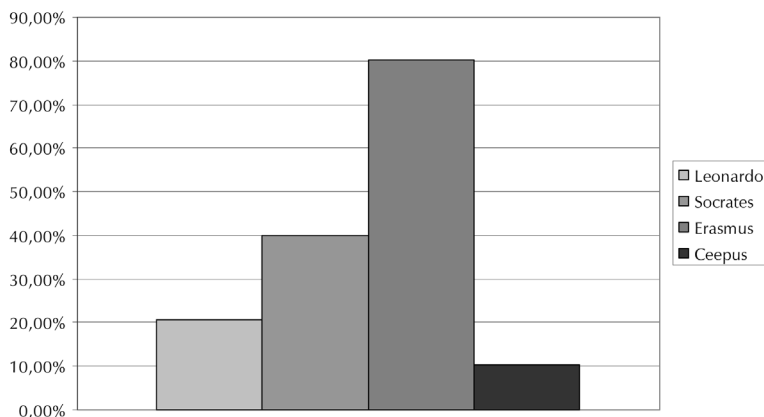
A Kérdőív mobilitási programokkal kapcsolatos kérdései arra irányultak, hogy a Megkérdezettek ismernek-e mobilitási programo(ka)t, illetve részt vettek-e már ilyen programban. (A megkérdezettek 83,8%-a nyilatkozott úgy, hogy ismeri valamely mobilitási programot (4. számú táblázat)).

Az alábbi 12. számú ábra pedig az előző kérdésre igenlő választ adó megkérdezettek közötti, programok szerinti megoszlást szemlélteti, miszerint a mobilitási programot ismerő megkérdezettek 80,3%-a ismerte az Erasmus programot, amely a felmérés alapján a megkérdezettek körében a legismertebbnek tekinthető. A „második helyet” az egyéb Socrates programok „szerezték meg” 39,9%-kal, a harmadik legismertebb a

Leonardo program (20,8%), míg a legkevésbé a Ceepus programok ismertek a felmérés szerint: a megkérdezettek mindössze 10,4%-a jelölte meg, mint ismert programot.

Válasz	%	Az összes értékelhető Kérdőívre adott válaszok szerint %-os eloszlásban
Nem	15,6	16,2
Igen	80,9	83,8
Összesen	96,5	100,0
Nem értékelhető	3,5	
Összesen	100,0	

4. táblázat

12. ábra

Mobilitási programok ismertsége a megkérdezettek körében

A mobilitási programokban való részvételt tekintve az előzőekben foglaltakkal összevetve megállapítható, hogy míg a megkérdezettek 83,8%-a ismert legalább egy mobilitási programot, addig a programban való részvétel aránya szembetűnően alacsony: az értékelhető válaszokat tekintve mindössze 13,6%-ot tesz ki (5. számú táblázat). Ugyanakkor a mobilitási programokban résztvevők tapasztalatait tekintve meg kell említenünk, hogy a résztvevők mindössze 5,3%-a számolt be negatív tapasztalatokról.

Válasz	%	Az összes értékelhető Kérdőívre adott válaszok szerint %-os eloszlásban
Nem	69,9	86,4
Igen	11,0	13,6
Összesen	80,9	100,0
Nem értékelhető	19,1	
Összesen	100,0	

5. táblázat

V.2.1.6. Megállapítások

A mobilitás kérdéskörét tekintve a felmérés további adatai alapján az alábbi megállapításokat tehetjük:

- A megkérdezettek mindössze 12,7 %-a dolgozott már külföldön, a munkavégzés időtartamát tekintve átlagosan 3,5 hónapig. Közülük csupán 22,7%-nak volt szüksége végzettségre az állás betöltéséhez és csak 13,6 %-nak kellett igazolnia végzettségét. Ezekben az esetekben is elég volt a hitelesített fordítás. A 22,7%, illetve a 13,6 % alacsony, azonban mivel főleg egyetemistákról van szó, körükben a külföldi munkavállalás általában csak rövid időre szóló, valószínűleg képesítést nem igénylő állásokra terjed ki.
- A megkérdezettek jelentős hányada – 83,8%-a – ugyan ismert legalább egy mobilitási programot, mégis a programban való részvétel aránya ehhez képest rendkívül alacsony mindössze 13,6%.
- A korábban ismertetett nemzetközi tapasztalatokat „követve” (I. Fejezet 1. pont) szintén igen alacsony a tanulmányi és munkavállalási célú mobilitás.

Ahogy az a fentiekben megfogalmazásra került, az Unió az EUROPASS bevezetésével többek között a mobilitás növekedését kívánja előmozdítani. Ehhez azonban szükséges, hogy az EUROPASS rendszere széles körben ismertté és elfogadottá váljon mind a (leendő) munkavállalók, mind a munkáltatók körében. Erre tekintettel a következőkben a Kérdőívnek az EUROPASS ismertségére, valamint a portfólió elemeinek használatára, tartalmára vonatkozó kérdéseire adott válaszok eredményének ismertetésére és elemzésére kerül sor.

V.2.2. Az EUROPASS ismertsége

A Kérdőív 17-23. számú kérdései arra irányultak, hogy az EUROPASS keretrendszer megkérdezettek körében való ismertségéről adjon információt. E kérdéskör a Kérdőív elkészítése és elemzése során kulcsfontosságú szerepet töltött be, tekintettel arra, hogy az EUROPASS rendszerre vonatkozó, fentebb részletesen ismertetett nemzetközi felmérések és tapasztalatok szerint az EUROPASS – illetve annak elődeit képező dokumentumok – egyelőre a kellő ismertség hiánya miatt nem tudták megfelelően betölteni céljukat.

Az alábbi, 6. számú táblázat a Kérdőívnek az EUROPASS ismertségére vonatkozó kérdésére adott válaszok eredményét összegezi, mely szerint a megkérdezettek mindössze 11%-a hallott már az EUROPASS rendszerről. Ez az érték igen alacsony, figyelembe véve a felmérés azon – a fentiekben ismertetett – eredményét, miszerint a megkérdezettek körében kifejezetten magas a külföldi munkavállalási szándék (60,5%).

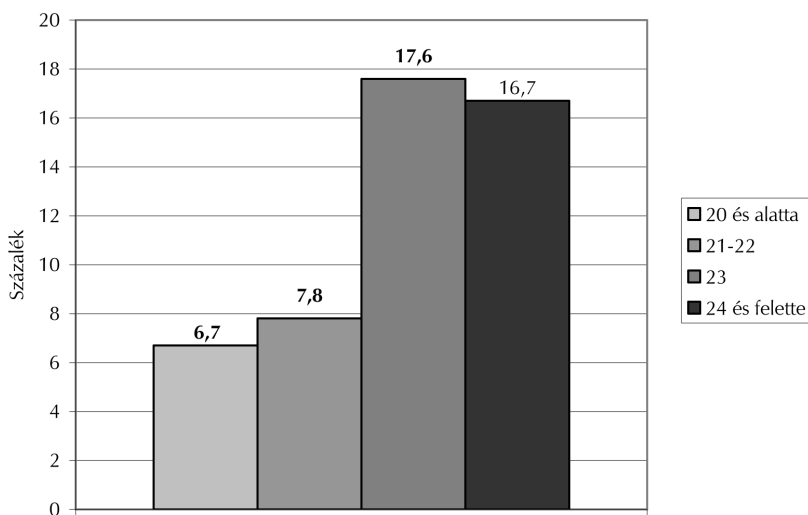
Válasz	(%)
Nem	89,0
Igen	11,0
Összesen	100,0

6. táblázat

V.2.2.1. Korcsoportok szerinti megoszlás

Az EUROPASS ismertségét életkor szerinti megoszlás szerint az alábbi diagram mutatja, mely alapján megállapítható, hogy a 20 éves és annál fiatalabb korosztály 6,7%-a, a 21-22 évesek 7,8%-a, a 23 évesek 17,6%-a, míg a 24 éves és annál idősebbek 16,7%-a ismeri az EUROPASS-t.

Elmondható tehát, hogy a 23 éves és ennél idősebb korosztály körében a legismertebb az EUROPASS. Ez valószínűleg annak köszönhető, hogy a hallgatókat a tanulmányok befejezésének időszakában foglalkoztatják a legintenzívebben az elhelyezkedéssel és egyéb lehetőségekkel kapcsolatos témák.

13. ábra

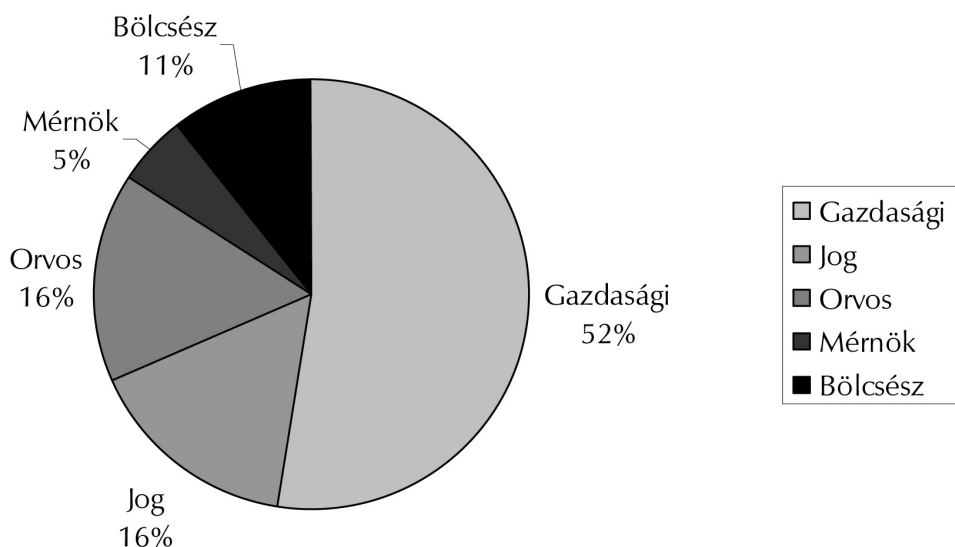
Az Europass ismertsége kor szerint

V.2.2.2. Szakirány szerinti megoszlás

Az EUROPASS ismertségét szakirányok szerint vizsgálva az alábbi ábrából látható, hogy a rendszer ismerete a felmérés alapján a gazdasági területen tanulók körében kiugróan a legmagasabb: a rendszert ismerő megkérdezettek több mint fele (52%) gaz-

dasági területen folytatja tanulmányait. Ezen érték több mint háromszor olyan magas, mint a joghallgatók, illetve az orvosok által képviselt második, illetve harmadik legmagasabb érték (16-16%). Ezt követi a bölcsészhallgatókra vonatkozó eredmény (11%), végül a mérnökhallgatók esetében az ismertség szintje kiugróan alacsony – mindössze 5%-os – értéket mutat.

A korábban ismertetett külföldi munkavállalási szándék (jelen Fejezet 2.1.1.2. pont, 6. számú ábra) és az EUROPASS ismertségének (alábbi, 14. számú ábra) szakirányon belüli megoszlását összevetve látható, hogy annak ellenére, hogy a külföldi munkavállalási szándék és az EUROPASS – mint a külföldi munkavállalás elősegítő – rendszer ismertsége tekintetében kapott eredmények nem állnak összhangban: a külföldi munkavállalási szándékot tekintve „első helyezett” orvostanhallgatók a rendszer ismeretét vizsgálva igencsak „lemaradtak”.

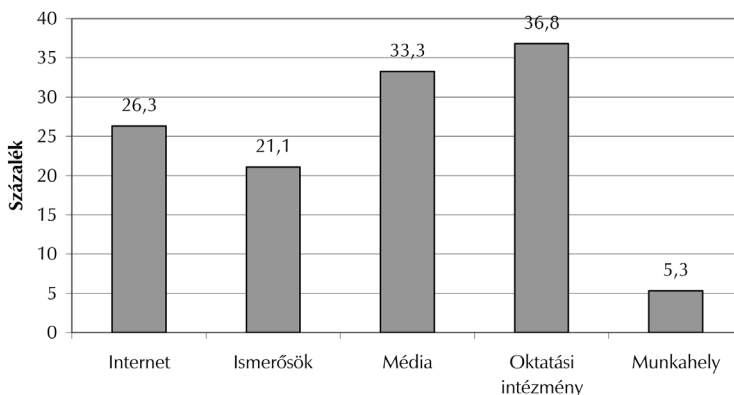

14. ábra

Az EUROPASS ismertségének szakirányok szerinti megoszlása

V.2.2.3. Információszerzés az EUROPASS-ról

A kérdőívben feltett azon kérdés esetében, miszerint ha ismered az EUROPASS rendszert „Honnan szerezted a vonatkozó információkat?”, több válasz is megjelölhető volt, így az alábbi eredmény született: az EUROPASS-t ismerő megkérdezettek 36,8%-a az oktatási intézményektől, 33,3%-a a médiából, 26,3%-a az internetről, 21,1%-a ismerőseitől, végül 5,3%-a a munkahelyéről szerezte információját az EUROPASS-ról.

15. ábra

Honnan ismered az Europass rendszert?

V.2.2.4. Megállapítások

A felmérés eredményei sajnálatos módon azt mutatják, hogy a megkérdezettek körében az EUROPASS csak igen szűk körben ismert, annak ellenére, hogy a rendszer népszerűsítése érdekében számos kezdeményezés történt, mint az a III. Fejezet 2.1. pontjában is említésre került (2004. november 19-én Europass Nyitókonferencia, 2005. április 20-án Diáknap), azonban a rendszer promócióját tekintve fokozottabb fellépésre van szükség.

V.2.3. Az EUROPASS dokumentumok használata

Mint ahogyan azt korábban is említettük, előzetes felmérésünk alapján valószínűsíthető volt, hogy a jelen fejezetben tárgyalt felmérés eredménye alapján az EUROPASS rendszer kevésbé ismert, s ezen „várakozásunk” beigazolódott: a megkérdezettek mindössze 11% ismerte a keretrendszert.

A megkérdezettek közül azonban a felmérés szerint senki nem használta a dokumentumokat, vagy azért, mert nem pályáztak külföldön állásra, vagy azért, mert nem volt szükség a végzettség vagy egyéb képesítés igazolására.

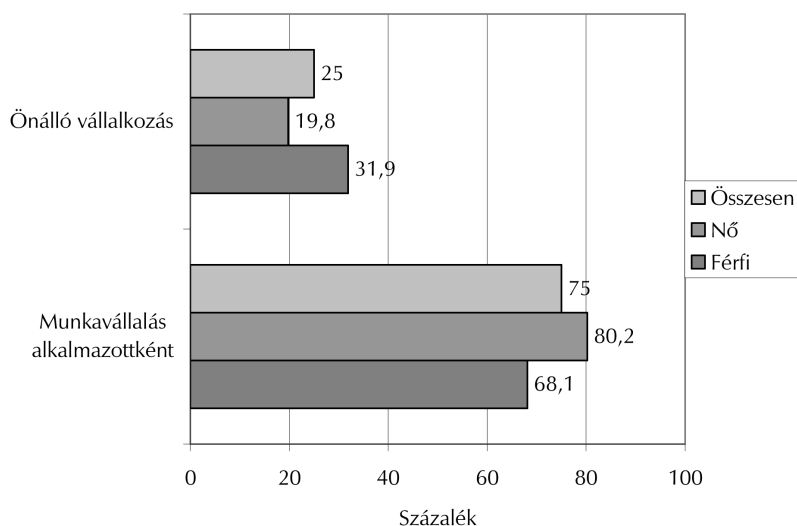
A fentiekre tekintettel a Kérdőívben olyan kérdések megfogalmazására is sor került, amely a portfólió elemeinek használata iránti hajlandóságot kívánta mérni. Ezért láttuk szükségét az alábbi kérdések feltevésének:

- A megkérdezett az alkalmazottként történő munkavállalást vagy inkább az önálló vállalkozás alapítását tervezi-e, mivel az alkalmazottként történő munkavállalás esetén előtérbe kerül a végzettségek és képesítések meglétének, illetve igazolásának szerepe.

- A megkérdezett a jövőben használná-e az EUROPASS dokumentumokat, és ha igen, melyiket. A válaszadás megkönnyítése érdekében tájékoztatás céljából kerültek beillesztésre a dokumentumok mintái a Kérdőív mellékleteként, mivel a dokumentumok pontos tartalma és felépítése sokak számára nem ismeretes, így ezzel is elő kívántuk segíteni a Megkérdezettek véleményalkotását.

V.2.3.1. Alkalmazott vagy önálló vállalkozás?

Mint azt az alábbi ábrából láthatjuk, hogy a megkérdezettek 75%-a választotta az alkalmazottként történő munkavállalást az önálló vállalkozás alapításával szemben.

16. ábra

Mik a terveid a diploma megszerzését követően?

V.2.3.2. A dokumentumok használatára vonatkozó igény

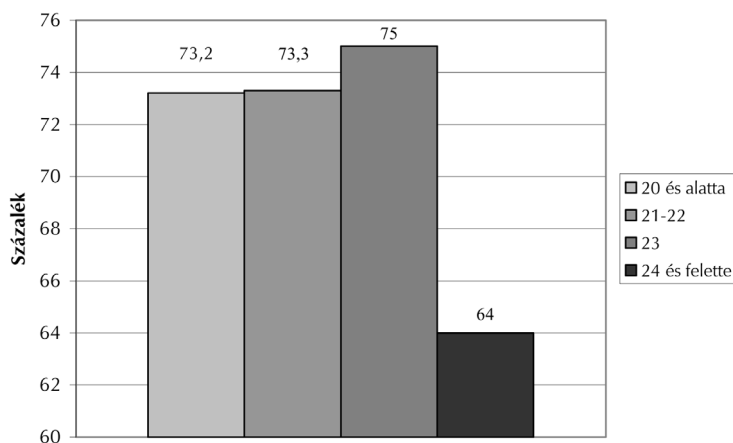
Az alábbi táblázat szerint a Megkérdezettek közül azok, akik ismerték a portfóliót – vagy a Kérdőívhez mellékelt minták alapján arról információt szereztek –, 65,9%-a nyilatkozott úgy, hogy a jövőben használná valamelyik dokumentumot.

Válasz	(%)
Nem	25,4
Igen	65,9
Nem válaszolt	8,7

7. táblázat

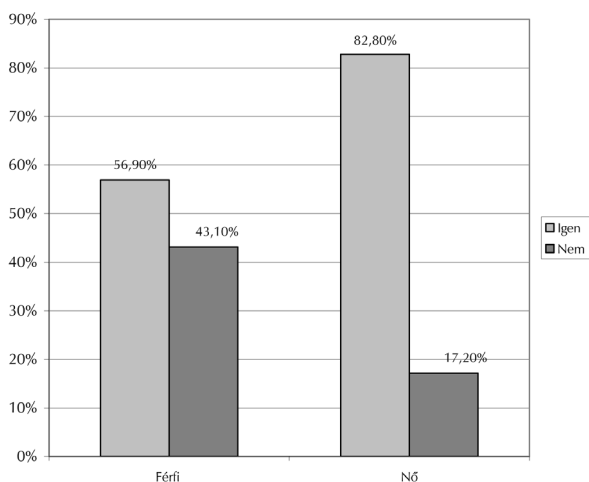
Korcsoport szerinti megoszlás

A fenti táblázat adatainak korcsoportok szerinti vizsgálatára is sor került, melynek eredményeképpen megállapíthatjuk, hogy a 20 éves és annál fiatalabbak 73,2%-a, a 21-22 évesek 73,3%-a, a 23 évesek 75%-a, míg a 24 éves és annál idősebbek 64%-a használná a jövőben valamely dokumentumot (17. számú ábra). Az ábrából jól látható, hogy a dokumentumok iránti érdeklődés a 24 éves korúaknál visszaesik. Ez valószínűleg szintén annak köszönhető, hogy az idősebbek, illetve az utolsó éves hallgatók közül sokan már elhelyezkedtek, ezért nem mutatnak olyan jelentős érdeklődést a dokumentumok iránt.

17. ábra

Azok aránya, akik a jövőben használnák valamelyik dokumentumot, korcsopontonként

18. ábra

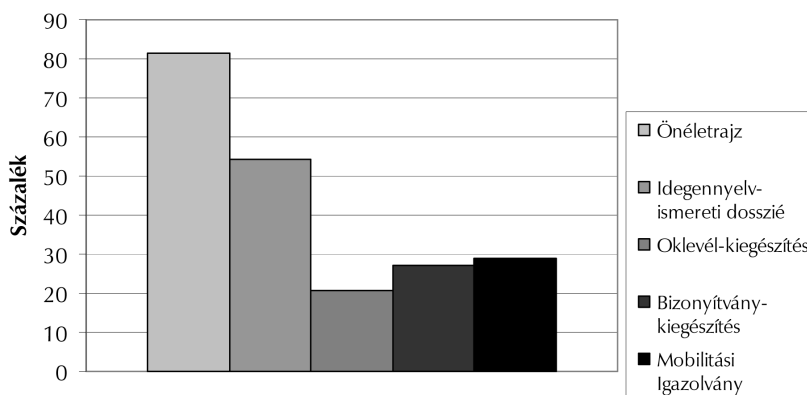
A jövőben használná valamelyik Europass dokumentumot?

Nemek szerinti megoszlás

A 7. számú táblázat adatainak nemek szerinti megoszlásának vizsgálatára is sor került, melynek eredményét a 18. számú ábra mutatja. Ez alapján megállapítható, hogy a nők 82,8 %-a, míg a férfiaknak csak 56,9 %-a nyilatkozott úgy, hogy a jövőben használná valamelyik EUROPASS dokumentumot. A nemek szerinti megoszlást tekintve szignifikáns eltérés mutatkozott: a nem és a dokumentumok jövőbeni használata tekintetében e jelentős eltérés talán azzal magyarázható, hogy a nők szeretik formalizálni, legalizálni a dolgokat.

A dokumentumok iránti érdeklődés szerinti megoszlás

A Kérdőívre adott válaszokból megállapítható továbbá, hogy a megkérdezettek többsége a portfólió elemei közül az EUROPASS Önéletrajzot és az Idegennyelv-ismereti dossziét használná, azonban a portfólió további három elemét is a válaszadók több mint 20%-a venné igénybe a jövőben.

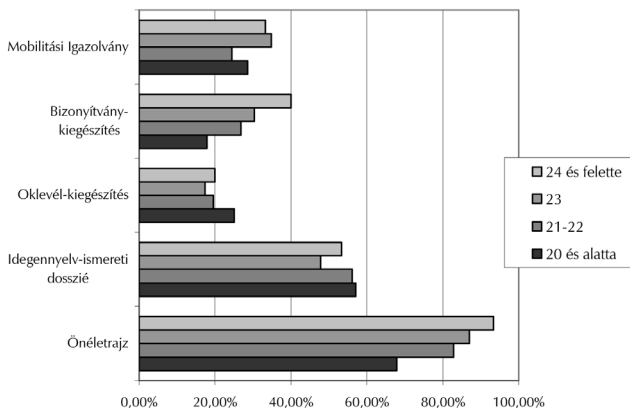

19. ábra

A jövőben melyik Europass dokumentumot használná?

A különböző dokumentumok iránti érdeklődés *korcsoportok* szerinti megoszlását az alábbi, 20. számú ábra szemlélteti. Az ábrát tekintve a következő főbb megállapításokat tehetjük:

- A Bizonyítvány-kiegészítés és az Önéletrajz iránti érdeklődés a korrall egyenesen arányosan növekszik.
- Valamennyi korcsoport az Önéletrajzot használná leginkább (a 24 éves és annál idősebb korosztály mintegy 93,3%-a használná e dokumentumot), a második legtöbbször megjelölt dokumentum – az ugyancsak önkéntes alapon kitölthető – Idegennyelv-ismereti dosszié.
- A dokumentumok közül a legkisebb érdeklődés az Oklevél-kiegészítés iránt mutatkozott.

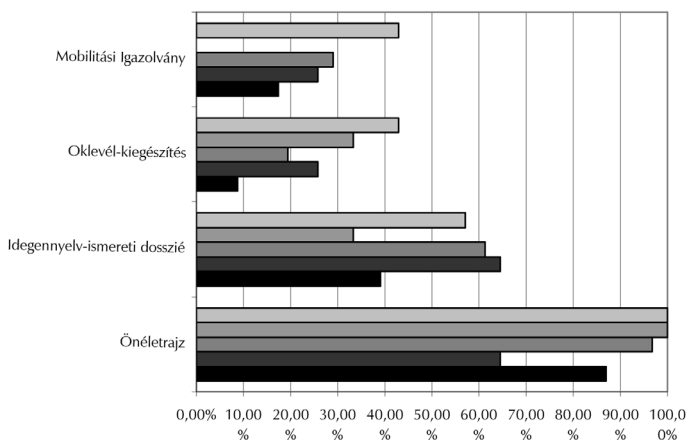

20. ábra

A különböző dokumentumok iránti érdeklődés korcsoportonként

A következő ábra *szakirányok* szerint mutatja be a portfólió egyes elemei iránti érdeklődést. Az eredmények szerint:

- összességében – az Idegennyelv-ismereti dosszié kivételével – az orvostanhallgatók körében tapasztalható a legnagyobb érdeklődés az EUROPASS portfólió elemei iránt;
- a Mobilitási Igazolvány esetében tapasztalható kiemelkedő eltérés a két legmagasabb érték (orvostanhallgatók és gazdasági szakirány) között, amelynek magyarázatul szolgálhat a Magyarországon az orvostanhallgatók és gazdasági területen tanulók körében jellemző azon tendencia, miszerint egyre többen kívánnak külföldön munkát vállalni.

21. ábra

A különböző dokumentumok iránti érdeklődés szakirány szerint

V.2.3.3. Megállapítások

Az EUROPASS dokumentumok használatát illetően látható, hogy a megkérdezettek körében igen nagy népszerűségnek örvendenek a dokumentumok: a megkérdezettek közel 66%-a használná a dokumentumok valamelyikét a jövőben.

A fentiekből tehát az a következtetés vonható le, miszerint az EUROPASS dokumentumok használata jelentős méreteket öltene, amennyiben a rendszerre vonatkozó információ eljutna a felhasználókhoz.

V.2.4. Az EUROPASS dokumentumok formai és tartalmi értékelése

A Kérdőív 28-31. kérdései tekintetében a megkérdezettek álláspontjának rövid kifejtésére voltunk kíváncsiak. Ennek megfelelően az értékelés eredménye és azok elemzése a megkérdezettek által kifejtett álláspontok, vélemények ismertetésével került összefoglalásra.

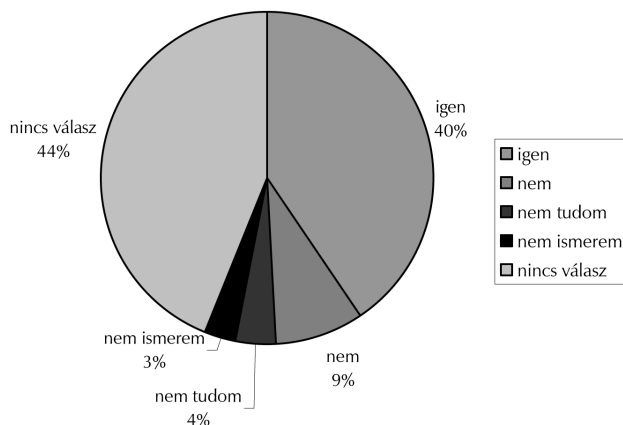
Az elemzés a megkérdezettek válaszainak megoszlását és a kérdésekre adott tipikus válaszokat mutatja be. A kérdések elsősorban az EUROPASS Önéletrajz vonatkozásában kerültek megfogalmazásra, tekintettel arra, hogy az EUROPASS portfólió ezen dokumentuma a legismertebb, és a legnagyobb számban ennek használatára került sor a rendszer bevezetése óta.

V.2.4.1. „Véleményed szerint az EUROPASS Önéletrajz kielégítő tájékoztatást nyújt-e egy adott munkahely betöltéséhez szükséges képességeidről? Ha nem, miért nem?”

A fenti kérdésre adott válaszok összegezését az alábbi, 22. számú ábra tartalmazza, amely szerint a megkérdezettek 40,46%-a nyilatkozott úgy, hogy az EUROPASS Önéletrajz megfelelő tájékoztatást nyújt a képességeiről, alkalmasak az egyén képességeinek mérésére. Megjegyzésre került, hogy az EUROPASS Önéletrajz a képességek ismertetése szempontjából megfelelő mennyiségű információt tartalmaz, ezen információk összességét, azonban leginkább egy előzetes szűrésre tartják alkalmasnak. Néhány megjegyzés a megkérdezettek részéről: „... mélyebb ismereteket biztosít ...”, „... átlátható képet ad ...”.

A megkérdezettek 8,67%-a szerint az EUROPASS Önéletrajz nem ad megfelelő tájékoztatást az egyén képességeiről, ezen válaszok között megfogalmazásra került, hogy az EUROPASS Önéletrajz nem tartalmaz megfelelő mennyiségű információt, továbbá az is kiemelésre került, hogy „... nem ad személyes benyomást a munkaadónak ...”, illetve „... ez még nem feltételez tudást, vagy több tudást is takar ...”, „... a papír nem egyelő a tudással ...”, „... objektív adatokra jó, a szubjektív (emberi) rész rejtve marad ...”, „... száraz, tényadat alapú, munka minőségét nem jellemzi ...”, „... egy szakmai önéletrajz kb egyenértékű mindenhol ...”, „... a tényyszerű adatok nem megfelelőek önmagukban ...”.

Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a megkérdezettek 4,05%-a a kérdésre adta azt a választ, hogy a kérdéssel kapcsolatban nem tud nyilatkozni, illetve jelentős számban – 43,93% – nem adott választ a feltett kérdésre.

22. ábra

Véleményed szerint az EUROPASS Önéletrajz kielégítő tájékoztatást nyújt-e egy adott munkahely betöltéséhez szükséges képességeidről? Ha nem, miért nem?

A portfólió ismertségétől függetlenül fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy azon megkérdezettek, akik a Kérdőív mellékletét áttekintették alapvetően pozitívan vélekedtek a dokumentumok tartalmát illetően.

V.2.4.2. „Álláspontod szerint szükséges-e a tárgyi, szakmai képességeken kívül említést tenni az önéletrajzban egyéb témákról (pl. hobbi, érdeklődési kör)?”

A megkérdezettek részéről ezen kérdés tekintetében került sor legnagyobb mértékben véleményformálásra. A megkérdezettek 61,85%-a értékelte úgy, hogy az Önéletrajz elkészítése során szükséges egyéb témák megemlítése is. Azok a megkérdezettek, akik ezt a véleményt fogalmazták meg, többek között az alábbiakkal támasztották alá érvelésüket:

- „... nagyon befolyásolja a munkán kívüli tevékenység a munkahelyen nyújtott tevékenységet, pl. rendszeres sport, kreativitást fejlesztő hobbi...”,
- „... egy munkavállaló nem pusztán meghatározott szakmai ismeretek összessége, egyéb érdeklődése is fontos információkat hordozhat a munkáltató szempontjából...”,
- „...a munkaadónak a személyiség megismerése is fontos...”
- „...azt is fontos, hogy milyen ember vagyok, és nem lehet tudni, hogy mikor jön jól a munkáltatónak...”,
- „...a száraz, technikai adatokon túl fontos, hogy ki milyen típusú ember, mert lesz-

nek akik jó szakemberek, de mint munkatársak nem tudnak együtt dolgozni, ami inkább hátráltató...”,

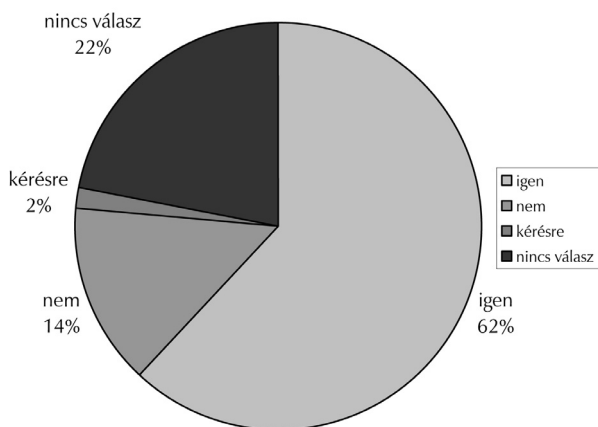
- „...ezáltal lehet teljes képet kapni egy személyről...”.

A megkérdezettek azon tábora, akik a kérdésre nemleges választ adtak 14,45% volt. Ezen válaszok magyarázata között szerepelt többek között:

- „...fölösleges, magánügy...”
- „... nem feltétlenül szükséges...”
- „...nem kapcsolódik közvetlenül a munkavállaláshoz...”.

Ugyanakkor fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a nemleges választ adók több esetben jelezték, hogy ha nem is kerül sor az egyes érdeklődési körök Önéletrajzban történő feltüntetésére, a munkaadóval történő személyes meghallgatás keretében az erre történő kitérés is fontos lehet, hisz ezen keresztül a jelentkező személyisége és munkahelyre történő beilleszkedés képességére utalhat.

A megkérdezettek 1,73%-a nem adott konkrét választ, úgy vélekedtek, hogy egyéb témák az önéletrajzban való szerepeltetése akkor szükséges, amennyiben azt a munkáltató kéri.

23. ábra

Álláspontd szerint szükséges-e a tárgyi, szakmai képességeken kívül említést tenni az önéletrajzban egyéb témákról (pl. hobbi, érdeklődési kör)?

A fenti kérdésre adott válaszok alapján, tehát igazolódni látszik az – a nemzetközi felmérésekben is megfogalmazott – vélemény, miszerint az Önéletrajzba szükséges olyan témák beillesztése, melyek a jelentkezők szakmai, tárgyi ismeretein túlmutatva az egyén személyiségét megismertetni, bemutatni hivatottak.

V.2.4.3. „Álláspontod szerint az EUROPASS Önéletrajzt vagy az egyéb egyénileg szerkesztett önéletrajzt tartod használhatóbbnak, mint a munkavállaló, mint a munkaadó szemszögéből?”

A megkérdezettek 34,11%-a tette le voksát az EUROPASS Önéletrajz mellett. Amennyiben a megkérdezett indokolta választát, legtöbb esetben az került megfogalmazásra, hogy az Önéletrajz átfogó, áttekinthető képet ad az egyénről és az Önéletrajz elsősorban a munkaadóknak nyújt segítséget a jelentkezők közötti választásban. Az alábbiakban néhány, az EUROPASS Önéletrajz mellett szóló érvet mutatunk be, melyet a megkérdezettek válaszaiban találhatók:

- „... a munkaadó szemszögéből használhatóbb az EUROPASS Önéletrajz, mivel egyértelműen kiolvasható belőle, hogy a munkavállaló milyen képességekkel rendelkezik ...”
- „... az EUROPASS jobb mivel könnyebb az átláthatóság ...”
- „... munkaadó szemszögéből egyszerűbb egy standardizáltabb önéletrajzt elemezni...”
- „... EUROPASS Önéletrajzt mindkét szemszögéből, mert egységes ...”
- „... az EUROPASS azért jó, mert egységes az önéletrajzok jobban összehasonlíthatók ...”

Ugyanakkor fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy azok a megkérdezettek, akik az EUROPASS Önéletrajzt jelölték meg, döntésük magyarázatában kifejtették, hogy az „Europass Önéletrajz teljesebb, így a munkavállaló is könnyebben bejuthat a nemzetközi cégekhez, de kis és középvállalkozásoknál szerintem elég egy egyéni önéletrajz is”, továbbá „... a munkaadó szemszögéből használhatóbb, előnyösebb egy standardizált önéletrajz formátum, munkavállalóként ez persze személyfüggő, de egy egységes formátum mindenképpen hasznos és irányadó lehet.”.

Az egyénileg szerkesztett önéletrajzt a megkérdezettek 9,25%-a jelölte meg használhatóbbnak, mivel „...egyéni készített önéletrajz jobban tükrözi a személyiséget, ezért nem szereti a nem kézzel írtat, bár mindenhová az kell. Az írásból sok minden kiderül ...” és „...Az egyénileg szerkesztettet preferálom továbbra is. A konformitás segítheti a mérlegelést, ám elvész a metakommunikáció, ami egy saját önéletrajzban benne van ...”.

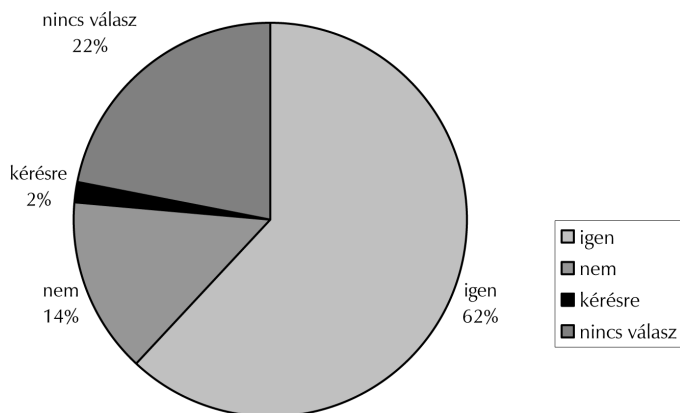
Azonban fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a válaszok között – mint az eddig bemutatott válaszokban is látható – megjegyzésre került, hogy az EUROPASS Önéletrajz használhatósága inkább a munkaadók esetében lehet jellemző, míg az egyénileg szerkesztett önéletrajz a munkavállalókhoz állhat közelebb.

Indokolásképpen a munkaadók mellett szólt többek között, hogy „...munkaadó szempontjából minél átláthatóbb, könnyebb szelektálni...”, „... a munkaadó szemszögé-

ből használhatóbb az EUROPASS Önéletrajz, mivel egyértelműen kiolvasható belőle, hogy a munkavállaló milyen képességekkel rendelkezik...”.

A munkavállalók EUROPASS Önéletrajz használata mellett az alábbi érvek kerültek felsorakoztatásra: „... Munkavállaló szempontjából van egy kész minta, ami alapján megírhatja önéletrajzát...”, „...A munkavállaló részéről féltő, hogy bizonyos képességei, végzettségei háttérbe szorulhatnak ...”.

Az EUROPASS Önéletrajz és az egyénileg szerkesztett Önéletrajz együttes használatát ugyanannyian preferálták, mint az egyénileg szerkesztett önéletrajz használatát, azaz a megkérdezettek 9,25%-a. Megjegyzésre került, hogy „... Belföldön az egyénileg szerkesztett a jobb és átláthatóbb, Külföldön az EUROPASS Önéletrajz hatékonyabb lehet ...”, „...attól függ, hogy milyen helyre pályázom, mert ha kreatív állást pályáznék meg, oda véleményem szerint jobb az egyénileg szerkesztett Önéletrajz ...”, „...Munkavállaló szempontjából van egy kész minta, ami alapján megírhatja önéletrajzát ...”.

24. ábra

Álláspontod szerint az EUROPASS Önéletrajzot vagy az egyéb egyénileg szerkesztett önéletrajzot tartod használhatóbbnak, mint a munkavállaló, mint a munkaadó szemszögéből?

V.2.4.4. „Van-e valamilyen észrevételed az EUROPASS dokumentumok formáját és tartalmát illetően?”

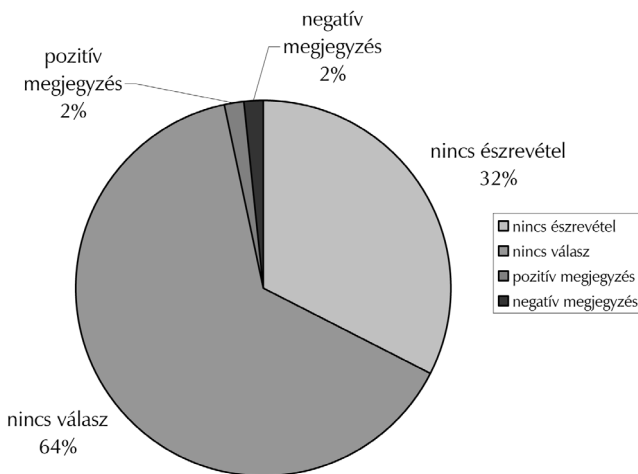
A fenti kérdésre csak nagyon kevesen adtak érdemi választ, mivel a legtöbb esetben nem volt észrevétel, vagy nem adtak választ a megkérdezettek.

Néhány példát szemléltetve:

- A negatív megjegyzések között megfogalmazásra került, hogy a „...a nyelvi útleveél nagyon bonyolult...”; „...száraz, tényadat alapú, munka minőségét nem jellemzi...”;

„...az Europass bizonyítvány kiegészítésnél szerintem félrevezető lehet a végezhető foglalkozások felsorolása. Sosem biztos, hogy pont a szakmámban akarok épp elhelyezkedni”.

- A pozitív észrevételek között pedig kiemelésre került, hogy „...Jól összeállítottak, mivel minden fontos kérdést érint, jobb hogy nem az adott személynek kell magától írnia, hanem mindenkitől ugyanazokat kérdezik, így valóban könnyű az összehasonlítás...”; „...jó, jó részletesek...”.

25. ábra

Van-e valamilyen észrevételed az EUROPASS dokumentumok formáját és tartalmát illetően?

V.2.4.5. Megállapítások

A vélemények és állásfoglalások között egyetlen olyan negatív kritika található, amelyet a megkérdezettek kifejezetten nagy hányada fogalmazott meg: az EUROPASS Önéletrajz nem tartalmaz olyan lehetőséget a felhasználó számára, mellyel a személyiségére utalna és ezáltal nyilvánvalóvá tehetné a munkaadó számára, hogy egy adott hely betöltésére „Ő” a legalkalmasabb, ezért az EUROPASS Önéletrajzot „személytelennek” tartják.

Az EUROPASS Önéletrajz és az egyénileg szerkesztett önéletrajz közötti összehasonlítása során – mint az több esetben is megfogalmazásra került – a munkaadók szemszögéből vizsgálva az EUROPASS Önéletrajzot találták a megkérdezettek hatékonyabbnak. A munkaadók számára nagy könnyebbséget jelenthet az egységes formátumú önéletrajzok áttekintése, azonban munkavállalói szemszögéből nézve a megkérdezettek nagy többsége – mint ahogy az már a nemzetközi felmérésekben megfogalmazott vélemények között is megállapításra került – az egyénileg szerkesztett önéletrajz mellett foglalt állást, melyet azzal indokoltak, hogy ezáltal a munkáltató bepillantást nyerhet a jelentkező „személyiségébe” is.

Az EUROPASS dokumentumokkal kapcsolatban megfogalmazott fenti vélemények ellenére megállapíthatjuk, hogy a megkérdezettek összességében pozitívan vélekedtek a dokumentumok tartalmát és használhatóságát illetően.

VI. Következtetések

A tanulmány bevezetésében foglalt témakörök áttekintése és elemzése alapján az alábbi megállapítások tehetők:

1. Az EUROPASS kialakulása előzményeinek első alappillére a gazdasági megfontolások – azaz a munkaerő optimális allokációja – alapján rögzített személyek szabad mozgása alapelveknek a Római Szerződésben való rögzítése volt.
Az alapelvek szinten történő deklaráláson túlmenően azonban a személyek szabad mozgása gyakorlati megvalósulásának – azaz a mobilitás – ösztönzésére is szükség volt. E cél megvalósítását az Unió egyrészt – az előzmények második alappilléreként tekinthető – mobilitási programok hivatottak biztosítani. Másrészt a mobilitás akadályait a képesítések kölcsönös elismerésével kívánták leküzdeni, amely utóbbi az előzmények harmadik alappilléreként jelentős előrehaladást jelentett a mobilitás előmozdításának folyamatában. Harmadrészt, mivel a képesítések kölcsönös elismerésének rendszere a képesítések tartalmi eltéréseiből fakadó ellentmondást nem tudta feloldani, felmerült az igény a képesítések átláthatóságának megteremtése iránt, így a folyamat – az előzmények negyedik alappilléreként – az EUROPASS keretrendszer bevezetése révén teljessé vált ki.
2. Az EUROPASS vonatkozó hatályos jogi szabályozása a Határozatban – mint az Unió tagállamaiban közvetlen hatállyal bíró közösségi jogi aktusban – testesül meg, amely így valamennyi tagállamban egységes formában és tartalommal érvényesül, s annak végrehajtásáról a tagállamok a nemzeti jogalkotás útján gondoskodnak.
A jogi szabályozás e módszerét tekintve rögzíthető, hogy a keretrendszer alkalmas céljának elérésére, azonban a Határozat mellékleteit képező EUROPASS dokumentumok mintáinak formája és tartalma – mint azt a Határozat is megfogalmazza – a dokumentumok alkalmazás útján nyert tapasztalatok alapján felülvizsgálatra szorulhat, illetve a portfólió további elemekkel való esetleges bővítése is szükségessé válhat.
3. Az EUROPASS portfólió dokumentumainak használhatósága, illetve formájával és tartalmi elemeivel kapcsolatban megfogalmazott közösségi és hazai tapasztalatok, észrevételek összességükben egyaránt pozitív véleményt tükröznek, ugyanakkor az esetlegesen megfogalmazott negatív kritikák hatékony segítséget nyújthatnak a dokumentumok felülvizsgálatához.
4. Az előzőekhez kapcsolódóan az EUROPASS keretrendszerről kifejezetten a jelen tanulmány elkészítése céljából Magyarországon végzett felmérés eredményeit tekintve megállapítható, hogy az EUROPASS portfólió jövőbeni használata iránt kifejezetten

nagy igény mutatkozik, azonban a portfólió használatának elterjedését akadályozza a rendszer igen szűk körben való ismerete.

5. Az ismertség alacsony szintje – bár kevésbé – közösségi szinten is problémát okoz, hazánkban magyarázatként szolgálhat különösen az a tény, hogy az EUROPASS rendszert megelőző, szintén a képesítések átláthatósága érdekében bevezetett dokumentumok alkalmazására uniós tagságunk hiányában nem kerülhetett sor. Ezek a dokumentumok az Unióban már évek óta léteztek, azok reformját és a dokumentumok körének bővítését tartalmazza az EUROPASS, amely tehát az Unióban nem minden előzmény nélkül került bevezetésre.

Az EUROPASS keretrendszerrel kapcsolatban megfogalmazott negatív észrevételek nem alapjaiban kritizálják a rendszert, hanem mint építő jellegű kritikák megfontolást érdemelnek. Az EUROPASS legégetőbb problémáját a rendszer ismeretének hiányában, illetve annak alacsony szintjében látják, s amennyiben ennek kiküszöbölésére sor kerül, az EUROPASS hozzájárul ahhoz, hogy az Unió elérje az Európai Tanács által 2000-ben Lisszabonban kitűzött globális célt, hogy „2010-re a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdasága legyen, amely jobb és több munkahely teremtésével és nagyobb fokú társadalmi kohézióval járó fenntartható gazdasági növekedésre képes”.

VII. Javaslatok

A jelen tanulmány elkészítése során áttekintett irodalom és gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy az EUROPASS portfólió elemeivel kapcsolatos visszajelzések alapvetően pozitívak. Ugyanakkor mind a közösségi, mind a hazai tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a dokumentumok által kínált lehetőségek az EUROPASS rendszer ismertségének hiánya következtében nem kerülnek kihasználásra, és még a rendszerről, illetve a dokumentumokról ismeretekkel rendelkezők sem látják át kellőképpen az előnyeit és az általa kínált lehetőségeket.

Tekintettel arra a tényre – mint azt a hazai felmérés is tanúsítja –, hogy a dokumentumok bemutatását és ismertetését követően a használatuk iránt jelentős igény mutatkozna, az EUROPASS rendszerrel kapcsolatban javaslatainkat az alábbiakban foglaljuk össze.

AZ EUROPASS portfólió elemeinek ismertebbé tétele érdekében elsősorban azon intézmények és egyéb szervezetek megkeresése válik szükségessé, amelyek a mobilitással érintett munkavállalói és hallgatói körökkel közvetlen kapcsolatban állnak. Javasoljuk mindezt arra tekintettel is, hogy a hazai felmérés eredményeiből is láthatóan az EUROPASS-rendszerről való információkat a felhasználók többsége bizalmi forrásból szerezte. Erre tekintettel meglátásunk szerint a tájékoztatás során az oktatási és képző intézményeknek, nyelviskoláknak, szakmai kamaráknak, munkaügyi központoknak és követségeknek kellene betölteniük az elsődleges „információs csatorna” szerepét, azaz elsősorban ezen intézmények és szervezetek általi tájékoztatásra kell helyezni a hangsúlyt.

Magyarországon jelenleg a munkavállalási mobilitással érintett intézmények és szervezetek körébe tartoznak az egyes szakmákat összefogó kamarák és munkaügyi központok, míg a hallgatói kört tekintve célcsoportnak kell tekinteni a felnőttképzésben résztvevő intézményeket is. Különös tekintettel arra, hogy Magyarországon napjainkban megközelítőleg ötezer bejelentett felnőttképzést folytató intézmény létezik és ezeken belül 1300 akkreditált felnőttképző intézmény található, ahol az akkreditáció valamilyen fokú minőséget jelent. Ezek a képző intézmények nagyjából az Országos Képzési Jegyzékben (a továbbiakban: OKJ) szereplő szakmákat oktatják. A felnőttképző intézményekben legalább 800 ezer fő tanul évente az OKJ alá tartozó szakmát. Ezen adatokat, illetve azt az EUROPASS által kitűzött célt tekintve, mely szerint az Unió a munkavállalási és oktatási célú mobilitás elősegítésével a munkaerő optimális allokációját kívánja előmozdítani, megállapítható, hogy a felnőttképző intézményekben tanulmányaikat folytató hallgatók a rendszer egyik célcsoportját alkotják. Ezen OKJ-ben szereplő szakmák esetében az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés használata előrelépést hozhatna az említett célcsoport mobilitása terén.

Az EUROPASS rendszer és a portfólió elemeinek bemutatására tehát a fentiekben rögzítettek alapján több fő szempont figyelembevételével kerülhet sor. A szakképzésben részt vevő és a felsőoktatási intézmények hallgatói számára a dokumentumok más-más elemeinek ismerete és használata jelenthet segítséget munkavállalásuk, tanulmányaik során. Erre tekintettel e külön szempontok szerinti ismeretterjesztő anyag összeállítása szükséges, mely tartalmazza, hogy a portfólió mely elemeinek használatára milyen feltételek megléte esetén kerülhet sor.

Az EUROPASS rendszer által kínált lehetőségek és a portfólió dokumentumai promóciójának stratégiáját álláspontunk szerint oly módon lenne célravezető kialakítani, hogy a megjelenés – mind helyét mind formáját tekintve – minél szélesebb körben valósuljon meg, ideértve különösen

- a nyomtatott sajtóban való megjelenést, ezen belül kiemelt helyen
- tájékoztató füzet elkészítését és a célcsoporthoz való eljuttatását (a tájékoztató füzet tartalmára vonatkozó javaslatot a jelen tanulmány 9. számú melléklete tartalmazza),
- napilapok tematikus oldalain, továbbá az oktatási intézmények saját lapjaiban való megjelenítést,
- az oktatási intézmények, regisztrált felnőttképző intézmények, szakmai kamarák, munkaügyi központok hirdetőtábláin történő figyelemfelhívó tájékoztatást;
- az elektronikus sajtóban való tematikus megjelenítést (pl. www.europass.lap.hu), az europass hivatalos honlapjának (<http://europass.cedefop.eu.int>) magyar nyelvű elérése; egyéb médiában, ezen belül:
 - a televízióban és rádióban műsor, valamint hirdetés formájában való megjelenést (a dokumentumok és a rendszer bemutatásához külön tematikus média-program – célcsoport általi legnézettebb időpontban történő – megjelenítése indokolt, így pl. a Tudásakadémia sorozatban 10 perces ismertető, /már volt ilyen korábban az EUROPASS-ról/, valamint
 - olyan egyéb műsorokban való megjelenítés, mely az Unióban történő munkavállalással kapcsolatos egyéb témákat elemez), továbbá
 - óriásplakátokon történő népszerűsítést;
- személyes tájékoztatás és tanácsadás formájában történő információnyújtást, ezen belül különös tekintettel:
 - a munkaügyi központokban,
 - az ún. európai uniós információs pontok úján,
 - állásbörzéken,
 - az oktatási intézményekben személyes tájékoztató pontok létrehozása útján,
 - az oktatási intézményekben, illetve regisztrált felnőttképző intézményekben előadások, valamint kiscsoportos interaktív szemináriumok tartása révén történő tájékoztatást.

Szükségeseznek tartjuk olyan, az egyes célcsoportokra szabott – a fentiekben foglaltakat magában foglaló – kampány Nemzeti Europass Központ közreműködésével történő

kidolgozását és lebonyolítását. Ezen kampány lebonyolítása során a célcsoportokat felölelő intézmények és szervek – ideértve az érintett minisztériumokat és a minisztériumok felügyelete alá tartozó egyéb intézeteket, mint a Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Nemzeti Szakképzési Intézet stb. – részvétele, illetve koordinációja szükséges.

Az EUROPASS dokumentumok tartalmának és formájának a – Határozatban foglaltakkal összhangban történő – felülvizsgálata során megfontolandónak tartjuk a jelen tanulmányban foglalt észrevételek és tapasztalatok beépítését a portfólió mintáiba.

Mellékletek

1. számú melléklet: az Európai Önéletrajz mintája
2. számú melléklet: az EUROPASS Önéletrajz mintája
3. számú melléklet: az EUROPASS Mobilitási Igazolvány mintája
4. számú melléklet: az EUROPASS Oklevél-kiegészítés mintája
5. számú melléklet: az EUROPASS Nyelvi Útlevél mintája
6. számú melléklet: az EUROPASS Bizonyítvány- kiegészítés
7. számú melléklet: az EUROPASS-ra vonatkozó hazai felmérés kérdőíve
8. számú melléklet: EUROPASS kalauz fiatalok és felnőttek számára

1. számú melléklet: az Európai Önéletrajz mintája

EURÓPAI ÖNÉLETRAJZ	
FORMÁTUM	
	
SZEMÉLYES ADATOK	
Név	[Keresztnév, vezetéknév]
Cím	[Utca, házszám, irányítószám, város, ország]
Telefon	
Fax	
E-mail	
Állampolgárság	
Születési dátum	[Nap, hónap, év]
MUNKAHELYEK	
Dátum (-tól, -ig)	Munkaadó neve és címe Ágazat Végzett tevékenység vagy betöltött pozíció A fő feladatok és az elért sikerek leírása
[Megjegyzés: Kezdje a felsorolást a jelenlegi, vagy legutóbbi munkahelyének megadásával, majd az időben visszafelé haladva vegye sorra munkahelyeit.]	
TANULMÁNYOK	
Dátum (-tól, -ig)	A képzés neve Az elvégzett tárgyak A megszerzett fokozat
[Megjegyzés: Szintén kronologikusan visszafelé haladva sorolja fel tanulmányainak állomásait.]	

KÜLÖNLEGES KÉPESSÉGEK ÉS ALAPVETŐ KOMPETENCIÁK	
[Megjegyzés: Sorolja fel a munkája és tanulmánya során megszerzett összes, fontosnak tartott kompetenciáját és képességeit még akkor is, ha megszerzésüket bizonyító papírt nem tud mellékelni. Írja le, mikor és hogyan szerezte meg a fent említett képességeit.]	
ANYANYELV	
IDEGEN NYELVEK	Olvasás (alap / jó / kiváló) Írás (alap / jó / kiváló) Beszéd (alap / jó / kiváló)
SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK	Másokkal való kommunikáció és közös munka, különösen, ha a megpályázott állás • Multikulturális környezetben történik • Kommunikációt igényel Csapatmunkában való részvételt jelent
SZERVEZETI KOMPETENCIÁK	Emberek és projektek irányításának és koordinálásának képessége • A munkahelyen • Hobbiból (pl.: sport) Otthon
TECHNIKAI ISMERETEK	Számítógép Különleges gépek
MŰVÉSZI KÉPESSÉGEK	Irodalom Zene Festés...
EGYÉB KÉPESSÉGEK	[Minden fontos képesség, amelyet e fenti kategóriákba nem lehetett besorolni.]
JOGOSÍTVÁNY	
KIEGÉSZÍTŐ INFORMÁCIÓK	[Olyan információkat soroljon fel, melyek a jelentkezés szempontjából fontosak lehetnek, mint például a referenciák.]
IGAZOLÓ OKMÁNYOK/PAPÍROK	

2. számú melléklet: az EUROPASS Önéletrajz mintája

Europass Önéletrajz	Fénykép helye (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Személyi adatok	
Vezetéknév / Utónév	Utónév Vezetéknév
Cím	Házszám, utca, irányítószám, város (község), ország
Telefonszám	(Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
	Mobil (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Faxszám	(Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
E-mail	(Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Állampolgárság	(Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Születési dátum	(Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Neme	(Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Betölteni kívánt munkakör / Foglalkozási terület	(Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Szakmai tapasztalat	
Időtartam	Külön tüntessen fel minden – a pályázat szempontjából fontos – betöltött állást, a legutóbbtól kezdve és visszafelé haladva. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Foglalkozás / beosztás	
Főbb tevékenységek és feladatkörök	
A munkáltató neve és címe	
Tevékenység típusa, ágazat	
Tanulmányok	

Időtartam Külön tüntesse fel – a pályázat szempontjából fontos – tanulmányait, a legutóbbtól kezdve és visszafelé haladva. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)

Végzettség / képesítés

Főbb tárgyak /

gyakorlati képzés

Oktatást/képzést

nyújtó intézmény

neve és típusa

Országos / nemzetközi (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)

besorolás

Egyéni készségek és

kompetenciák

Anyanyelv(ek)

Nevezze meg anyanyelvét (ha több van, mindet sorolja fel, ld.: kitöltési útmutató.)

Egyéb nyelv(ek)

Önértékelés

Szövegértés

Beszéd

Írás

Európai szint (*)

Hallás
utáni
értés

Olvasás

Társalgás

Folyamatos
beszéd

Nyelv

Nyelv

(*) Közös Európai Referenciakeret (KER) szintjei

Társas készségek és kompetenciák

Ismertesse ezeket a kompetenciákat és jelezze, hol sajátította el őket. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)

Szervezési készségek és kompetenciák

Ismertesse ezeket a kompetenciákat és jelezze, hol sajátította el őket. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)

Műszaki készségek és kompetenciák

Ismertesse ezeket a kompetenciákat és jelezze, hol sajátította el őket. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)

Mellékletek

Számítógép-fel- használói készségek és kompetenciák	Ismertesse ezeket a kompetenciákat és jelezze, hol sajátította el őket. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Művészi készségek és kompetenciák	Ismertesse ezeket a kompetenciákat és jelezze, hol sajátította el őket. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Egyéb készségek és kompetenciák	Ismertesse ezeket a kompetenciákat és jelezze, hol sajátította el őket. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Járművezetői engedély(ek)	Itt tüntesse fel, rendelkezik-e járművezetői engedéllyel, és ha igen, nevezze meg a kategóriáját. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Kiegészítő in- formációk	Itt tüntesse fel az egyéb fontos információkat, pl. kontaktszemélyek, referenciák, stb. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)
Mellékletek	Sorolja fel a csatolt mellékleteket. (Törölje a rovatot, ha nem szükséges, ld.: kitöltési útmutató.)

3. számú melléklet: az EUROPASS Mobilitási Igazolvány mintája

Az Europass Mobilitási Igazolvány száma:

EUROPASS MOBILITÁSI IGAZOLVÁNY

1. TULAJDONOSA

Vezetéknév (1) (*)	Utónév (2) (*)	Fénykép
Cím (házzszám, utca, irányítószám, város, ország) (3) (*)		
Születési dátum (5) nap hó év	Állampolgárság (6)	A tulajdonos aláírása (7) (*)

Megjegyzés: A csillaggal jelzett rovatok kitöltése kötelező.

2. AZ EUROPASS MOBILITÁSI IGAZOLVÁNY KIBOCSÁTÓJA

Kibocsátó intézmény neve (8) (*)	
Az Europass Mobilitási Igazolvány száma (9) (*)	Kibocsátás dátuma (10) (*) nap hó év

Megjegyzés: A csillaggal jelzett rovatok kitöltése kötelező.

Az Europass Mobilitási Igazolvány száma:

3. AZ EUROPASS MOBILITÁSI TEVÉKENYSÉGBEN ÉRINTETT PARTNERINTÉZMÉNYEK			
KÜLDŐ INTÉZMÉNY (a mobilitási tevékenységet kezdeményező intézmény az anyaországban)			
Név, típus (kar/tanszék, ha van ilyen) és cím		Bélyegző és/vagy aláírás	
(11) (*)		(12) (*)	
Referenciát adó személy/mentor (ha van ilyen, az ECTS tanszéki koordinátor) vezeték- és utóneve		Beosztása	
(13)		(14)	
Telefonszám		E-mail	
(15)		(16)	
FOGADÓ INTÉZMÉNY (az Europass Mobilitási Igazolvány tulajdonosát fogadó intézmény a fogadó országban)			
Név, típus (kar/tanszék, ha van ilyen) és cím		Bélyegző és/vagy aláírás	
(17) (*)		(18) (*)	
A referenciát adó személy/mentor (ha van ilyen, az ECTS tanszéki koordinátor) vezeték- és utóneve		Beosztása	
(19) (*)		(20)	
Telefonszám		E-mail	
(21)		(22)	
Megjegyzés: Ez a rész érvénytelen a két partner intézmény bélyegzője és/vagy a két referenciát adó személy/mentor aláírása nélkül. A csillaggal jelzett rovatok kitöltése kötelező.			

4. AZ EUROPASS MOBILITÁSI TEVÉKENYSÉG BEMUTATÁSA	
Az Europass Mobilitási tevékenység célja	
(23)	
Azon képzési program megnevezése, amelynek az Europass Mobilitási tevékenység releváns részét képezi	
(24)	
A képzési program végén megszerzett képesítés (bizonyítvány, diploma vagy fokozat), ha van ilyen	
(25)	
Igénybe vett uniós vagy egyéb mobilitási program, ha van ilyen	
(26)	
Az Europass mobilitási tevékenység időtartama	
(27) (*)	(28) (*)
-tól	-ig
nap hó év	nap hó Év
Megjegyzés: A csillaggal jelzett rovatok kitöltése kötelező.	

Az Europass Mobilitási Igazolvány száma:

(1) (2) (3) (4) (5) Id. a következő oldalon

Az Europass Mobilitási Igazolvány száma:

AZ ELŐZŐ OLDAL TÁBLÁZATI FEJLÉCEINEK MAGYARÁZATA (5.b táblázat)
(A teljesített kurzusok és a megszerzett minősítések/osztályzatok/kreditek felsorolása)

(1) KURZUS KÓDJA:

A fogadó intézmény honlapján található ECTS információs csomag alapján töltsé ki

(2) KURZUS IDŐTARTAMA:

Y = 1 teljes tanév

1S = 1 szemeszter 2S = 2 szemeszter

1T = 1 trimeszter 2T = 2 trimeszter

(3) AZ INTÉZMÉNYI ÉRTÉKELÉSI RENDSZER LEÍRÁSA:

(4) ECTS OSZTÁLYOZÁSI SKÁLA:

ECTS minősítés	A minősítést sikeresen megszerző hallgatók aránya átlagosan (%-ban)	Meghatározás
A	10	KITÜNÖ – kiemelkedő teljesítmény legfeljebb kisebb hibákkal
B	25	NAGYON JÓ – átlagon felüli teljesítmény kevés hibával
C	30	JÓ – alapos munka néhány nagyobb hibával
D	25	KIELÉGÍTŐ – elfogadható, de számottevő hiányosságokkal
E	10	ELÉGSEGES – a teljesítmény megfelel a minimális követelményeknek
FX	-	ELÉGTELEN – további munkára van szükség a kredit eléréséhez
F	-	ELÉGTELEN – jelentős mennyiségű további munka szükséges a kredit megítéléséhez

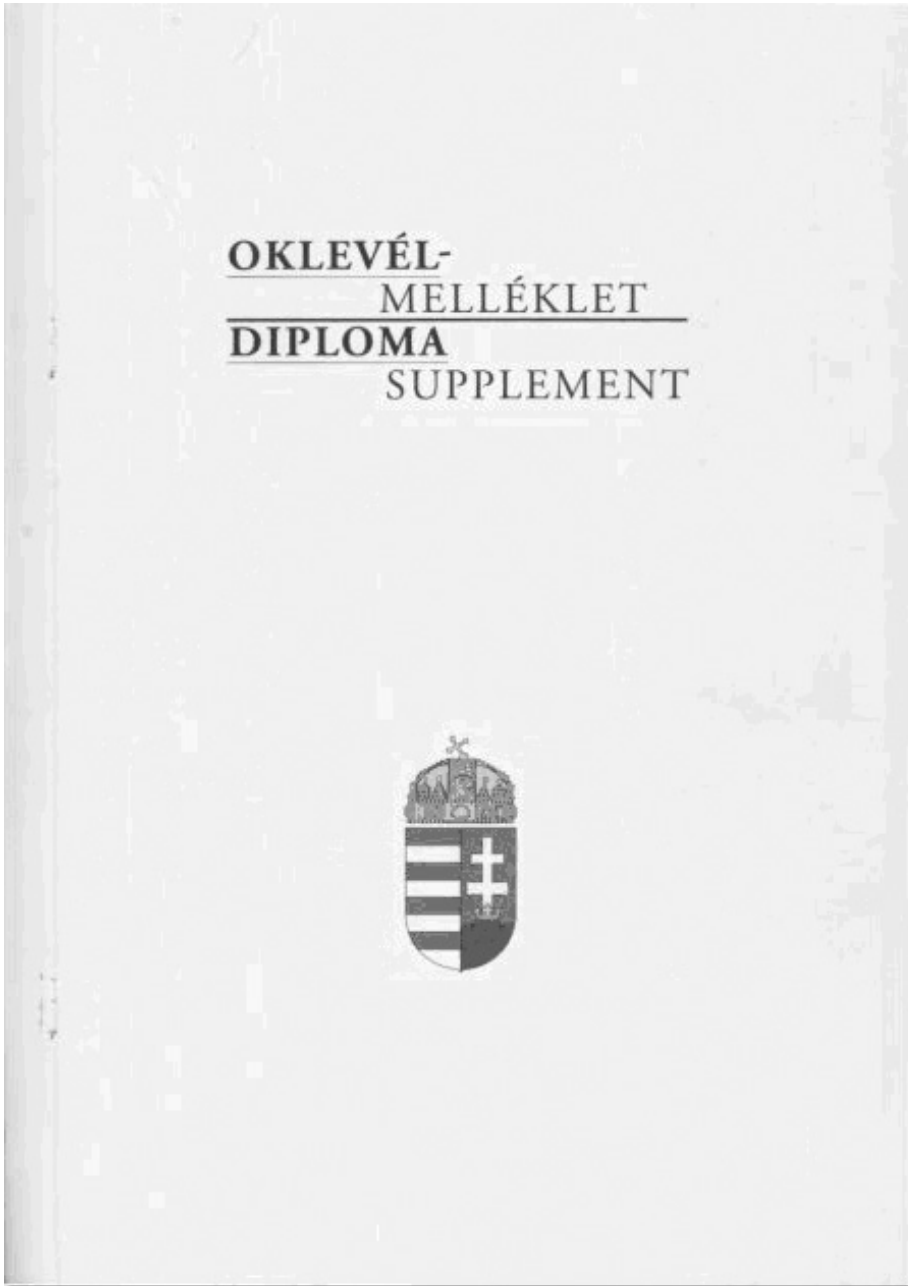
(5) ECTS KREDITEK:

1 teljes tanév = 60 kredit

1 szemeszter = 30 kredit

1 trimeszter = 20 kredit

4. számú melléklet: az EUROPASS Oklevél-kiegészítés mintája

		PTA 268002	
			
OKLEVÉLMELLÉKLET Az oklevél törzskönyvi száma: XXXVIII., a kiállítás éve: 2005			
1. AZ OKLEVÉL MEGSZERZŐJÉNEK ADATAI			
1.1. Vezetéknév Teszt		1.2. Utónév András	
1.3. Születési dátum (nap/hónap/év) 1975/10/16		1.4. Hallgatási azonosító száma RU8K9G	
2. AZ OKLEVÉL ADATAI			
okleveles építészmérnök		2.1. A szakiránytárgy és a vele járó elm (ha van ilyen)	
építészmérnöki szak		2.2. Az oklevél megszerzése érdekében végzett tanulmányok	
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Állami egyetem, akkreditálta a Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) 1999/5/II/1.sz. határozatával		2.3. Az oklevél kiállítását intézmény neve és jogállása	
magyar		2.4. A képzést végző intézmény neve és jogállása (ha eltér a 2.2 pontban megjelöltétől)	
2.5. A képzés nyelve		2.6. A képzés jogszabályban meghatározott, akkreditált képzési ideje	
egyetemi képzés		10 féléves, összesen 140 hetes szorgalmi, 60 hetes vizsgaidőszak, a szorgalmi időszakban 25-30 kontakt óra és 15-30 önálló tanulással töltött óra hetente.	
2.7. A képzésben való bejárás feltétele		2.8. A képzésben való bejárás feltétele	
érettségi vizsga (12 éves oktatás után), felvételi eljárás +: rajz- és alkalmassági vizsga		érettségi vizsga (12 éves oktatás után), felvételi eljárás +: rajz- és alkalmassági vizsga	
[023P8E08-CE25-47A6-989D-90C1857438AB]		1	

A TL 1003, E 84, - 17197 - Párizs Nyomda Rt.
 Lányi Péter és Társai Művészeti Stúdió, Budapest

4. A KÉPZÉS TARTALMÁRA ÉS AZ ELÉRT EREDMÉNYEKRE VONATKOZÓ ADATOK

4.1. A képzés módja

nappali

4.2. A KÉPZÉSI PROGRAM KÖVETELMÉNYEI

4.2.1. A szak képesítési követelményeire vonatkozó jogszabályi szöveg

157/1996.(X.22.) Kormány rendelet a műszaki felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről
77/2002.(IV.13.) Kormány rendelet a felsőoktatási alapképzési szakok képesítési követelményeinek kreditrendszerű képzéshez illeszkedő kiegészítéséről.

4.2.2. A képzési cél

okleveles építészmérnökök képzése

4.2.3. A magántanulói követelmény

300

4.2.4. Az ismeretek előfordulásának rendszere

vizsgák, 3 szigorlat, diplomamunka megvédése nyilvános záróvizsgán

4.2.5. A szakmai gyakorlat jellege, hossza, kreditértéke

4 hetes kivitelezői és 8 hetes tervező irodai szakmai gyakorlat , 0 kredit

4.3. AZ EGYES TANTÁRGYAK/ÉRDEMJEJEGYK/KREDITPONTOK

2001/2002/1 félév, megszerzett kredit: 30

A tantárgy neve	A tantárgy kódja	A tantárgy heti száma	Követelmény	Kredit- pont	Érdem- jegy	Dátum
Geometria II.	BMED0A2-K22	2/2	Vizsga	4	4	2002/03/30
Építészeti alapismeretek I.	BMED0M-K35	2/2	Félévközi jegy	3	4	2002/03/14
Műveltség és történelem	BMED0T-K11	1/0	Félévközi jegy	1	2	2002/03/14
Biztonságtudás	BMED0M-K97	2/2	Vizsga	4	3	2002/03/17
Környezetismeret I.	BMED0V-K39	2/2	Vizsga	5	4	2002/03/07
Matematika I.	BMED0V-K26	2/1	Vizsga	3	2	2002/03/23
Vizsga	BMED0V-K27	2/2	Vizsga	4	4	2002/03/10
Francia kétfeladók I.	BMED0T-K21	0/4	Félévközi jegy	0	3	2001/12/19
Matematika II.	BMED0V-K99	4/2	Vizsga	6	3	2002/03/07

2001/2002/2 félév, megszerzett kredit: 30

A tantárgy neve	A tantárgy kódja	A tantárgy heti száma	Követelmény	Kredit- pont	Érdem- jegy	Dátum
Geometria II.	BMED0A2-K22	2/2	Vizsga	4	4	2002/03/30
Építészeti alapismeretek II.	BMED0M-K36	2/2	Vizsga	4	3	2002/03/28
Talajtan	BMED0T-K43	2/2	Vizsga	4	3	2002/03/28
Építészeti alapismeretek, építészeti I.	BMED0M-K20	2/2	Félévközi jegy	4	4	2002/03/03
Diszciplína (Építés)	BMED0M-K41	1/2	Félévközi jegy	3	3	2002/03/19
Matematika alapismeretek	BMED0M-K31	0/0	Félévközi jegy	0	3	2002/03/24
Környezetismeret II.	BMED0V-K40	2/1	Vizsga	3	4	2002/03/03
Matematika	BMED0T-K18	2/0	Félévközi jegy	2	3	2002/03/29
Biztonság, egy idegnyelv tanítása és jelölés	BMED0T-K44	2/0	Vizsga	2	3	2002/03/28
Francia kétfeladók II.	BMED0T-K22	0/4	Félévközi jegy	0	4	2002/03/22
Francia nyelv - D	BMED0T-K10	0/2	Alap	0	-	2002/03/17
Matematika II.	BMED0V-K60	2/2	Félévközi jegy	4	3	2002/03/23
Matematika alapismeretek	BMED0M-K31	0/0	Félévközi jegy	0	3	2002/03/24

2002/2003/1 félév, megszerzett kredit: 33

A tantárgy neve	A tantárgy kódja	A tantárgy heti száma	Követelmény	Kredit- pont	Érdem- jegy	Dátum
Astronómia alapismeretek	BMED0T-K20	2/1	Félévközi jegy	3	4	2002/03/31
Földrajz	BMED0T-K44	2/1	Vizsga	2	3	2002/03/24
Alapismeretek I.	BMED0M-K30	2/1	Vizsga	3	4	2002/03/17
Vízgazdálkodás	BMED0M-K34	2/2	Vizsga	4	3	2002/03/28
Építészeti alapismeretek, építészeti II.	BMED0M-K21	2/2	Vizsga	4	4	2002/03/11
Talajtan	BMED0T-K43	2/2	Vizsga	3	3	2002/03/16
Környezet	BMED0V-K17	1/2	Vizsga	6	4	2002/03/23

(0293903-CE25-47A6-9693-93C1097406A8)

3

A tantárgy neve	A tantárgy kódja	A tantárgk heti órája	Követelmény	Kredite- pont	Érté- mény	Dátum
Végzőkódok	BMEEDVIV-K38	3/0	Vingó	4	3	2003/12/17
Teljesítmények	BMEEDVI-K33	2/0	Félévközi jegy	2	4	2003/01/14
Francia kóddi 1.	BMEEDT62031	0/0	Félévközi jegy	0	3	2003/12/18

2002/2003/2 félév, megszerzett kredit: 29

A tantárgy neve	A tantárgy kódja	A tantárgk heti órája	Követelmény	Kredite- pont	Érté- mény	Dátum
Algoritmusok	BMEEDOT3207	4/0	Vingó	8	3	2003/06/11
Adatbázisok II.	BMEEDOH3206	2/0	Vingó	4	4	2003/06/19
Vektors- és tenzorok	BMEEDOH3210	2/0	Vingó	5	4	2003/05/28
Szerkeztíválasztó labor	BMEEDOH3203	0/0.5	Vingó	2	3	2003/03/28
Laképítéskészítés	BMEEDOM3205	1/0	Félévközi jegy	2	4	2003/06/19
Művelési eljárások	BMEEDOM3212	2/0	Vingó	3	4	2003/06/16
Gyógy- és szándék	BMEEDOVK-302	2/0	Vingó	2	5	2003/06/25
Vízvezetési rendszerek	BMEEDOVV310	0/0.5	Félévközi jegy	1	5	2003/07/11
Jogi ismeretek műveltségfejlesztés 1.	BMEEDT551504	2/0	Vingó	2	5	2003/06/17
Tanmenet - C	BMEEDT01009	0/0	Állás	8	-	2003/05/16

2003/2004/1 félév, megszerzett kredit: 34

A tantárgy neve	A tantárgy kódja	A tantárgk heti órája	Követelmény	Kredite- pont	Érté- mény	Dátum
Művelési ismeretek fejlesztése	BMEEDOF3K2	3/0	Vingó	8	4	2004/01/13
Művelési ismeretek fejlesztése	BMEEDOF3A1	4/0	Vingó	7	3	2004/01/20
Művelési ismeretek fejlesztése	BMEEDOF3A2	4/0	Vingó	7	4	2004/01/28
Hűtés	BMEEDOF3211	2/0	Vingó	4	5	2004/01/13
Végzőkódok fejlesztése	BMEEDOF3208	2/0	Vingó	3	3	2004/01/26
Építési ismeretek - tervezés	BMEEDOF3214	1/0	Félévközi jegy	3	4	2004/01/12
Német kommunikáció fejlesztése 1.	BMEEDT6101	0/0	Vingó	2	4	2004/01/12

2003/2004/2 félév, megszerzett kredit: 28

A tantárgy neve	A tantárgy kódja	A tantárgk heti órája	Követelmény	Kredite- pont	Érté- mény	Dátum
Akkumulációs tárgy - szabadon választás	BMEEDOF4A01	2/0	Vingó	2	4	2004/10/20
Akkumulációs tárgy - szabadon választás	BMEEDOF4A02	2/0	Vingó	2	5	2004/10/20
Akkumulációs tárgy - szabadon választás	BMEEDOF4A04	2/0	Vingó	2	4	2004/10/20
Akkumulációs tárgy - szabadon választás	BMEEDOF4A06	2/0	Vingó	3	4	2004/10/20
Akkumulációs tárgy - szabadon választás	BMEEDOF4A07	2/0	Vingó	3	5	2004/10/26
Akkumulációs tárgy - szabadon választás	BMEEDOF4A08	4/0	Vingó	4	4	2004/10/20
Akkumulációs tárgy - szabadon választás	BMEEDOF4A09	4/0	Vingó	4	5	2004/10/20
Német kommunikáció fejlesztése 2.	BMEEDT6101	0/0	Vingó	2	5	2004/10/20
Német kommunikáció fejlesztése 2.	BMEEDT6102	0/0	Vingó	2	5	2004/10/26

PTA 258004

A tantárgy neve	A tantárgy kódja	A tanulók heti órája	Követelmény	Kredit-pont	Értékelési jegy	Dátum
Angol kommunikációs készségfejlesztés 1.	BMEO703001	0/2/0	Vízsga	2	4	2004/10/20
Angol kommunikációs készségfejlesztés 2.	BMEO703002	0/2/0	Vízsga	2	5	2004/10/20

2004/2005/1 félév, megszerzett kredit: 32

A tantárgy neve	A tantárgy kódja	A tanulók heti órája	Követelmény	Kredit-pont	Értékelési jegy	Dátum
Építészeti/telep-tervezési alapismeretek	BMEO0AF-SK1	2/4/0	Vízsga	7	3	2005/01/27
Ismerkedési ismeretek	BMEO0AF-XM	3/0/0	Félévközi jegy	3	4	2005/01/13
Szervezeti igazgatási ügy	BMEO0AF-SZ04	0/0/2a	Félévközi jegy	1	5	2004/12/22
Művelési Szervezetek	BMEO0HS-SA7	2/2/0	Félévközi jegy	4	4	2005/02/01
Szervezeti ismeretek	BMEO0HS-SZ12	3/0/0	Félévközi jegy	3	3	2005/01/01
Térbeli tervezési ismeretek tervezése	BMEO0ME-SA8	3/0/0	Vízsga	3	2	2005/01/03
Ismerkedési ismeretek építészeti tervezése	BMEO0ME-SZ06	2/2/0	Vízsga	5	4	2005/01/10
Magasépítési ismeretek ismeretlensége	BMEO0TM-SA3	3/2/0	Vízsga	6	3	2005/02/03
Tudásbeli gyakorlat	BMEO0TK-SM2	0/0/0	Átlós	8	-	2004/12/20
Ismerkedési ismeretek ismeretlensége	BMEO0TM-SA3	0/4/0	Félévközi jegy	8	4	2004/12/17

2004/2005/2 félév, megszerzett kredit: 33

A tantárgy neve	A tantárgy kódja	A tanulók heti órája	Követelmény	Kredit-pont	Értékelési jegy	Dátum
Diplomamunka	BMEO0HS-DPL	0/0/0	Átlós	30	-	2005/05/00
Munkavégzés	BMEO0TK-S34	3/0/0	Átlós	8	-	2005/06/08
Építészeti ismeretek - ismeretlensége	BMEO0TK-SZ19	1/2/0	Vízsga	3	3	2005/06/07

Ha a tanulók száma kevesebb, mint a tanulók száma, akkor csak a tanulók az előírt követelmények ismeretlenségét jelentik.

A megszerzett kreditek összesen: 249

4.4. Az értékelési rendszer

Minden tárgyból legalább elégséges (2) jegy

4.5. Az oklevél kiállításának

JÓ

5. AZ OKLEVÉLLEL JÁRÓ JOGOSULTSÁGOK

5.1. Az oklevél kiállításának

PhD tanulmányok folytatása

(029FDE06-CE2B-47A8-9480-90C9597495A8)

5

6. TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

6.1.1 Egyetemi információk

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME, Műegyetem) jogelődjét 1782-ben alapították. Állami egyetem, jelenleg Magyarország legnagyobb műszaki egyeteme. Az egyetemnek nyolc kara van:

Építésztechnológiai, Építőmérnöki, Gépészmérnöki; Gazdaság és Társadalomtudományi, Közlekedésmérnöki, Természettudományi, Vegyészmérnöki valamint Villamosmérnöki és Informatikai Kar.

2004-ben a Műegyetemen 18 egyetemi alapképzési szak, 4 főiskolai alapképzési szak és 55 szakirányú továbbképzési szak indult.

A Műegyetemen 2004-ben

17293 nappali, 5538 levelező, 2702 távoktatásban résztvevő és 1080 külföldi hallgató tanult. A hallgatók közül 1317 főiskolai, 17072 egyetemi, 864 PhD és 6280 egyéb posztgraduális oktatásban vett részt.

A Műegyetemen 2004-ben 1291 oktató volt (1121 teljes munkaidős), ebből egyetemi tanár 175.

A Műegyetemen 2004-ben magyar, angol, német, francia és orosz nyelven folyt oktatás.

6.1.2 Iskolai információk

6.2 Egyéb fontos információk források megnevezése

<http://www.epitesz.bme.hu>

A magyar oklevélmelléklettel kapcsolatos információk elérhetők az Oktatási Minisztérium oklevélmelléklettel kapcsolatos honlapjáról kiindulva (jelenleg ez <http://www.om.hu/ds/>), vagy az Europass Központ oklevélmellékletes honlapjáról (jelenleg ez <http://www.europass.hu/ds/>). A nyomtatott oklevélmelléletek ellenőrzése a fenti honlapok valamelyikéről kiindulva tehető meg. Nemzetközi információ megszerzésének javasolt kiindulási pontja a nemzetközi ENIC/NARIC honlap: <http://www.enic-naric.net/>.

PTA 268005

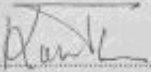
7. A MELLÉKLET HITELESÍTÉSE

7.1. Dátum

2005/08/10

7.2. Név és aláírás

Kovács Tamás

7.3. Az aláíró beosztása

Hivatalvezető

7.4. A felsőoktatási intézmény hivatalos helye

8. A MAGYAR FELSOROKTATÁSI RENDSZER LEÍRÁSA

A felsőoktatásba való bejutás feltételei

A felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény értelmében a felsőoktatási intézményekben folyó képzésekre érettségi bizonyítvánnyal, továbbá főiskolai vagy egyetemi szintű végzettséget tanúsító oklevéllel, illetőleg az előbbiekkal egyenértékű külföldön szerzett bizonyítvánnyal és oklevéllel lehet jelentkezni. Az érettségi bizonyítvány megszerzéséhez nyolcéves általános iskolai és négyéves, gimnáziumokban és szakközépiskolákban folytatott középiskolai tanulmányok vezetnek. Itt kell megemlíteni, hogy az érettségi bizonyítvány megszerzéséhez szükséges tizenkét év tanulmányi idő oly módon is felosztható, hogy az általános iskolai képzés négy- vagy hatéves, az erre épülő középiskolai képzés pedig nyolc- vagy hatéves.

A jelentkezők - néhány kivételtől eltekintve - középiskolai eredményeik és a felvételi vizsgán elért eredményeik alapján nyerhetnek felvételt a felsőoktatási intézményekbe.

(029FDE28-CE2B-47A5-9650-90C2B9742BA8)

7

A. TL. 1003. sz. - 07/07 - 74000 Dnyada Rt.
 Látva Oktatási Hivatalban 2005. IV. 18.

A felsőoktatási intézmények

A magyar felsőoktatás intézményi rendszerét egyetemek és főiskolák alkotják. Az egyetemek olyan felsőoktatási intézmények, amelyek több tudományterületen és tudományterületenként több tudományágban, valamint több szakon képesek képzést és tudományos kutatást folytatni, továbbá jogosultak akkreditált doktori, illetőleg mesterképzés folytatására is. A főiskolák olyan felsőoktatási intézmények, amelyek egy tudományágban vagy művészeti területen több szakon folytatnak képzést. A magyar felsőoktatási intézmények autonóm, államilag elismert, állami vagy nem állami intézmények. Az államilag elismert intézmények felsorolása megtalálható a felsőoktatási törvény mellékletében.

Akkreditáció és minőségbiztosítás

A magyar felsőoktatási intézményekben folyó képzés és tudományos tevékenység minőségének hitelesítése és értékelése az 1993-ban létrehozott Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) feladata. A MAB legalább nyolcévenként értékeli az egyes felsőoktatási intézményekben a képzés és a tudományos tevékenység minőségét (intézményi akkreditáció) az intézmény önértékelési jelentése és a látogató bizottság jelentése alapján. A MAB továbbá a programakkreditáció keretében megvizsgálja az intézményben folyó képzések tantervét és a képesítési követelmények teljesítését, valamint ellenőrzi, hogy az intézmény személyi és tárgyi feltételei megfelelnek-e az akkreditációs követelményeknek.

Képzési szintek

A főiskolák és az egyetemek főszabályként főiskolai szintű alapképzést, az egyetemek pedig egyetemi szintű alapképzést folytatnak. A főiskolai szintű alapképzés elvégzése után a hallgatók főiskolai végzettséget tanúsító Főiskolai oklevelet, az egyetemi szintű alapképzés elvégzése után egyetemi végzettséget tanúsító Egyetemi oklevelet kapnak. Főiskolai végzettséget legalább hároméves nappali képzésben lehet szerezni. A főiskolai alapképzés tanulmányi ideje négy évnél hosszabb nem lehet. Egyetemi végzettséget legalább négyéves nappali képzésben lehet szerezni. Az egyetemi alapképzés tanulmányi ideje néhány kivételtől eltekintve - így például a 6 éves orvostudomány - az 5 évet nem haladja meg. A hallgatók tanulmányaikat záróvizsgálattal fejezik be. A záróvizsga szakdolgozat (diplomamunka) elkészítéséből és megvédéséből, a képesítési követelmények által előírt írásbeli, illetve szóbeli vizsgából és egyes szakokon meghatározott gyakorlatok elvégzéséből áll.

A főiskolai és egyetemi alapképzésen kívül a felsőoktatási intézmények posztgraduális képzéseket is folytatnak. A posztgraduális képzés egyik formája a szakirányú továbbképzés, amely főiskolai vagy egyetemi végzettségre épülő, újabb szakképzettséget adó képzés. A szakirányú továbbképzés tanulmányi ideje legalább egy, de legfeljebb három év.

5. számú melléklet: az EUROPASS Nyelvi Útlevél mintája

Europass Nyelvi útlevél

Az Európa Tanács által kidolgozott Európai Nyelvtanulási napló része

VEZETÉKNÉV UTÓNÉV	
Születési dátum (*)	
Anyanyelv(ek)	
Egyéb nyelv(ek)	

Önértékelés (**)				
Szövegértés		Beszéd		Írás
Hallás utáni értés	Olvasás	Társalgás	Folyamatos beszéd	
Oklevel(ek)/bizonyítványok (*)				
Megnevezés		Kibocsátó szerv	Dátum	Európai szint (***)
Nyelvi tapasztalat(ok) (*)				
Leírás			-tól	-ig

Önértékelés (**)				
Szövegértés		Beszéd		Írás
Hallás utáni értés	Olvasás	Társalgás	Folyamatos beszéd	
Oklevel(ek)/bizonyítványok (*)				
Megnevezés		Kibocsátó szerv	Dátum	Európai szint (***)
Nyelvi tapasztalat(ok) (*)				
Leírás			-tól	-ig

(*) A kitöltés nem kötelező (**) A túlóldali önértékelési táblázat alapján (***) A Közös Európai Referenciakeret (KER) szabványskálája szerint, amennyiben ez az oklevelben/bizonyítványban megjelölésre kerül

Megjegyzések

Az Europass Nyelvi útlevél az Európai Nyelvtanulási napló részét képező dokumentum, amelyet az Európa Tanács dolgozott ki. A Közös Európai Referenciakeret (KER) hatszintű szabványskáláját használja a nyelvtudás szintjének besorolására.

További információ az Europass Nyelvi útlevélről: <http://europass.cedefop.europa.eu> – További információ az Európai Nyelvtanulási naplóról:

www.coe.int/portfolio

Az Europass Nyelvi útlevél tártítás nélkül letölthető a menüben megadott weboldalakról

6. számú melléklet: az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés

EUROPASS BIZONYÍTVÁNY-KIEGÉSZÍTÉS

1. Leírás

1.1. Az Europass bizonyítvány-kiegészítés a szakképzési bizonyítványhoz csatolt dokumentum, amelynek célja, hogy harmadik személyek számára – különösen más országokban – a bizonyítvány tulajdonosa által megszerzett tudás és szakmai alkalmasság tekintetében megkönnyítse a bizonyítvány tartalmának megértését.

E célból a bizonyítvány-kiegészítés az alábbiakról tartalmaz információt:

- a megszerzett készségek és szakmai alkalmasság,
- a képesítéssel végezhető foglalkozások
- az odaítélő és akkreditációs szervek,
- a bizonyítvány szintje,
- a bizonyítvány megszerzésének különböző módjai,
- a következő oktatási szintre való felvétel követelményei és a bejutás lehetőségei.

1.2. A bizonyítvány-kiegészítés nem helyettesíti az eredeti bizonyítványt, és nem jogosít fel az eredeti bizonyítvány más országok oktatási szervei által történő hivatalos elismerésére. Ezzel szemben megkönnyíti az eredeti bizonyítvány jogos elismerését, ezért hasznos lehet az illetékes hatóságok vagy felvételi bizottságok általi elismerés megszerzésében.

1.3. A bizonyítvány-kiegészítéseket a nemzeti szinten illetékes hatóságok készítik el és bocsátják ki azon állampolgárok részére, akik a nemzeti szinten elfogadott eljárások értelmében annak megfelelő bizonyítvánnyal rendelkeznek.

2. Az Europass bizonyítvány-kiegészítés egységes szerkezete

A bekeretezett részben az Europass bizonyítvány-kiegészítés szerkezetének és szövegének egységes mintája látható. A papír, illetve az elektronikus forma elrendezésében, csakúgy, mint a szerkezetre és a szövegre vonatkozó módosításokban a Bizottság és az illetékes nemzeti hatóságok együttesen állapodnak meg.

(Europass logó)

BIZONYÍTVÁNY-KIEGÉSZÍTÉS

1. A bizonyítvány címe (eredeti nyelven):
2. A bizonyítvány címének fordítása (ennek a fordításnak nincs jogi kötőereje):
3. Készségek és szakmai alkalmasság leírása:
4. A bizonyítvány tulajdonosa által végezhető foglalkozások (amennyiben alkalmazható):

5. A bizonyítvány hivatalos alapja
 - A bizonyítványt odaítélő szerv neve és jogállása:
 - A bizonyítvány akkreditációját/elismerését biztosító nemzeti/regionális/ágazati szerv neve és jogállása:
 - A bizonyítvány szintje (nemzeti vagy nemzetközi):
 - Osztályozási rendszer / megfelelési követelmények:
 - A következő oktatási/képzési szintre jogosít:
 - Nemzetközi megállapodások:
 - A bizonyítvány jogalapja:

6. A bizonyítvány megszerzésének hivatalosan elismert módjai
 - a) A látogatott szakoktatás és szakképzés leírása:
 - Iskolai/képzési keretben:
 - Munkahelyi keretben:
 - Akkreditált előzetes tanulmányok:
 - b) Teljes képzés százalékát (%) teszi ki:
 - c) Időtartam (órák/hetek/hónapok/évek):

A bizonyítvány megszerzéséhez szükséges oktatás/ képzés teljes időtartama:

- Bejutási / felvételi követelmények:
- További információk:
- További információk található még (ideértve a nemzeti képesítési rendszer leírását is) az alább honlapon: www.

7. számú melléklet: az EUROPASS-ra vonatkozó hazai felmérés kérdőíve

Kérdőív hallgatók részére

Kedves Hallgató!

Kutatócsoportunk az EUROPASS rendszerről állított össze egy kérdőívet, melyet szeretnénk, ha kitölnél, és ezzel segítenéd munkánkat. A kutatás olyan információs rendszer fejlesztéséhez járul hozzá, amely segít az elhelyezkedés problémáinak megoldásában.

Az Europass rendszerről pár szóban:

Az Európai Unió tagállamainak az oktatási rendszerei számos szempontból különböznek egymástól: a szakmai és a hozzájuk kapcsolódó gyakorlati tudás sok esetben más és más takar. Az Unió annak érdekében, hogy elősegítse a képzési rendszerek, bizonyítványok és kompetenciák átláthatóságát, valamint a tagállamok közötti munkavállalási és tanulmányi célú mobilitást, kidolgozta az EUROPASS keretrendszert. E keretrendszer alapja az ún. Europass portfólió. Az Europass portfólió egy személyi dokumentumcsomag, amelyet az állampolgárok önkéntes alapon használhatnak végzettségeik, oktatásban és képzésben szerzett kompetenciáik elismertetésére, munkavállalás esetén a munkaadók tájékoztatására Európában. Az öt dokumentumból álló dokumentumcsalád (Europass önéletrajz, idegennyelvismereti-dosszié, mobilitási igazolvány, bizonyítvány-kiegészítő és oklevélmelléklet) segítségével átláthatóvá válik, hogy tulajdonosa mit tanult, milyen eredménnyel, milyen készségeket sajátított el és milyen munkatapasztalattal rendelkezik. A képző intézmények és a munkaadók így könnyen értelmezhetik a különböző országokból származó diplomákat, bizonyítványokat és szakképesítéseket.

Válaszaidat aláhúzással jelöld!

1. Nemed: ☐ Nő ☐ Férfi

2. Korod: _____

3. Hol folytatod jelenleg a tanulmányaidat?

Középiskola: _____ Főiskola: _____ Egyetem: _____

Mellékletek

4. Milyen szakirányban folytatod jelenleg a tanulmányaidat? _____

5. Milyen terveid vannak a diploma megszerzését követően?

Munkavállalás alkalmazottként Önálló vállalkozás egyéb, éspedig:

6. Hol kívánsz elhelyezkedni a diploma megszerzését követően?

Születési helyen Lakhelyen Tanulmányok végzésének helyén Külföldön

7. Szándékozol-e külföldön munkát vállalni? Igen Nem

Ha igen,

8. Mik a motivációid? (több választ is megjelölhetsz)

Kereset Szakmai ismeretek Karrier Nyelvtanulás
Egyéb, éspedig:

9. Melyik országban szándékozol munkát vállalni? _____

10. Vállaltál-e már külföldön munkát korábban? Igen Nem

Ha igen,

11. Mennyi időre? _____ hónap

12. Honnan szerezted az információkat a külföldi munkavállaláshoz?

Internet Ismerősök Média Oktatási intézmény Munkahely
Egyéb, éspedig:

13. Szükség volt-e az iskolai végzettségedre a munkádban? Igen Nem

14. Kellett-e igazolni az iskolai végzettségedet? Igen Nem

15. Ha igen, hogyan történt az igazolás? _____

16. Milyen idegennyelv-ismerettel rendelkezel?

	NYELVISMERETED SZINTJE (AZ 1-ES ÉRTÉK A LEGGYENGÉBB)		RENDELKEZEL-E NYELVVIZSGÁVAL, ÉS HA IGEN, MILYEN SZINTŰ NYELVVIZSGÁVAL RENDELKEZEL?
	Olvashatókészség	Beszéd-készség	
ANGOL	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	NEM RENDELKEZEM ☐ ALAPFOKÚ: ☐ KÖZÉPFOKÚ: ☐ FELSŐFOKÚ: ☐
NÉMET	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	NEM RENDELKEZEM ☐ ALAPFOKÚ: ☐ KÖZÉPFOKÚ: ☐ FELSŐFOKÚ: ☐
FRANCIA	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	NEM RENDELKEZEM ☐ ALAPFOKÚ: ☐ KÖZÉPFOKÚ: ☐ FELSŐFOKÚ: ☐
OROSZ	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	NEM RENDELKEZEM ☐ ALAPFOKÚ: ☐ KÖZÉPFOKÚ: ☐ FELSŐFOKÚ: ☐
SPANYOL	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	NEM RENDELKEZEM ☐ ALAPFOKÚ: ☐ KÖZÉPFOKÚ: ☐ FELSŐFOKÚ: ☐
_____	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	NEM RENDELKEZEM ☐ ALAPFOKÚ: ☐ KÖZÉPFOKÚ: ☐ FELSŐFOKÚ: ☐
_____	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	NEM RENDELKEZEM ☐ ALAPFOKÚ: ☐ KÖZÉPFOKÚ: ☐ FELSŐFOKÚ: ☐
_____	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	NEM RENDELKEZEM ☐ ALAPFOKÚ: ☐ KÖZÉPFOKÚ: ☐ FELSŐFOKÚ: ☐

17. Ismered-e az EUROPASS rendszert? Igen Nem

Ha igen,

18. Honnan szerezted a vonatkozó információkat?

Internet Ismerősök Média Oktatási intézmény Munkahely
Egyéb, és pedig:

19. Használtad az EUROPASS dokumentumok valamelyikét? Igen Nem

20. Ha használtad, melyiket?

Europass Önéletrajz

Europass Bizonyítvány-kiegészítő

Europass Idegennyelvismereti-dossier Europass Mobilitási Igazolvány

Europass Oklevélmelléklet

21. Ha ismered a rendszert, mégsem vetted igénybe, miért nem?

Nem volt rá szükség

Nem tudtam, hogy hol kell intézni

Egyéb, és pedig:

22. A jelen kérdőív bevezetőjében és mellékletében ismertetettek alapján a jövőben használnád-e valamely EUROPASS dokumentumot? Igen Nem

23. Ha igen, melyiket?

Europass Önéletrajz

Europass Bizonyítvány-kiegészítő

Europass Idegennyelvismereti-dossier Europass Mobilitási Igazolvány

Europass Oklevélmelléklet

24. Ismered-e valamelyik mobilitási programot az alábbiak közül: Leonardo, Socrates, Erasmus, CEEPUS? Igen Nem

25. Ha igen, melyik mobilitási programot ismered?

Leonardo

Socrates

Erasmus

CEEPUS

Egyéb

26. Részt vettél-e valamely fenti mobilitási programban? Igen Nem

27. Ha részt vettél, milyen tapasztalataid vannak a programmal kapcsolatban?

Pozitív

Negatív

A most következő pár kérdésben pedig a véleményedre vagyunk kíváncsiak.

28. Véleményed szerint az EUROPASS Önéletrajz kielégítő tájékoztatást nyújt-e egy adott munkahely betöltéséhez szükséges képességeidről? Ha nem, miért nem?

29. Álláspontod szerint szükséges-e a tárgyi, szakmai képességeken kívül emítést tenni az önéletrajzban egyéb témákról (pl. hobbi, érdeklődési kör)?

30. Álláspontod szerint az EUROPASS Önéletrajzot vagy az egyéb egyénileg szerkesztett önéletrajzot tartod használhatóbbnak, mint a munkavállaló, mint a munkaadó szemszögéből?

31. Van-e valamilyen észrevételed az Europass dokumentumok formáját és tartalmát illetően?

8. számú melléklet: EUROPASS kalauz fiatalok és felnőttek számára

EUROPASS kalauz

fiatalok és felnőttek számára

munkaadóknak

munkakeresőknek

tanulni vágyóknak

képzési intézményeknek

szakmai gyakorlatot végzőknek

humán erőforrás menedzsereknek

szakmai gyakorlatot biztosító intézményeknek

olyanoknak, akik itthon tanultak és külföldre készülnek

olyanoknak, akik külföldön tanultak, de itthon szeretnének tanulni, dolgozni

2006

Mi az EUROPASS?

Az EUROPASS a végzettségek és kompetenciák összehasonlíthatóságát támogató egységes rendszer, amelynek alapja az ún. EUROPASS portfólió. Az EUROPASS portfólió egy személyi dokumentumcsomag, amelyet az állampolgárok önkéntes alapon használhatnak végzettségeik, oktatásban és képzésben szerzett kompetenciáik elismertetésére, munkavállalás esetén a munkaadók tájékoztatására az Unióban, valamint az EGT további három tagországában (Izland, Norvégia és Liechtenstein).

Mire jó?

Az EU tagállamainak oktatási rendszerei számos szempontból különböznek egymástól: a végzettségek, a szakmai és a hozzájuk kapcsolódó gyakorlati tudás sok esetben mást és mást takar. Az EUROPASS dokumentumok célja, hogy elősegítse képesítési rendszerek, bizonyítványok és kompetenciák átláthatóságát, a tagállamok közötti munkavállalási és tanulmányi célú mobilitást.

Az öt dokumentumból álló dokumentumcsalád (EUROPASS Önéletrajz, Idegennyelv-ismereti dosszié, Mobilitási Igazolvány, Bizonyítvány-kiegészítés és Oklevél-kiegészítés) segítségével átláthatóvá válik, hogy tulajdonosa mit tanult, milyen eredménnyel, milyen készségeket sajátított el és milyen munkatapasztalattal rendelkezik. A képző intézmények és a munkaadók így könnyen értelmezhetik a különböző országokból származó diplomákat, bizonyítványokat és szakképesítéseket.

A dokumentumok használata nem kötelező, azonban ajánlott, hiszen az uniós szinten egységes formanyomtatvány a munkáltató, képző intézmény tájékoztatását nagyban megkönnyíti. Az EUROPASS dokumentumok ajánlott dokumentumok, a szakképzés elismertetésében segítséget nyújtanak, de elfogadásukra senki nem kötelezhető.

Mire nem jó?

A Nemzeti Europass Központ **nem foglalkozik** tanfolyamok, tanulmányi lehetőségek közvetítésével.

Az EUROPASS **nem foglalkozik** állásközvetítéssel.

Kinek jó?

- tanulni vágyóknak
- képzési intézményeknek
- munkakeresőknek
- munkaadóknak

- humán erőforrás menedzsereknek
- olyanoknak, akik itthon tanultak és külföldre készülnek
- olyanoknak, akik külföldön tanultak, de itthon szeretnének tanulni, dolgozni
- szakmai gyakorlatot végzőknek
- és szakmai gyakorlatot biztosító intézményeknek

Az egyes EUROPASS dokumentumokkal kapcsolatos tudnivalók

EUROPASS Önéletrajz

Az EUROPASS Önéletrajz célja a felhasználót érintő oktatásról, képzésről, munkahelyi tapasztalatokról, egyéni készségekről és képességekről, nyelvi kompetenciákról való, ezeket összefoglaló tájékoztatás, információnyújtás.

Az EUROPASS Önéletrajzot a szokványos önéletrajzhoz hasonlóan kell kitölteni, a felhasználáshoz szükséges nyelven. Felhasználása megegyezik a szokványos önéletrajzok használatával: küldje el a saját céljainak megfelelő intézménynek (oktatási intézmény, jelentkezés álláshirdetésre stb.).

Az EUROPASS Önéletrajz

- Használata nem kötelező.
- A felhasználó ön maga tölti ki a formanyomtatványt. Amennyiben a kitöltéssel kapcsolatos problémái vannak az európai uniós információs pontok – mint például közkönyvtárak, Europe Direct, Eurodesk pontok -, munkaügyi központok tudnak segítséget nyújtani a kitöltésben.
- A formanyomtatványt és a kitöltési útmutatót az Internetről, a www.europass.hu oldalról lehet letölteni magyarul és az Unió összes nyelvén.
- Ingyenes.

EUROPASS Idegennyelv-ismereti Dosszié

Az EUROPASS Idegennyelv-ismereti dosszié arra szolgál, hogy minél részletesebben, sokoldalúbben dokumentálja az idők során megszerzett nyelvi kompetenciákat, köztük azokat is, amelyek nem jutnak érvényre az egyéb hivatalos dokumentumokban. Felhasználása megegyezik más nyelvtudást igazoló dokumentumok használatával: küldje el a saját céljainak megfelelő intézménynek (oktatási intézmény, jelentkezés álláshirdetésre stb.). Az EUROPASS Idegennyelv-ismereti dosszié az EUROPASS Önéletrajzhoz kapcsolható dokumentum, de anélkül is felhasználható. Egy Idegennyelv-ismereti dossziében több nyelvet is fel lehet sorolni. **Az Idegennyelv-ismereti dosszié**

- Használata nem kötelező.
- A felhasználó maga tölti ki önállóan, az útlevelelhez tartozó önértékelési táblázat

alapján.. Amennyiben a kitöltéssel kapcsolatos problémái vannak az európai uniós információs pontok – mint például közkönyvtárak, Europe Direct, Eurodesk pontok -, munkaügyi központok tudnak segítséget nyújtani a kitöltésben.

- A formanyomtatványt és a kitöltési útmutatót az Internetről, a www.europass.hu oldalról lehet letölteni magyarul és az Unió összes nyelvén.
- Ingyenes.

EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés

A Bizonyítvány-kiegészítés célja, hogy információkat adjon a megszerzett szakképzésről, az elsajátított szakmáról, s így megvalósítsa a különböző országokban szerzett szakképesítések átláthatóságát, összehasonlíthatóságát. A Bizonyítvány-kiegészítés leírja a képesítéssel rendelkező sikeresen lezárt tanulmányainak pontos tartalmát, jellegét, szintjét. A Bizonyítvány-kiegészítés sokkal részletesebben mutatja be a szakképesítéseket, mint maga a bizonyítvány. A tanult tárgyak mellett felsorolja a betölthető foglalkozások körét, és az elsajátított kompetenciákat is. Felhasználása megegyezik a szaktudást igazoló dokumentumok használatával: küldje el a saját céljainak megfelelő intézménynek (oktatási intézmény, jelentkezés álláshirdetésre stb.)

Az EUROPASS Bizonyítvány-kiegészítés

- Használata nem kötelező.
- Csak a szakképzést igazoló dokumentummal együtt érvényes.
- Bizonyítvány-kiegészítést abban a szakképzési intézményben kell kérni, ahol a tanulmányok befejezése megtörtént, függetlenül attól, hogy a tanulmányok folytatása melyik országban történt. Az intézmények bocsátják a hallgató rendelkezésére az adott képesítés, bizonyítvány megszerzésével együttesen.
- Magyarul és angolul, a 2006. évtől pedig egyéb idegen nyelven is igényelhető.
- Fontos különbség, hogy a többi EUROPASS dokumentummal ellentétben nem egyénre, hanem szakképesítésre vonatkozik, így nem névre szól.
- Bizonyítvány-kiegészítés csak a 2005. július 1. után végzett tanulók részére állítható ki, a 2001. év előtt végzettek részére nem adható ki, mivel a tartalma a 2001-ben elfogadott Országos Képzési Jegyzékben szereplő képzésekre vonatkozik.
- A Bizonyítvány-kiegészítés kibocsátásáért kért összeg a képzési intézménytől függ. A maximálisan kérhető összeg a minimálbér 5%-a

A Bizonyítvány-kiegészítésről bővebb tájékoztatás elsősorban az oktatási és képző intézménytől vagy a Nemzeti Szakképzési Intézettől kérhető. (www.nive.hu/nrk).

EUROPASS Oklevél-kiegészítés

Az EUROPASS Oklevél-kiegészítés azért készül, hogy az eredeti képesítés, illetve oklevél mellékleteként leírja a képesítés megszerzője által folytatott és sikeresen lezárt tanulmányok tartalmát, jellegét, szintjét. Az Oklevél-kiegészítés sokkal több információt tartalmaz, mint az oklevél. Részletes tájékoztatást nyújt az oklevél tulajdonosának végzettségéről és szakképzettségéről, a tanult tantárgyakról, a megszerzett kreditpontokról, az elért tanulmányi eredményekről, a diplomát kiállító felsőoktatási intézményről, a magyar felsőoktatás rendszeréről, tehát mindarról, amely fontos lehet a munkavállalás és a továbbtanulás szempontjából

Az EUROPASS Oklevél-kiegészítés

- Használata nem kötelező.
- Nem helyettesítheti az eredeti oklevelet: információs értéke van.
- A felsőoktatási intézmények állítják ki és bocsátják a hallgató rendelkezésére, az adott képesítés, oklevél megszerzésével egyidejűleg.
- A magyar nyelvű változat ingyenes.
- Külföldi felhasználásra, kérelem alapján és a hallgató költségére idegen nyelvű Oklevél-kiegészítés is kiadható. A költségtérítés mértékét a felsőoktatási intézmények saját hatáskörükben határozzák meg és szabályzatukban rögzítik. Az angol nyelvű Oklevél-kiegészítés áráról abban az intézményben kell érdeklődni, ahol a dokumentum igénylése történik.
- A 2003/2004-es tanévben végzetteknek kellett először kiállítani. A 2003/2004-es tanévnél korábban végzettek Oklevél-kiegészítés kiadásáról a felsőoktatási intézmények saját hatáskörben dönthetnek.

Az Oklevél-kiegészítésről bővebb tájékoztatás elsősorban a felsőoktatási intézményekben kérhető vagy az Oktatási Minisztérium interaktív weboldalán: www.om.hu/ds.

EUROPASS Mobilitási Igazolvány

Hazánkban a '90-es évek második felétől működnek európai uniós oktatási és képzési programok (pl.: Leonardo da Vinci, Socrates), amelyek sok diáknak és felnőttnek nyújtottak lehetőségek arra, hogy tanulmányaik egy részét külföldön folytassák, vagy egy másik országban szakmai gyakorlaton vegyenek részt. Jogosan merült fel az igény, hogy a különböző programok keretében megszerzett tapasztalataikat, tudásukat a kiutazók – például munkahelykeresésnél – igazolni is tudják. Az EUROPASS Mobilitási Igazolvány nem ad képesítést. Az Igazolvány mobilitási tevékenységet igazoló dokumentum, amely részletezi az ellátott tevékenységeket és az ennek során elsajátított készségeket, kompetenciákat.

A Mobilitási Igazolvány nem csak szakmai gyakorlatok, hanem külföldi tanulmányok elismertetésére is szolgál.

A Mobilitási Igazolvány

- Használata nem kötelező.
- Egy vagy több mobilitási tevékenység igazolására alkalmas.
- Igényelhető a Tempus Közalapítványnál, az igénylést mindig egy intézménynek kell benyújtania az egyén nevében.
- Ingyenes.
- Egy vagy több nyelven is – a felek (küldő és fogadó intézmény, illetve a tulajdonos) megállapodásától függően – kitölthető.

A mobilitási program az Európai Unió oktatási és képzési programjainak egyike kell hogy legyen (pl. Leonardo da Vinci, a Socrates program egyes verziói), vagy amennyiben a külön meghatározott feltételeknek megfelel.

A mobilitási projektben részt vevő összes országnak az Európai Unió tagállamai vagy három EFTA ország közül kell kikerülnie (3 EFTA ország: Izland, Liechtenstein és Norvégia).

A kitöltéshez az EUROPASS Mobilitási Igazolvány magyarországi kibocsátását koordináló Tempus Közalapítványtól kérhető segítség.

Az EUROPASS dokumentumokról tájékoztatást adó intézmények és elérhetőségük:

Nemzeti Europass Központ

Cím: 1134 Budapest, Váci út 37.

Tel: 1/477-3150

Fax: 1/477-3111

E-mail: info@europass.hu

Honlap: www.europass.hu

Tempus Közalapítvány

Cím: 1134 Budapest, Váci út 37.

Levélcím: 1438 Budapest, Pf. 508.

Tel.: (06) 1 237-1300 (Balla Ágnes)

Fax: (06) 1 239-1329

E-mail: europass@tpf.hu

Honlap: www.tka.hu

Nemzeti Szakképzési Intézet

Cím: 1087 Budapest, Berzsényi Dániel utca 6-8.

Tel: 210-10-65

Honlap: www.nive.hu/nrk

Oktatási Minisztérium

Cím: 1055 Bp. Szalay u. 10-14.

Tel: 473-7000

E-mail: info.ds@om.hu

Honlap: www.om.hu/ds

Nemzeti Felnőttképzési Intézet

Cím: 1106 Budapest, Fehér út 10.

Tel: 433-1730

Fax: 432-0269

Honlap: www.nfi.hu

Mellékletek: Az EUROPASS portfólió dokumentumainak mintái

Irodalomjegyzék

- Dózsa Kata: Europass:** a kérdéseket egyelőre passzolják; <http://www.nol.hu/cikk/340397/>
- Hermándy-Berencz Judit:** A mobilitás szerepe az Európai Unióban; <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2003-01-te-Hermandy-Mobilitas>
- Kerekes Gábor:** EUROPASS a magyar szakképzésben; http://www.om.hu/letolt/szakke/tanevnyito_2005_2006/europass_a_magyar_szakkepzesben.pdf
- Kerekes Gábor:** az „Europass – Útlevel Európába” témában tartott előadása, a Miniszterelnöki Hivatal EU Kommunikációs Főosztálya szervezésében
- Dr. Kissné Pap Margit:** Oklevélmelléklet: útlevel a tanulási és munkavállalási célú mobilitáshoz; http://www.europass.hu/img/nyitokonf/050920kissne_eloadas2.doc
- Dr. Kissné Pap Margit:** Általános tájékoztatás az oklevélmellékletéről; www.om.hu/letolt/ds/kissne_pap_margit_altalanos_tajekoztatasa_az_oklevelmellekletrol_szoveges.pdf
- Nagy Krisztina:** EUROPASS Mobilitási Igazolvány, 2005. október 11.; <http://www.bokik.hu/index.php?id=601>
- Oroszi Babett:** Európai önéletrajz, bemutatás és tippek a kitöltéshez; www.jobpilot.hu/content/journal/csucs/2005/eucv.html
- Europass in Norway, Leonila V. Pílares, The National Institute of Technology, Norway;** Útlevel a szakmai gyakorlatokhoz-Europass Szakképzés nyitókonferencia előadás, 2004. november
- Mid-term Evaluation of the Decision of the Council** 1999/51/EC on the promotion of European Pathways for work-linked training, including apprenticeship (“EUROPASSTraining”) An Executive Summary to the Directorate General Education and Culture of the European Commission; http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/evalreports/training/2003/europass_training/europasstrainintsum_en.pdf

Three million “Europass” by 2010: Ján Figel’ calls for more transparency in qualifications and competences during Luxembourg Conference; http://www.noticias.info/Archivo/2005/200502/20050201/20050201_46848.shtm

Europass: Frequently Asked Questions; <http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference-MEMO/05/31&format-HTML&aged=0&language-EN&guiLanguage-en>

Interview with Johan van Rens, Director of Cedefop: ... it takes 7 to 8 years to develop an idea into something useful; <http://www2.trainingvillage.gr/download/Cinfo/Cinfo22005/C25A5EN.html>

House of Lords EU Committee – Sub Committee G, Proposed European Union Integrated Action Programme for Lifelong Learning, Joint response by the Association of Colleges (England), Fforwm (Wales), Association of Northern Ireland Colleges and the Association of Scottish Colleges to the call for evidence on the EU integrated action programme for lifelong learning¹⁷ January 2005, <http://www.ascol.org.uk/papers/details.asp?ID=1115>

Promoting Employability and International Competitiveness Cultural, Linguistic and Technological Issues in CV Writing in English; <http://www.businesscommunication.org/conventions/Proceedings/2005/PDFs/05ABCEurope05.pdf>

The full Bridges report, Good practice in Recognition of Youth Work; Leuven, 19-23 January 2005; http://www.jugendpolitikineuropa.de/static/common/jp_download.php/308/BridgesGoodPractices.pdf

2006 – az Európai Mobilitás Éve, 2005. augusztus 22.; <http://www.europass.hu>

Út a csúcsra: Pályázás az angolszász világban- Önéletrajz az értékesítés jegyében, 2003. szeptember 24., Pályacsúcs Magazin; www.jobpilot.hu/content/journal/csucs/angolszaszcvcv.html – 42k

Diplomák és szakképesítések elismerése az EU-ban: <http://www.euvonal.hu/index.php?op=magazin&id=291>

Oktatási-szakmai útlevel az EU-ba, http://www.felvi.hu/index.ofi?mfa_id=39&hir_id=3856

Önéletrajz – mit várnak el az EU-ban?: www.fn.hu/index.php?id=24&cid=42574

Europass-mobilitás a munkavállalásban és az oktatásban; <http://www.edupress.hu/index.php?at=egycikk&HirID=12218>

Angolszász önéletrajz; <http://www.jobimpex.com/index.php?keret=cv-keszitesi-tanacs&id=17&lang=hu&sid>

Európai Önéletrajz: <http://hvg.hu/karrier/00000000004ECBBB.aspx>

www.euvonal.hu/index.php?op=kerdesvalasz_reszletes&kerdes_valasz_id=242

www.consultationmagazin.hu/index.php?menu=cikk&id=259;

www.jobpilot.hu/content/journal/EU/eueletrajz.html

www.tka.hu/upload/docs/rendezvenyek/leonardo/2004/koszonto.doc

www.jobpilot.hu/content/journal/EU/euvalaszok.html

www.tka.hu/upload/docs/rendezvenyek/leonardo/2004/Europass_in_Norway.ppt

www.europass.hu

www.tka.hu

www.om.hu

www.nive.hu

Az Európai Unió Hivatalos Lapja; <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/JOIndex.do?ihmlang=hu>

Várnay Ernő – Papp Mónika: Az Európai Unió Joga, 2004.